

Brüssel, 5. september 2025
(OR. en)

12440/25
ADD 11

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0191 (NLE)

COLAC 127
POLCOM 211
SERVICES 47
FDI 42

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. september 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 356 annex
Teema:	LISA järgmise dokumendi juurde: Ettepanek: Nõukogu otsus ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vahelise partnerluslepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 356 annex.

Lisatud: COM(2025) 356 annex

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.9.2025
COM(2025) 356 final

ANNEX 6

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Ettepanek: Nõukogu otsus

ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Lõuna-Ameerika lõunaosa ühisturu, Argentina Vabariigi, Brasiilia Liitvabariigi, Paraguay Vabariigi ja Uruguay Idavabariigi vahelise partnerluslepingu Euroopa Liidu nimel allkirjastamise ja ajutise kohaldamise kohta

EUROOPA LIIT

PIIRIÜLESE TEENUSTE OSUTAMISEGA SEOTUD KOHUSTUSTE LOETELU
KOOSKÕLAS ARTIKLITEGA 18.3 JA 18.4

1. Alljärgnevas kohustuste loetelus on esitatud artiklite 18.3 ja 18.4 kohaselt liberaliseeritud teenusesektorid ning täpsustatud lepingule alla kirjutanud Mercosuri riikide teenuste ja teenuseosutajate suhtes reservatsioonidena kohaldatavaid turulepääsu ja võrdse kohtlemise piiranguid. Loetelus on kaks veergu, mis koosnevad järgmistest vastavatest osadest:
 - a) sektor või allsektor, milles Euroopa Liit on kohustuse võtnud, ja liberaliseerimise ulatus, mil määral reservatsioon kohaldatakse, ning
 - b) kohaldatavate reservatsioonide kirjeldus.
2. Euroopa Liit ei võta ühtegi kohustust seoses teenuste piiriülese osutamisega käesoleva lepingu III osaga hõlmatud sektorites või allsektorites, mida ei ole käesolevas lisas nimetatud.
3. Käesolevas lisas kasutatakse konkreetsete sektorite ja allsektorite kindlaksmääramisel järgmisi mõisteid:
 - a) „CPC“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator, nagu on määratletud artikli 9.3 punktis c, ning
 - b) „CPC ver. 1.0“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 77, CPC ver. 1.0, 1998.

4. Käesolevas lisas esitatud loetelu ei sisalda kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste normide ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega seotud meetmeid, mis ei kujuta endast piirangut vastavalt artikli 18.3 või 18.4 tähenduses. Kõnealuseid meetmeid (näiteks tegevusloa saamise nõue, universaalteenuse osutamise kohustused, nõue saada reguleeritud sektorites oma kvalifikatsioonile tunnustus ja nõue sooritada teatud eksamid, sh keeleeksamid) kohaldatakse lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi teenuste ja teenuseosutajate suhtes igal juhul, isegi kui neid ei ole loetletud.
5. Allpool esitatud loetelu ei piira artikli 18.2 punktis b määratletud piiriülese teenuste osutamise teostatavust teatud teenusesektorites ja allsektorites ega riigimonopolide ja ainuõiguste olemasolu, nagu on kirjeldatud asutamisega seotud kohustuste loetelus.
6. Euroopa Liit võtab turulepääsu alal artikli 18.3 alusel kohustusi, mis on vajaduse korral liikmesriigiti erinevad.
7. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Euroopa Liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõuet laiendada lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida Euroopa Liidu liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud selle lepingu või nende meetmete rakendamine Euroopa Liidu liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
 - a) Euroopa Liidu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või

- b) juriidilised isikud, kes on asutatud või organiseeritud Euroopa Liidu teise liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel ja kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on ühes selle liikmesriigis.

Selline võrdne kohtlemine saab osaks juriidilistele isikutele, kes on asutatud või organiseeritud liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel ja kelle registreeritud asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht asub Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas juriidilistele isikutele, kes on lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsiliste või juriidiliste isikute omanduses või kontrolli all.

8. Allpool esitatud loetelus kasutatakse järgmisi lühendeid:

- Euroopa Liit Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid
- EMP Euroopa Majanduspiirkond
- AT Austria
- BE Belgia
- BG Bulgaaria
- CY Küpros
- CZ Tšehhi
- DE Saksamaa
- DK Taani
- EE Eesti
- EL Kreeka
- ES Hispaania
- FI Soome
- FR Prantsusmaa
- HR Horvaatia
- HU Ungari

- IE Iirimaa
- IT Itaalia
- LT Leedu
- LU Luksemburg
- LV Läti
- MT Malta
- NL Madalmaad
- OECD Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon
- PL Poola
- PT Portugal
- RO Rumeenia
- SE Rootsi
- SI Sloveenia
- SK Slovakkia

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	Kinnisvara Mooduste nr 1 ja 2 korral Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, FI, HU, IE, IT, LT, MT, PL, RO, SI, SK: puuduvad. AT: välisriigi füüsilised ja juriidilised isikud peavad kinnisvara omandamiseks, ostmiseks või rentimiseks saada loa liidumaade (<i>Länder</i>) pädevatelt asutustelt, kes otsustavad, kas see mõjutab olulisi majandus-, sotsiaal- või kultuurihuve või mitte. BG: välisriigi juriidilised isikud ja välisriigi kodanikud, kelle alaline elukoht on välismaal, võivad omandada hooneid ja saada kinnisvara piiratud omandiõigusi¹ rahandusministeeriumi loal. Bulgaariasse investeerinud isikutelt luba ei nõuta. Välisriigi kodanikud, kelle alaline elukoht on välismaal, välisriigi juriidilised isikud ning äriühingud, milles välisosalus tagab häälteenamuse otsuste vastuvõtmisel või tagasilükkamisel, võivad saada kinnisvara omandiõiguse ministrite nõukogu määratud piirkondades vastava loa alusel. CY: kohustusi ei ole võetud. CZ: Põllumajandus- ja metsamaad saavad omandada välisriikide füüsilised ja juriidilised isikud, kelle alaline elu- või asukoht on Tšehhis. Riigi omandis oleva põllumajandus- ja metsamaa suhtes kehtivad erieeskirjad.

¹ Bulgaaria asjaõiguse kohaselt tunnistatakse järgmisi kinnisvara piiratud omandiõigusi: õigus kasutada, õigus ehitada, õigus püstitada pealisehitisi ja õigus kehtestada servituute.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	DK: mitteresidentidest füüsilistele ja juriidilistele isikutele kehtivad kinnisvara ostmisel piirangud. Välisriigi füüsilistele ja juriidilistele isikutel kehtivad põllumajandusmaa ostmisel piirangud. DE: võivad kehtida teatavad vastastikkuse tingimused. EL: vastavalt seadusele nr 1892/90 on kodanikel maa omandamiseks piiriäärsetes piirkondades vaja kaitseministri luba. FI (Ahvenamaa): kohaldatakse piiranguid Ahvenamaa piirkondliku kodakondsuseta füüsiliste isikute ja juriidiliste isikute õiguse suhtes omandada ja omada kinnisvara Ahvenamaal ilma saarestiku pädevate asutuste loata. Kohaldatakse piiranguid Ahvenamaa piirkondliku kodakondsuseta füüsiliste isikute ja juriidiliste isikute õiguse suhtes kasutada asutamisõigust ja teenuste osutamise õigust ilma Ahvenamaa pädevate asutuste loata. HU: riigi varade omandamise suhtes ei ole kohustusi võetud. Välisinvestoritele kehtivad maa ja kinnisvara ostmisel piirangud¹. IE: kodu- või välismaistel äriühingutel või välisriigi kodanikel peab maa ostmiseks Iirimaal olema maakomisjoni eelnev kirjalik nõusolek. Kui see maa on tootmisotstarbeline (v.a põllumajanduslik tootmine), tehakse ettevõtlus- ja innovatsiooniministri tõendi alusel sellest nõudest erand. Nõuet ei kohaldata linnade ja asulate piiridesse jääva maa suhtes.

¹ Teenustesektorite puhul piirdutakse olemasolevates GATSi kohustustes kajastatud piirangutega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IT: välisriigi füüsiliste ja juriidiliste isikute kinnisvaraostude suhtes kohaldatakse vastastikkuse nõuet. LT: maa ostmise suhtes ei ole kohustusi võetud. MT: Maltal kohaldatakse kinnisvara omandamise suhtes Malta õigusnormidest tulenevaid nõudeid. PL: välismaalastel (füüsilistel või juriidilistel isikutel) peab olema luba kinnisvara otseseks või kaudseks omandamiseks. Kohustusi ei ole võetud riigile kuuluva kinnisvara omandamise puhul (näiteks erastamiseeskirjad). RO: füüsilised isikud, kes ei ole Rumeenia kodanikud või residendid, samuti juriidilised isikud, kes ei ole Rumeenias registreeritud või ei oma Rumeenias peakontorit, ei tohi elavate isikute vaheliste tehingute kaudu omandada mis tahes liiki maad. SI: Sloveenias asutatud välisosaluselise juriidilised isikud võivad omandada Sloveenia territooriumil kinnisvara. Välisriigi isikute Sloveenias asutatud filiaalid¹ võivad omandada üksnes sellist kinnisvara (välja arvatud maa), mis on vajalik majandustegevuseks, mille jaoks need filiaalid on asutatud. SK: välisriigi füüsilistele ja juriidilistele isikutele kehtivad kinnisvara omandamisel piirangud. Välisriigi isikud võivad omandada kinnisvara, asutades Slovakkias juriidilise isiku või osaledes ühisettevõttes. Kohustusi ei ole võetud maa, sealhulgas loodusvarade, järvede, jõgede ja avalike teede suhtes.

¹ Vastavalt äriühingute seadusele ei käsitata Sloveenias asutatud filiaali juriidilise isikuna, ent tegevuse poolest koheldakse neid samaväärselt tüüariühingutega, mis on kooskõlas GATSi XXVIII artikli punktiga g.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
1. Äriteenused	
A. Kutseteenused	
a) Õigusteenused (CPC 861) ¹ v.a õigusabiteenused ning juriidiliste dokumentide ja nende tõendamise seotud teenused, mida osutavad avalikke funktsioone täitvad õigusspetsialistid, nagu notarid, kohtutäiturid (<i>huissiers de justice</i>) või muud ametiisikud või ministeeriumi ametnikud (<i>officiers publics et ministériels</i>).	Mooduste nr 1 ja 2 korral AT, EL, LT, MT, PL, SK: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes, mida nõutakse riigisisese (Euroopa Liidu ja liikmesriigi) õiguse praktiseerimiseks, kohaldatakse kodakondsusnõuet. Slovakkias lisandub sellele Slovakkias elukoha omamise nõue. FI: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes, mida nõutakse esindusteenuste puhul, kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega.

¹ See hõlmab õigusabi-, esindus-, vahekohtu- ja lepitus- või vahendusteenuseid ning juriidiliste dokumentide ja nende tõestamisega seotud teenuseid. Õigusteenuste osutamine on lubatud üksnes seoses rahvusvahelise avaliku õiguse, Euroopa Liidu õiguse ja iga jurisdiktsiooni õigusega, kus teenuseosutaja või tema töötaja on kvalifitseeritud praktiseerima advokaadina, ning õigusteenuse, nagu ka muude teenuste osutamise suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriikides kehtivaid litsentsimisnõudeid ja -menetlusi. Advokaatide puhul, kes osutavad rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriigi õigusega seotud õigusteenuseid, võivad nendeks litsentsimisnõueteks ja -menetlusteks olla näiteks kohalike eetikanormide järgimine, päritoluriigi ametinimetuse kasutamine (kui vastuvõtva riigi ametinimetuse kasutamiseks ei ole heakskiitu saadud), kindlustusnõuded, lihtregistreerimine vastuvõtva riigi advokatuuris või lihtsustatud vastuvõtt vastuvõtva riigi advokatuuri sobivustesti põhjal ning juriidiline või kutsealane aadress vastuvõtvas riigis. Euroopa Liidu õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel ning Euroopa Liidu liikmesriigi õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja asjaomase Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel. Täielik vastuvõtmine asjaomase Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri võib seetõttu osutada vajalikuks kohtutes ja muudes Euroopa Liidu pädevates asutustes esindamiseks, kuna see hõlmab Euroopa Liidu ja riikliku menetlusõiguse praktiseerimist. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on siiski lubatud neil välisriigi advokaatidel, keda ei ole advokatuuri täielikult vastu võetud, esindada tsiviilkohtumenetluses poolt, kes on selle riigi kodanik või kuulub sellesse riiki, kus advokaadil on õigus praktiseerida.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	CY: kohaldatakse kodakondsusnõuet ja elukohanõuet. Küprosel õigusteenuste osutamiseks on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega. Küprosel võivad õigusbüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid. BE: esindusteenuste puhul nõutava advokatuuri täisliikmeks olemise puhul kehtib kodakondsusnõue. Erandeid võib teha eritingimustel (näiteks elukohanõue ja vastastikkus). Kassatsioonikohtus (Cour de cassation) tsiviil- või haldusmenetluses esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. BG: välisriikide advokaadid võivad esindada oma asukohariigi kodanikku, kui on täidetud vastastikkuse põhimõte ja nad teevad koostööd Bulgaaria advokaadiga. Vahendusteenuste puhul on nõutav alaline elukoht. CZ: õigusteenuste osutamiseks, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Kohaldatakse mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid. Õigusteenuste osutamiseks seoses riigisisese (Euroopa Liidu ja selle liikmesriigi) õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, nõutakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsust ja elukohta Tšehhis. DK: õigusteenuseid kutsenimetuse <i>advokat</i> all on lubatud osutada üksnes advokaatidel, kellel on Taani tegevusluba. Kohtus saavad isikud esindada peamiselt Taani tegevusluba omavad advokaadid. Peale Taanis tegevusluba omavate juristide võivad ka teised isikud osutada õigusteenuseid kooskõlas Taani õigusteenuste seadusega, kuid nad ei tohi kasutada ametinimetust <i>advokat</i>. Tegevusloa saamiseks peab isikul olema Taani bakalaureuse- ja magistriskraad õigusteaduses ning ta peab olema töötanud 3 (kolm) aastat advokaadi abina.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	ES: Euroopa Liidu ja liikmesriikide õigusega seotud õigusteenuste osutamiseks, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Õigusteenuste osutamiseks seoses riigisisese (Euroopa Liidu ja liikmesriigi) õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, nõutakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsust. Pädevad asutused võivad teha kodakondsusega seotud erandeid. Kohaldatakse mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid. Tööstusomandi voliniku teenuste osutamise eelduseks on EMP riigi kodakondsus. FR: õigusteenuste osutamiseks seoses Prantsuse õigusega, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriline kohalolek). Riigisisese (Euroopa Liidu ja liikmesriigi) õigusega seotud õigusteenuste osutamiseks võidakse nõuda, et äriline kohalolek toimuks ühes õiguslikest vormidest, mis on riigisisese õiguse kohaselt mittediskrimineerival alusel lubatud. Mõni õiguslik vorm võib olla mittediskrimineerivatel alustel ette nähtud üksnes advokatuuri liikmetele. Kassatsioonikohtus (Cour de cassation) ja riiginõukogus (Conseil d'Etat) esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. Prantsuse või Euroopa Liidu õigusega seotud teenuseid osutavas advokaadibüroos võivad osaluse ja hääleõiguse suhtes kehtida kvantitatiivsed piirangud, mis on seotud partnerite kutsetegevusega. FI: patendivolinik peab olema EMP riigi elanik; see on eelduseks patendivolinike registrisse kandmiseks, mis on vajalik patendivoliniku kutsealal töötamiseks. HR: Horvaatia õiguse praktiseerimise suhtes ei ole kohustusi võetud. HU: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega. Välisriigi advokaatide õigusteenused on piiratud õigusabi osutamisega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IE: õigusteenuste osutamiseks seoses Iiri õigusega, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriline kohalolek). Õigusala töötajad on jagatud Iirimaal 2 (kahte) selgelt eristatavasse kategooriasse: õigusnõunikud (<i>solicitors</i>) ja vandeadvokaadid (<i>barristers</i>). Iirimaa õigusliit (Law Society of Ireland) on kutseühendus, mis reguleerib tulenevalt seadusest Iirimaal õigusnõunike tunnustamist. Ühendus Honorable Society of King's Inns reguleerib Iirimaal vandeadvokaatide tunnustamist. LV: vandeadvokaatide suhtes, kellel on kriminaalasjades esindamise ainuõigus, kohaldatakse kodakondsusnõuet. PT: Portugali õiguse praktiseerimiseks nõutavate kvalifikatsioonide tunnustamise suhtes kohaldatakse vastastikkuse tingimust. Juurdepääsuks sellistele ametitele nagu notarid (<i>solicitadores</i>) ja tööstusomandi esindajad kohaldatakse kodakondsusnõuet. SI: klientide esindamisel kohtus tasu eest kohaldatakse Sloveenias ärilise kohaloleku nõuet. Välisriigi advokaat, kellel on õigus praktiseerida välisriigis, võib osutada õigusteenuseid või praktiseerida õigust õiguspraktikute seaduse artiklis 34a sätestatud tingimustel, kui on täidetud tegeliku vastastikkuse tingimus. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib justiitsministeerium. Sloveenia advokatuuri määratud advokaatide äriline kohalolek saab toimuda üksnes ühe osanikuga äriühingu, piiratud vastutusega õigusbüroo (partnerluse) või piiramatult vastutusega õigusbüroo (partnerluse) vormis. Advokaadibüroo tegevus piirdub õiguse praktiseerimisega. Advokaadibüroo partneriteks võivad olla üksnes advokaadid. SE: advokatuuri vastuvõtmisel, mis on vajalik Rootsi kutsenimetuse <i>advokat</i> kasutamiseks, kohaldatakse elukohanõuet.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) 1. Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	Mooduse nr 1 korral HU, IT, MT, RO, SI, CY: kohustusi ei ole võetud. AT: pädevates asutustes esindamise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet. FR: et välisriigi teenuseosutaja saaks teenuseid pakkuda, on vajalik majandus-, rahandus- ja tööstusministri otsus, mis on tehtud kokkuleppel välisministriga. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) 2. Auditeerimisteenused (CPC 86211 ja CPC 86212, v.a majandusarvestusteenused)	Mooduse nr 1 korral BE, BG, CY, DE, ES, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SI: kohustusi ei ole võetud. AT: Kodakondsusnõue pädevates asutustes esindamise ja konkreetsete Austria seadustega (nt kapitaliühingute seadus, väärtpaberibörsi seadus ja pangandusseadus) ette nähtud auditite tegemise korral. HR: välismaised audiitorfirmad võivad pakkuda Horvaatia territooriumil auditeerimisteenuseid, kui nad on seal asutanud filiaali. SE: teatud juriidiliste isikute, sealhulgas kõikide piiratud vastutusega äriühingute ja füüsiliste isikute kohustuslikku auditit võivad teha üksnes Rootsis tunnustatud audiitorid, volitatud audiitorid ja registreeritud audiitorühingud. Vaid Rootsis tunnustatud audiitorid ja registreeritud raamatupidamisettevõtted võivad olla aktsionärid või partnerid äriühingutes, mis praktiseerivad nõuetele vastavat auditeerimist (ametlikel eesmärkidel). Sertifitseerimiseks ja tunnustamiseks on vajalik elukoht EMPs. Nimetust „tunnustatud audiitor“ ja „volitatud audiitor“ võivad kasutada üksnes Rootsis tunnustatud või volitatud audiitorid. Kooperatiivsetes tulundusühingutes ja teatavates muudes ettevõtetes tegutsevatel audiitoritel, kes ei ole sertifitseeritud või tunnustatud audiitorid, peab olema elukoht EMPs. Pädev asutus võib kõnealuse tingimuse puhul teha erandeid. LT: audiitori aruanne peab valmima koostöös audiitoriga, kellel on Leedus tegutsemise luba. Mooduse nr 2 korral Puuduvad. CY: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
c) Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	Mooduse nr 1 korral AT: pädevates asutustes esindamise korral kohaldatakse kodakondsusnõuet. CY: loa andmisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteerium on tööhõive olukord allsektoris. BG, CY, MT, RO, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
d) Arhitektiteenused ning e) Linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 ja CPC 8674)	Mooduse nr 1 korral AT: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste suhtes. BE, BG, CY, CZ, EL, IT, MT, PL, PT, SI: kohustusi ei ole võetud. HU, RO: kohustusi ei ole võetud maastikuarhitektiteenuste suhtes. HR: füüsilised ja juriidilised isikud võivad pakkuda arhitektiteenuseid Horvaatia Arhitektide Koja heakskiidul. Välismaal valminud disainilahenduse või projekti vastavust Horvaatia õigusele peab kinnitama Horvaatia volitatud füüsiline või juriidiline isik. Kohustusi ei ole võetud linnaplaneerimise suhtes. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ Ei hõlma maksuküsimustes osutatavaid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on esitatud punktis 1.A.a „Õigusteenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Inseneriteenused ning g) Integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja CPC 8673)	Mooduse nr 1 korral AT, SI: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste suhtes. BG, CY, EL, IT, MT, PT: kohustusi ei ole võetud. HR: füüsilised ja juriidilised isikud võivad pakkuda inseneriteenuseid Horvaatia Inseneride Koja heakskiidul. Välismaal valminud disainilahenduse või projekti vastavust Horvaatia õigusele peab kinnitama Horvaatia volitatud füüsiline või juriidiline isik. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
h) Meditsiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused (CPC 9312 ja CPC 85201 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LU, MT, NL, PT, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. SI: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad tervishoiuteenuste osutamiseks litsentsi ja tervishoiuministeeriumi või meditsiinikoja luba. Kohustusi ei ole võetud sotsiaalmeditsiini-, sanitaar-, epidemioloogiliste, meditsiini-/ökoloogiliste teenuste, vere, verepreparaatide, siirdatavate organite tarnimise ja lahangute suhtes. CZ: juurdepääs on üksnes füüsilistel isikutel. HR: kohustusi ei ole võetud, v.a telemeditsiin. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
i) Veterinaarteenused (CPC 932)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LV, MT, NL, PT, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
j) 1. Ämmaemandateenused (CPC 93191 osa) j) 2. Meditsiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused (CPC 93191 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. FI, PL: kohustusi ei ole võetud, v.a meditsiiniõdede puhul. HR: kohustusi ei ole võetud, v.a telemeditsiin. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
k) Ravimite jaemüük ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük (CPC 63211) ja muud apteekriteenused ¹	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. LV: kohustusi ei ole võetud, v.a postimüügi korral. LT: nõutav on pädevate asutuste luba. Ravimite postimüük on keelatud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
B. Arvutiteenused ja nendega seotud teenused (CPC 84)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.

¹ Ravimite üldsusele tarnimise suhtes kehtivad samamoodi kui muude teenuste osutamise suhtes Euroopa Liidu liikmesriikides kohaldatavad litsentsimis- ja kvalifikatsiooninõuded ning -menetlused. Üldjuhul võivad seda teenust osutada üksnes apteekrid. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on apteekritele reserveeritud üksnes retseptiravimite tarnimine.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Teadus- ja arendusteenused	
Sotsiaal- ja humanitaarteaduslikud teadus- ja arendusteenused (CPC 852, v.a psühholoogiteenused) ¹	Puuduvad.
Loodusteaduslikud teadus- ja arendusteenused (CPC 851) Interdistsiplinaarsed teadus- ja arendusteenused (CPC 853)	Euroopa Liit: riigi rahastatud uurimis- ja arendusteenuste korral võib ainuõigusi või lube anda üksnes Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele ning Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakontor asub Euroopa Liidus.
D. Kinnisvarateenused ²	
a) Oma või renditud varaga seotud teenused (CPC 821)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, CZ, EE, HU, IE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. HR: nõutav on äriine kohalolek. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ CPC 85201 osa, mis on esitatud punktis 1.A.h „Meditsiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused“.

² Asjaomane teenus on seotud kinnisvaramaaklerite kutsealaga ega mõjuta füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi või piiranguid kinnisvara ostmisel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) Tasu eest või lepingu alusel osutatavad teenused (CPC 822)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, CZ, EE, HU, IE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. HR: nõutav on äriine kohalolek. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
E. Rendi-/liisinguteenused ilma juhita	
a) Laevadega seotud teenused (CPC 83103)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, HU, MT, RO: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
b) Õhusõidukitega seotud teenused (CPC 83104)	Mooduse nr 1 ja 2 korral Euroopa Liit: õhusõiduki rentimisel või liisimisel ilma meeskonnata (kuivrent) kohaldatakse Euroopa Liidu lennutevõtja kasutatavate õhusõidukite suhtes kehtivaid registreerimisnõudeid. Kuivrendilepingule, milles osaleb Euroopa Liidu lennutevõtja, kehtivad Euroopa Liidu või riigisiseste lennuohutusõigusaktide nõuded, nagu eelnev heakskiit ja muud tingimused, mida kohaldatakse kolmandate riikide registreeritud õhusõidukite kasutamise suhtes. Õhusõiduki registreerimiseks võib olla nõutav, et õhusõiduki omanik oleks kas kindlatele kodakondsusnõuetele vastav füüsiline isik või kindlatele kapitaliomandi- ja kontrollinõuetele vastav ettevõtja.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
c) Muude transpordivahenditega seotud teenused (CPC 83101, CPC 83102 ja CPC 83105)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, HU, LV, MT, PL, RO, SI: kohustusi ei ole võetud. SE: autode ja teatavate maastikuautode (<i>terrängmotorfordon</i>) ilma juhita rentimise ja liisimise teenuste osutajad peavad, kui rendi- või liisinguperiood on lühem kui 1 (üks) aasta, määrama isiku, kes vastutab näiteks selle eest, et tegevus toimub kehtivate õigusnormide kohaselt ning et järgitakse liiklusohutuse eeskirju. Vastutav isik peab olema Rootsi resident. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
d) Muude masinate ja seadmetega seotud teenused (CPC 83106, CPC 83107, CPC 83108 ja CPC 83109)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, CZ, HU, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
e) Isiklike ja majapidamistarvetega seotud teenused (CPC 832)	Mooduste nr 1 ja 2 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. EE: kohustusi ei ole võetud, v.a eelnevalt lindistatud videokassettide koduseadmetes kasutamiseks laenutamise teenuste suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Telekommunikatsiooniseadmete rentimine (CPC 7541)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
F. Muud äriteenused	
a) Reklaamiteenused (CPC 871)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
b) Turu-uuringud ja avaliku arvamuse küsitlused (CPC 864)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
c) Juhtimiskonsultatsiooniteenused (CPC 865)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
d) Juhtimiskonsultatsiooniteenustega seotud teenused (CPC 866)	Mooduste nr 1 ja 2 korral HU: kohustusi ei ole võetud vahekohtu- ja lepitusteenuste suhtes (CPC 86602).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
e) Tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused (CPC 8676)	Mooduse nr 1 korral IT: kohustusi ei ole võetud bioloogi ja keemiaanalüütiku kutseala suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud kohustuslike tunnistuste ja samalaadsete ametlike dokumentidega seotud teenuste suhtes. BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SE, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK, SE: kohustusi ei ole võetud. HR: kohustusi ei ole võetud kohustuslike tunnistuste ja samalaadsete ametlike dokumentidega seotud teenuste suhtes.
f) Põllumajanduse, jahinduse ja metsamajandusega seotud nõustamisteenused (CPC 881 osa)	Mooduse nr 1 korral IT: kohustusi ei ole võetud agronoomi ja <i>periti agrari</i> tegevusvaldkondade suhtes. RO, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
g) Kalandusega seotud nõuande- ja konsultatsiooniteenused (CPC 882 osa)	Mooduse nr 1 korral LT, LV, MT, RO, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
h) Tööstusliku tootmisega seotud nõustamisteenused (CPC 884 osa ja CPC 885 osa)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
i) Personali töölesuunamise ja värbamise teenused	
i) 1. Juhtide otsimise teenused (CPC 87201)	Mooduse nr 1 korral AT, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, HR, IE, LT LV, MT, PL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral AT, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.
i) 2. Töölesuunamisteenused (CPC 87202)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral AT, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
i) 3. Kontori abipersonali värbamise teenused (CPC 87203)	Mooduse nr 1 korral AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR, IT, IE, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral AT, BG, CY, CZ, EE, FI, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.
i) 4. Koduabiliste, muude kaubandus- ja tööstustöölise, õendustöötajate jm töötajate värbamise teenused (CPC 87204, CPC 87205, CPC 87206, CPC 87209)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a HU: kohustusi ei ole võetud. HU: puuduvad.
j) 1. Juurdlusteenused (CPC 87301)	Mooduste nr 1 ja 2 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
j) 2. Turvateenused (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 ja CPC 87305)	Mooduse nr 1 korral HU: kohustusi ei ole võetud CPC 87304 ja CPC 87305 suhtes. BE, BG, CY, CZ, EE, ES, FI, FR, HR, IT, LT, LV, MT, PT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral HU: kohustusi ei ole võetud CPC 87304 ja CPC 87305 suhtes. BG, CY, CZ, EE, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.
k) Seonduvad teadusliku ja tehnilise nõuande teenused (CPC 8675)	Mooduse nr 1 korral BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO: kohustusi ei ole võetud uurimisteenuste (FR: ega geoloogilise luure teenuste) suhtes. SI: maavarade uurimisel ja kasutamisel, sealhulgas reguleeritud kaevandusteenuste osutamisel, kohaldatakse EMP riigi, Šveitsi Konföderatsiooni või OECD liikmesriigi asukoha või kodakondsuse nõuet või kolmanda riigi korral vastastikkuse tingimust. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib kaevandamissektori eest vastutav ministeerium. HR: põhilisi geoloogia-, geodeesia- ja kaevandamisalaseid nõustamisteenuseid ning nendega seonduvaid keskkonnakaitsealaseid nõustamisteenuseid võib Horvaatia territooriumil osutada üksnes koos kohalike juriidiliste isikutega või nende kaudu. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
l) 1. Laevade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Mooduse nr 1 korral Merelaevad: BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI: kohustusi ei ole võetud. Siseveelaevad: kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a EE, HU, LV: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
l) 2. Raudteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
l) 3. Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaaside ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 osa ja CPC 8868 osa)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
l) 4. Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Mooduse nr 1 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
l) 5. Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hoolduse ja remondi teenused ning isiklike tarbeesemete ja majapidamistarvete hoolduse ja parandamise teenused ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 ja CPC 8866)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.

¹ Transpordivahendite hoolduse ja remondi teenused (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 ja CPC 8868) on esitatud punktist 1.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 1.F.1.4 „Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont“. Kontorimasinate ja -seadmete, k.a arvutite hoolduse ja remondi teenused (CPC 845) on esitatud punktis 1.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
m) Hoonete puhastamise teenused (CPC 874)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
n) Fotograafiateenused (CPC 875)	Mooduse nr 1 korral BG, EE, MT, PL: kohustusi ei ole võetud aerofotograafiateenuste osutamise suhtes. HR, LV: kohustusi ei ole võetud erifotograafiateenuste suhtes (CPC 87504). Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
o) Pakendamisteenused (CPC 876)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
p) Trükkimine ja kirjastamine (CPC 88442)	Mooduste nr 1 ja 2 korral SE: kirjastajate ning trükikodade ja kirjastuste omanike suhtes kohaldatakse elukohanõuet.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
q) Konverentsiteenused (CPC 87909 osa)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
r) 1. Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905)	Mooduse nr 1 korral FI: sertifitseeritud tõlkijatel peab olema elukoht EMP riigis. PL: kohustusi ei ole võetud vandetõlkide teenuste suhtes. HU, SK: kohustusi ei ole võetud ametliku kirjaliku ja suulise tõlkimise suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud ametlike dokumentide suhtes. CY: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
r) 2. Sisekujunduse ja tellimustoodete kujundamise teenused (CPC 87907)	Mooduse nr 1 korral DE: kõikide välisriigist osutatavate teenuste tasustamise suhtes kohaldatakse riigisiseseid eeskirju. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
r) 3. Inkassoteenused (CPC 87902)	Mooduste nr 1 ja 2 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud.
r) 4. Krediidiinfoteenused (CPC 87901)	Mooduste nr 1 ja 2 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud.
r) 5. Paljundusteenused (CPC 87904) ¹	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ Ei hõlma trükiteenuseid, mis kuuluvad CPC 88442 alla ja on esitatud punktis 1.F.p „Trükkimine ja kirjastamine“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
r) 6. Telekommunikatsioonialase nõustamise teenused (CPC 7544)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
r) 7. Telefonivastamisteenused (CPC 87903)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
s) Müük ja turustamine t) Arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused	Mooduste nr 1 ja 2 korral Euroopa Liit: kui arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajad, kes tegutsevad väljaspool Euroopa Liitu, ei võimalda Euroopa Liidu lennuettevõtjatele Euroopa Liidus tagatud kohtlemisega võrdväärset (mittediskrimineerivat) kohtlemist või kui lennuettevõtjad, kes tegutsevad väljaspool Euroopa Liitu, ei võimalda Euroopa Liidu arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajatele Euroopa Liidus tagatud kohtlemisega võrdväärset kohtlemist, võib võtta meetmeid tagamaks, et arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajad Euroopa Liidus võimaldavad väljaspool Euroopa Liitu tegutsevatele lennuettevõtjatele või Euroopa Liidu lennuettevõtjad võimaldavad väljaspool Euroopa Liitu tegutsevatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuste osutajatele võrdväärset kohtlemist.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
2. Sideteenused	
A. Posti- ja kulleriteenused Riigisisestesse või välisriigi sihtkohtadesse suunatud postisaadetiste¹ käitlemisega² seotud teenused vastavalt järgmisele allsektorite loetelule: i) mis tahes liiki füüsilisel kandjal olevate adresseeritud kirjalike teadete³ käitlemine, sealhulgas hübriidpostiteenus ja otsepostitus; ii) adresseeritud saadetiste ja pakkide⁴ käitlemine; iii) adresseeritud ajakirjandustoodete⁵ käitlemine; iv) eespool punktides i–iii nimetatud postisaadetiste käitlemine registreeritud või kindlustatud postisaadetistena; v) eespool punktides i–iii nimetatud postisaadetiste kättetoimetamise kiirkulleriteenused;⁶ vi) adresseerimata postisaadetiste käitlemine ning vii) dokumendivahetus⁷.	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad (tingimusel, et lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigid on olemasoleva autonoomse liberaliseerimise võrreldaval määral siduvaks tunnistanud).

¹ „Postisaadetis“ – saadetis, mida käitlevad kas riiklikud või eraettevõtjad.

² „Käitlemine“ – saadetiste kogumine, sorteerimine, vedu ja kättetoimetamine.

³ Näiteks kirjad ja postkaardid.

⁴ Siia alla kuuluvad raamatud ja kataloogid.

⁵ Ajakirjad, ajalehed ja perioodikaväljaanded.

⁶ Kiirkulleriteenus võib peale suurema kiiruse ja usaldusväärsuse sisaldada ka selliseid lisaväärtuselemente nagu kogumine lähetuskohast, adressaadile kättetoimetamine, asukoha kindlakstegemine ja jälgimine, sihtpunkti ja adressaadi muutmine teel oleva saadetise puhul, kättesaamiskinnitus.

⁷ Vahenditega, sh ajutiste ruumide ja kolmandate isikute poolse transpordiga varustamine, võimaldamaks kõnealuse teenuse tarbijatel postisaadetisi omavahel vahetades neid ise kätte toimetada. „Postisaadetis“ – saadetis, mida käitlevad kas riiklikud või eraettevõtjad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Allsektorid i, iv ja v jäetakse aga välja, kui need kuuluvad teenuste hulka, mille võib reserveerida kirisaadetiste jaoks hinnaga kuni 5 (viie)-kordne avalik põhitariif, kui nende kaal on alla 50 (viiekümne) grammi,¹ ning kohtu- või haldusmenetluse käigus kasutatava tähtitud posti teenuse jaoks. (CPC 751 osa, CPC 71235 osa² ja CPC 73210 osa³)	

¹ „Kirisaadetis“ – mis tahes liiki füüsilisel kandjal esitatud kirjalik teade, mis edastatakse ja toimetatakse aadressil, mille saatja on märkinud saadetisele või selle ümbrisele. Raamatuid, katalooge, ajalehti ja perioodikaväljaandeid kirisaadetistena ei käsitata.

² Posti- ja kullerpostisaadetiste maanteevedu enda tarbeks.

³ Posti õhuvedu enda tarbeks.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Telekommunikatsiooniteenused Telekommunikatsiooniteenuste hulka ei kuulu teenused, mis seisnevad edastatava sisu pakkumises või sellise sisu suhtes toimetust vastutuse teostamises.	
a) Kõik elektromagnetiliste vahendite abil elektromagnetiliste signaalide edastamist ja vastuvõtmist sisaldavad teenused, ¹ v.a ringhääling ²	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
3. Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 ja CPC 518)	Mooduse nr 1 korral LT: nõutav on luba. CY: kohaldatakse eritingimusi ja nõutav on luba. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ Need teenused ei hõlma sidusinfo- ja/või andmetöötlust (sh tehingute töötlus) (CPC 843 osa), mis on esitatud punktis 1.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“.

² „Ringhääling“ tähendab raadiosidet, kus ülekanded on suunatud otse üldsusele, ja võib hõlmata heli- ja teleedastust.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
4. Turustusteenused (v.a. relvade, laskemoona, lõhkeainete ja muu sõjavarustuse turustamine) A. Komisjonimüügiagentide teenused a) Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaanide ning nende varuosade ja tarvikute komisjonimüügiga tegelevate agentide teenused (CPC 61111 osa, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa) b) Muud komisjonimüügiagentide teenused (CPC 621)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a AT, FI, HR, SE, SI: kohustusi ei ole võetud kemikaalide ning väärismetallide ja -kivide turustamise suhtes. AT: kohustusi ei ole võetud pürotehniliste kaupade, süttivate kaupade ja lõhkeseadeldiste ning toksiliste ainete turustamise suhtes. AT, BG: kohustusi ei ole võetud meditsiiniotstarbeliste toodete, nt meditsiini- ja kirurgiaseadmete, farmaatsiatoodete, meditsiiniotstarbeliste ainete või esemete turustamise suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud tubakatoodete turustamise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Hulgimüügiteenused a) Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaania ning nende varuosade ja tarvikute hulgimüügi teenused (CPC 61111 osa, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa) b) Telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete hulgimüügi teenused (CPC 7542 osa) c) Muud hulgimüügiteenused (CPC 622, v.a energiatoodete hulgimüügi teenused¹)	Mooduse nr 1 korral AT, BG, FR, PL, RO: kohustusi ei ole võetud tubaka ja tubakatoodete turustamise suhtes. IT: hulgimüügiteenuste puhul tubaka riigimonopol. BG, FI, PL, RO: kohustusi ei ole võetud alkohoolsete jookide turustamise suhtes. SE: kohustusi ei ole võetud alkohoolsete jookide jaemüügi suhtes. CY, CZ, FI, FR, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud ravimite turustamise suhtes. BG, HU, PL: kohustusi ei ole võetud kaubamaakleri teenuste suhtes. FR: komisjonimüügiagentide teenuste puhul ei ole kohustusi võetud, kui teenuseid osutavad riiklike huvidega seotud 17 (seitsmeteistkümmel) värskete toiduainete turul tegutsevad ettevõtjad ja maaklerid. MT: kohustusi ei ole võetud komisjonimüügiagentide teenuste suhtes. BE, BG, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK: kohustusi ei ole võetud jaemüügiteenuste, v.a postimüügi suhtes. LT: pürotehnika turustamiseks on vaja luba. Loa võivad saada üksnes Euroopa Liidus asutatud juriidilised isikud. ES: tubaka jaemüügis või tarnimises riigimonopol.

¹ Need teenused, mille hulka kuulub CPC 62271, on esitatud punktis 14.D „Tahke-, vedel- ja gaaskütuse ja nendega seotud toodete hulgimüügi teenused ning elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Jaemüügiteenused¹ Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaanide ning nende varuosade ja tarvikute jaemüügi teenused (CPC 61112, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa) Telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete jaemüügi teenused (CPC 7542 osa) Toiduainete jaemüügi teenused (CPC 631)	

¹ Ei hõlma hooldus- ja remonditeenuseid, mis on esitatud reservatsioonide all punktis 1.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“ ning punktist 1.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 1.F.1.4 „Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont“.

Ei hõlma energiatoodete jaemüügi teenuseid, mis on esitatud punktis 14.E „Mootorikütuse jaemüügi teenused“ ja punktis 14.F „Kütteõli, ballooniaasi, kivisöe ja küttepuidu jaemüük ning elektri, muu kui ballooniaasi, auru ja kuuma vee jaemüügi teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Muude (mitteenergeetiliste) kaupade jaemüügi teenused, v.a farmaatsia-, meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük ¹ (CPC 632, v.a CPC 63211 (v.a HU puhul) ja CPC 63297) D. Frantsiisimine (CPC 8929)	

¹ Farmaatsia-, meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük on esitatud pealkirja „Kutseteenused“ all punktis 1.A.k „Ravimite jaemüük ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük ja muud apteekriteenused“. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Ungari kohustuse kohta allsektoris CPC 63211 turustusteenuste mooduse nr 1 all on märgitud „puudub“, kutseteenuste allsektoris CPC 63211 on aga märgitud „kohustusi ei ole võetud“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
5. Haridusteenused (üksnes erasektori rahastatavad teenused)	
A. Esimese taseme hariduse teenused (CPC 921)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral CY, FI, HR, MT, RO, SE, SI: kohustusi ei ole võetud.
B. Teise taseme hariduse teenused (CPC 922)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, FI, FR, HR, IT, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral CY, FI, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud. Mooduste nr 1 ja 2 korral LV: kohustusi ei ole võetud puuetega õpilastele teise taseme tehnika- ja kutsehariduslike teenustega seotud haridusteenuste osutamise suhtes (CPC 9224).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Kõrgharidusteenused (CPC 923)	Mooduse nr 1 korral AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud. FR: erasektori rahastatud haridusasutuses õpetamiseks on nõutav Prantsusmaa või muu Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus. Välisriikide kodanikud võivad siiski saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa õpetamiseks kõrgharidusasutustes. Samuti võivad välisriikide kodanikud saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa kõrgharidusasutuste asutamiseks ja pidamiseks või juhtimiseks. Selline luba antakse kaalutlusõiguse alusel. IT: riigi tunnustatavate diplomite väljaandmise loa saamiseks peavad teenuseosutajad täitma kodakondsusnõude. Mooduse nr 2 korral AT, BG, CY, FI, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud. Mooduste nr 1 ja 2 korral CZ, SK: kohustusi ei ole võetud kõrgharidusteenuste suhtes, v.a teise taseme järgse tehnika- ja kutsehariduse teenused (CPC 92310).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Täiskasvanuharidusteenused (CPC 924)	Mooduste nr 1 ja 2 korral CY, FI, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 1 korral AT: kohustusi ei ole võetud raadio- või telesaadete vahendusel osutatavate täiskasvanuharidusteenuste suhtes.
E. Muud haridusteenused (CPC 929)	Mooduste nr 1 ja 2 korral AT, BE, BG, CY, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 1 korral HR: reservatsioonid puuduvad kirjavahetuse või telekommunikatsiooni teel antava hariduse korral.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
6. Keskkonnateenused	Mooduse nr 1 korral
A. Reoveeteenused	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud, v.a nõustamisteenuste korral.
(CPC 9401) ¹	Mooduse nr 2 korral
B. Tahkete või ohtlike jäätmete käitlemine, v.a ohtlike jäätmete piiriülene transport	Puuduvad.
a) Jäätmekäitlusteenused	
(CPC 9402)	
b) Kanalisatsiooni- jms teenused	
(CPC 9403)	
C. Välisõhu ja kliima kaitse	
(CPC 9404) ²	

¹ Vastab reoveekäitlusteenustele.

² Vastab heitgaasipuhastusteenustele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Pinnase ja vee parandamine ja puhastamine a) Saastatud või reostatud pinnase ja vee käitlemine, parandamine (CPC 94060 osa)¹ E. Müra ja vibratsiooni vähendamine (CPC 9405) F. Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse a) Loodus- ja maastikukaitseteenused (CPC 9406 osa) G. Muud keskkonnateenused ja nendega seotud teenused (CPC 94090)	

¹ Vastab loodus- ja maastikukaitseteenuste osadele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
7. Finantsteenused	
A. Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused	Mooduste nr 1 ja 2 korral AT, BE, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud otsekindlustusteenuste korral, v.a selliste riskide kindlustamise korral, mis on seotud: a) merelaevanduse ja tasulise lennutegevuse ning kosmoselendude ja -vedudega (sealhulgas satelliidid), kus kindlustus katab mis tahes osa või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja sellest tulenevad kohustused, või b) rahvusvahelises transiidis oleva kaubaga. AT: reklaami- ja vahendustegevus tütarettevõtja nimel, mis ei ole asutatud Euroopa Liidus, või filiaali nimel, mis ei ole asutatud Austrias (v.a edasikindlustus ja retrotsessioon), on keelatud. Kohustusliku õhutranspordikindlustuse (v. a rahvusvahelise ärilise õhutranspordi puhul) lepinguid võib sõlmida ainult Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Austrias asutatud filiaal. DK: kohustusliku õhutranspordikindlustuse lepinguid võivad sõlmida ainult Euroopa Liidus asutatud firmad. Isikud ega äriühingud (sh kindlustusandjad) ei tohi Taanis ärilistel eesmärkidel kaasa aidata Taanis elavate isikute, Taani laevade või Taanis asuva vara otsekindlustuse lepingute sõlmimisele, välja arvatud kindlustusandjad, kes on saanud tegevusloa vastavalt Taani õigusnormidele või Taani pädevatelt asutustelt.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	DE: kohustusliku õhutranspordikindlustuse lepinguid võib sõlmida ainult Euroopa Liidus asutatud tütarettevõtja või Saksamaal asutatud filiaal. Kui välisriigi kindlustusandja on asutanud Saksamaal filiaali, võib ta sõlmida Saksamaal rahvusvahelise transpordiga seotud kindlustuslepinguid ainult Saksamaal asutatud filiaali kaudu. FR: maismaatranspordiga seotud riskide kindlustamise lepinguid võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusandjad. PL: kohustusi ei ole võetud, välja arvatud edasikindlustuse, retrotsessiooni ja kaupade kindlustamise suhtes rahvusvahelises kaubanduses. PT: õhu- ja meretranspordikindlustuse lepinguid, mis katavad kaupu, õhusõidukeid, laevu ja vastutust, võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud ettevõtjad. Portugalis võivad sellise kindlustusäri vahendajana tegutseda üksnes Euroopa Liidus asutatud isikud või äriühingud. RO: edasikindlustus rahvusvahelisel turul on lubatud vaid juhul, kui riski ei saa edasi kindlustada Rumeenia siseturul. SK: õhu- ja meretranspordikindlustuse lepinguid, mis hõlmavad õhusõidukit või laeva ja vastutust, võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusseltsid või väljaspool Euroopa Liitu asutatud kindlustusseltside filiaalid, millele on Slovakkias antud tegevusluba.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	Mooduse nr 1 korral AT, BE, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, NL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud otsekindlustuse vahendamise teenuste suhtes, v.a selliste riskide kindlustamise korral, mis on seotud: a) merelaevanduse ja tasulise lennutegevuse ning kosmoselendude ja -vedudega (sealhulgas satelliidid), kus kindlustus katab mis tahes osa või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja sellest tulenevad kohustused, või b) rahvusvahelises transiidis oleva kaubaga. BG: kohustusi ei ole võetud otsekindlustuse korral, välja arvatud teenuste puhul, mida osutavad välisriigi teenuseosutajad välisriigi isikutele Bulgaaria territooriumil. Välisriigi kindlustusandjad ei või sõlmida otse kaupade veokindlustuse, sõidukikindlustuse ega vastutuskindlustuse lepinguid seoses Bulgaarias asuvate riskidega. Välisriigi kindlustusandja võib sõlmida kindlustuslepinguid üksnes Euroopa Liidus asuva filiaali kaudu. Kohustusi ei ole võetud hoiusekindlustuse ja samalaadsete tagatissüsteemide ega kohustuslike kindlustusskeemide puhul. CY, LV, MT: kohustusi ei ole võetud otsekindlustusteenuste suhtes, v.a selliste riskide kindlustamise korral, mis on seotud: a) merelaevanduse ja tasulise lennutegevuse ning kosmoselendude ja -vedudega (sealhulgas satelliidid), kus kindlustus katab mis tahes osa või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja sellest tulenevad kohustused, või b) rahvusvahelises transiidis oleva kaubaga.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	LT: kohustusi ei ole võetud otsekindlustusteenuste suhtes, v.a selliste riskide kindlustamise korral, mis on seotud: a) merelaevanduse ja tasulise lennutegevuse ning kosmoselendude ja -vedudega (sealhulgas satelliidid), kus kindlustus katab mis tahes osa või kõik järgmisest: veetavad kaubad, kaupu vedav sõiduk ja sellest tulenevad kohustused, või b) rahvusvahelises transiidis oleva kaubaga, v.a maismaatranspordi puhul, kui risk asub Leedus. BG, LT, LV, PL: kohustusi ei ole võetud kindlustusvahenduse suhtes. FI: otsekindlustuse (sh kaaskindlustuse) teenuseid võivad pakkuda üksnes kindlustusandjad, kelle peakontor asub Euroopa Liidus või kellel on Soomes filiaal. Kindlustusmaakleriteenuste osutamise tingimuseks on alaline tegevuskoht Euroopa Liidus. Vähemalt ½ (pooled) kohustuslikku pensionikindlustust pakkuva kindlustusandja juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetest ning kõnealuse kindlustusandja tegevdirektor peavad elama EMP riigis, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused on teinud erandi. Vähemalt 1 (ühe) audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis. Lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kindlustusandja peamaakleri elukoht peab olema Soomes, välja arvatud juhul, kui kindlustusandja peakontor asub Euroopa Liidus.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HR: kohustusi ei ole võetud otsekindlustuse ja otsekindlustuse vahendusteenuste suhtes, v.a: a) elukindlustuse pakkumine Horvaatias alaliselt elavatele välismaalastele; b) kahjukindlustuse, v.a liikluskindlustuse pakkumine Horvaatias alaliselt elavatele välismaalastele ning c) mere-, lennundus- ja transpordikahjukindlustuse pakkumine. HU: kindlustusandjad, kes ei ole asutatud Euroopa Liidus, võivad osutada Ungari territooriumil otsekindlustusteenuseid üksnes Ungaris registreeritud filiaali kaudu. IT: kohustusi ei ole võetud aktuaaride suhtes. Kaupade veokindlustuse, sõidukikindlustuse ja vastutuskindlustuse lepinguid seoses Itaalias asuvate riskidega võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusseltsid. Seda reservatsiooni ei kohaldata rahvusvahelise transpordi puhul, mis on seotud kauba importimisega Itaaliasse. SE: otsekindlustusteenuste osutamine on lubatud üksnes Rootsis tegevusluba omava kindlustusteenuse osutaja kaudu, kui välisriigi teenuseosutaja ja Rootsi kindlustusselts kuuluvad samasse kontserni või kui nad on sõlminud omavahelise koostöö lepingu. ES: töötamiseks aktuaari kutsealal peab olema täidetud elukohanõue või olema 2 (kahe) aasta pikkune töökogemus.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	Mooduse nr 2 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud vahendusteenuste suhtes. BG: otsekindlustuse korral võivad Bulgaaria füüsilised ja juriidilised isikud ning välisriigi isikud, kes tegutsevad ärivaldkonnas Bulgaaria territooriumil, sõlmida oma ärivaldkonnaga seotud kindlustuslepinguid üksnes Bulgaarias kindlustustegevuse luba omavate teenuseosutajatega. Nendest lepingutest tulenev kindlustushüvitis makstakse välja Bulgaarias. Kohustusi ei ole võetud hoiusekindlustuse ja samalaadsete tagatissüsteemide ega kohustuslike kindlustusskeemide suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud otsekindlustuse ja otsekindlustuse vahendusteenuste suhtes, v.a: a) elukindlustuse puhul Horvaatias alaliselt elavate välismaalaste võimalus saada elukindlustust; b) kahjukindlustuse puhul Horvaatias alaliselt elavate välismaalaste võimalus saada muud kahjukindlustust kui liikluskindlustus ning isiku- või varariski kindlustus, mis ei ole Horvaatias kättesaadav; äriühingud, kes ostavad kindlustusteenust välismaalt seoses investeringutega välismaistesse tööstusettevõtetesse, sh nende tööstusettevõtete sisesead kindlustus; välislaenude tagasisaamise kindlustus (tagatise kindlustus); nende täielikus omandis ettevõtete ja ühisettevõtete isiku- ja varakindlustus, kelle majandustegevus toimub välisriigis, kui see on kooskõlas asjaomase riigi õigusaktidega või kui seda nõuavad nende registreerimistingimused; ehitatavad või remonditavad laevad, kui nii on sätestatud välismaise kliendiga (ostjaga) sõlmitud lepingus, ning

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	c) mere-, lennundus- ja transpordikahjukindlustuse pakkumine. IT: kaupade veokindlustuse, sõidukikindlustuse ja vastutuskindlustuse lepinguid seoses Itaalias asuvate riskidega võivad sõlmida üksnes Euroopa Liidus asutatud kindlustusseltsid. Seda reservatsiooni ei kohaldata rahvusvahelise transpordi puhul, mis on seotud kauba importimisega Itaaliasse.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Panga- ja muud finantsteenused (v.a kindlustus)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SE, SK: kohustusi ei ole võetud, v.a finantsteabe esitamise ja finantsandmete töötlemise ning nõustamis- ja muude abiteenuste (v.a vahendusteenuse) osutamise suhtes. BE: investeerimisalase nõustamise teenuse osutamiseks on nõutav äriühingu asutamine Belgias. BG: kehtida võivad telekommunikatsioonivõrgu kasutamise seotud piirangud ja tingimused. CY: kohustusi ei ole võetud, v.a vabalt võõrandatavate väärtpaberitega kauplemise, finantsteabe esitamise ja finantsandmete töötlemise ning nõustamis- ja muude abiteenuste (v.a vahendusteenus) osutamise puhul. EE: hoiuste vastuvõtmiseks on nõutav Eesti finantsinspektsiooni luba ja registreerimine aktsiaseltsi, tütarettevõtja või filiaalina vastavalt Eesti õigusele. Investeerimisfondide juhtimiseks on nõutav spetsialiseeritud fondivalitseja asutamine ja investeerimisfondide vara tohivad hoiustada ainult äriühingud, mille registrijärgne asukoht on Euroopa Liidus. HR: kohustusi ei ole võetud, v.a laenuandmise, kapitalirendi, makse- ja arveldusteenuste, tagatis- ja garantiitehingute, rahamaaklerluse, finantsteabe esitamise ja edastamise ning nõustamis- ja muude abiteenuste (v.a vahendusteenuse) osutamise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	LT: avatud investeerimisfondide ja investeerimisühingute juhtimiseks on nõutav spetsialiseeritud fondivalitseja asutamine ja investeerimisfondide vara tohivad hoiustada ainult äriühingud, mille registrijärgne asukoht on Euroopa Liidus. IE: investeerimisteenuste osutamiseks või investeerimisalaseks nõustamiseks on tarvis kas a) Iirimaa tegevusluba, mille puhul on tavaliselt nõutav, et ettevõtte oleks juriidilise isikuna registreeritud või äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja, mille peakontor või registrijärgne asukoht on igal juhul Iirimaal (mõnel juhul tegevusluba ei nõuta, näiteks kui välisriigi teenuseosutaja ei oma Iirimaal ärilist kohalolekut ja seda teenust ei osutata eraisikutele), või b) muu Euroopa Liidu liikmesriigi tegevusluba kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiviga 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja direktiive 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349). IT: kohustusi ei ole võetud <i>promotori di servizi finanziari</i> (finantsteenuste osutaja) suhtes. LV: kohustusi ei ole võetud, v.a igat liiki väärtpaberite emiteerimises osalemise, finantsteabe esitamise ja finantsandmete töötlemise ning nõustamis- ja muude abiteenuste (v.a vahendusteenuse) osutamise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	LT: pensionifondide haldamiseks on nõutav äriline kohalolek. MT: kohustusi ei ole võetud, v.a hoiuste vastuvõtmise, igat liiki laenamise, finantsteabe esitamise ja finantsandmete töötlemise ning nõustamis- ja muude abiteenuste (v.a vahendusteenuse) osutamise suhtes. PL: finantsteabe esitamise ja edastamise, finantsandmete töötlemise ning sellega seotud tarkvara suhtes kohaldatakse nõuet kasutada üldkasutatavat telekommunikatsioonivõrku või teise volitatud operaatori võrku. RO: kohustusi ei ole võetud kapitalirendi suhtes, rahaturu instrumentide, välisvaluuta, derivatiivtoodete, vahetuskursi ja intressimäära instrumentide, vabalt kaubeldavate väärtpaberite ja muude vabalt kaubeldavate instrumentide ja finantsvaradega kauplemise suhtes, igat liiki väärtpaberite emiteerimises osalemise suhtes, varahaldamise suhtes ning finantsvara eest arveldamis- ja kliiringuteenuste osutamise suhtes. Makse- ja arveldusteenuseid on lubatud osutada üksnes Rumeenias asutatud panga kaudu.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SI: a) osalemine riigi võlakirjade emiteerimises, pensionifondide haldamine: kohustusi ei ole võetud. b) kohustusi ei ole võetud, v.a igat liiki laenud; välismaiste krediidiasutuste garantiide ja kohustuste aktsepteerimine omamaiste juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate poolt; teiste finantsteenuste osutajate kasutuses oleva finantsteabe vahendamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja asjakohase tarkvara pakkumine; pangandus- ja muude finantsteenustega seotud nõustamis- ja muud finantstugiteenused. Sloveenia börsi liikmed peavad olema asutatud Sloveenias või olema välismaiste investeerimisühingute või pankade filiaalid. Pensioniskeemi võib pakkuda usaldusfondi vormis asutatud pensionifond (mis ei ole juriidiline isik ja mida seetõttu haldab kindlustusandja, pank või pensionifonde haldav ettevõtja), pensionifonde haldav ettevõtja või kindlustusandja. Lisaks võivad pensioniskeemi pakkuda ka Euroopa Liidu liikmesriigis kohaldatavate eeskirjade kohaselt asutatud pensioniskeemi pakkujad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	Mooduse nr 2 korral BG: kehtida võivad telekommunikatsioonivõrgu kasutamisega seotud piirangud ja tingimused. PL: finantsteabe esitamise ja edastamise, finantsandmete töötlemise ning sellega seotud tarkvara suhtes kohaldatakse nõuet kasutada üldkasutatavat telekommunikatsioonivõrku või teise volitatud operaatori võrku
8. Tervishoiu- ja sotsiaalteenused (üksnes erasektori rahastatavad teenused)	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud tegevuse või teenuste suhtes, mis moodustavad riikliku pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemi osa.
A. Haiglateenused (CPC 9311) C. Raviastutuste teenused, v.a haiglateenused (CPC 93193)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, DE, CY, CZ, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Sotsiaalteenused (CPC 933)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. FR: kohustusi ei ole võetud sotsiaalteenuste, v.a sanatooriumide ja puhkekodude ning vanadekodudega seotud teenuste suhtes. Mooduse nr 2 korral BE: kohustusi ei ole võetud, v.a sanatooriumide, puhkekodude ja vanadekodude puhul.
9. Turismi ja reisimisega seotud teenused	
A. Hotellid, restoranid ja toitlustamine (CPC 641, CPC 642 ja CPC 643) Välja arvatud õhusõidukites toitlustamise teenused¹	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud, v.a toitlustamise suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ Õhusõidukites toitlustamise teenused on esitatud transpordi abiteenuste all punktis 12.E.a „Lendude maapealne teenindus (sh toitlustamine)“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Reisibüroode ja reisikorraldajate teenused (sh reisijuhid) (CPC 7471)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, HU: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
C. Giiditeenused (CPC 7472)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, CZ, HU, IT, LT, MT, PL, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. FR: giiditeenuste osutamiseks selle riigi territooriumil on nõutav Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus. ES: kohaldatakse kodakondsusnõuet. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
10. Vabaaja-, kultuuri- ja sporditeenused (v.a audiovisuaalteenused)	
A. Meelelahutusteenused (sh teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) (CPC 9619)	Mooduse nr 1 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral CY, CZ, FI, HR, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. BG: kohustusi ei ole võetud, v.a teatrilavastajate, laulukollektiivide, ansamblite ja orkestrite meelelahutusteenuste (CPC 96191) suhtes; kirjanike, heliloojate, skulptorite, estraadikunstnike jt üksikartistide osutatavad teenused (CPC 96192) ning teatrite abiteenused (CPC 96193). EE: kohustusi ei ole võetud muude meelelahutusteenuste (CPC 96199), v.a kinoteenuste suhtes. LT, LV: kohustusi ei ole võetud, v.a kinoteenuste (CPC 96199 osa) suhtes.
B. Uudiste- ja meediaagentuuride teenused (CPC 962)	Mooduse nr 1 korral BG, CY, CZ, HU, LT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral BG, CY, CZ, HU, LT, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste teenused (CPC 963)	Mooduse nr 1 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.
D. Sporditeenused (CPC 9641)	Mooduste nr 1 ja 2 korral AT: kohustusi ei ole võetud suusakooliteenuste ja mäeinstruktoriteenuste suhtes. BG, CZ, HR, LV, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 1 korral CY, EE: kohustusi ei ole võetud.
E. Puhkeparkide ja supelrandade teenused (CPC 96491)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
11. Transporditeenused	
A. Meretransport a) Rahvusvaheline reisijatevedu (CPC 7211, v.a riigisisene kabotaaž ¹) b) Rahvusvaheline kaubavedu (CPC 7212, v.a riigisisene kabotaaž ²)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Euroopa Liit: puuduvad.

-
- ¹ Ilma et see piiraks selliste tegevuste ulatust, mida võib asjaomaste riigi õigusaktide kohaselt käsitada kabotaažina, ei hõlma käesolev loetelu riigisisest kabotaaži, mille hulka loetakse reisijate või kauba vedu ühest Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise samas Euroopa Liidu liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, k.a tema mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavaid ja seal lõppevaid vedusid.
- ² Ilma et see piiraks selliste tegevuste ulatust, mida võib asjaomaste riigi õigusaktide kohaselt käsitada kabotaažina, ei hõlma käesolev loetelu riigisisest kabotaaži, mille hulka loetakse reisijate või kauba vedu ühest Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise samas Euroopa Liidu liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, k.a tema mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavaid ja seal lõppevaid vedusid.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Maanteetransport a) Reisijatevedu (CPC 7121 ja CPC 7122) b) Kaubavedu (CPC 7123, v.a posti- ja kullerpostisaadetiste vedu enda tarbeks ¹)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
E. Kaupade (v.a kütus) torutransport ² (CPC 7139)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE, SI: kohustusi ei ole võetud.

¹ CPC 71235 osa, mis on esitatud sideteenuste all punktis 2.A „Posti- ja kulleriteenused“.

² Kütuste torutransport on esitatud energiateenuste all punktis 14.B.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
12. Transpordi abiteenused ¹	
A. Meretranspordi abiteenused	Mooduse nr 1 korral
a) Mereveoste käitlemise teenused	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud mereveose käitlemise teenuste ning puksiirteenuste suhtes.
b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa)	Euroopa Liit: puuduvad, v.a elukohanõue tollivormistusteenuste puhul.
c) Tollivormistusteenused	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, HU, LT, MT, PL, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud laevade koos meeskonnaga rentimise suhtes.
d) Konteinerjaama- ja depooteenused	HR: kohustusi ei ole võetud, v.a kaubaveoagentuuride teenuste suhtes.
e) Laevade agenteerimise teenused	Mooduse nr 2 korral
f) Mereveoste ekspedeerimise teenused	Puuduvad.
g) Laevade rentimine koos meeskonnaga (CPC 7213)	

¹ Ei hõlma transpordivahendite hoolduse ja remondi teenuseid, mis on esitatud äriteenuste all punktist 1.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 1.F.1.4 „Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
h) Puksiirteenused (CPC 7214) i) Meretranspordi tugiteenused (CPC 745 osa) j) Muud tugi- ja abiteenused (CPC 749 osa)	

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Raudteetranspordi abiteenused a) Veosekäitlemisteenused (CPC 741 osa) b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa) c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa) d) Puksiirteenused (CPC 7113) e) Raudteetransporditeenuste tugiteenused (CPC 743) f) Muud tugi- ja abiteenused (CPC 749 osa)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud puksiirteenuste suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud, v.a kaubaveoagentuuride teenuste suhtes. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Maanteetranspordi abiteenused a) Veosekäitlemisteenused (CPC 741 osa) b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa) c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa) d) Kommertsveokite rentimine (koos juhiga) (CPC 7124) e) Maanteetranspordi tugiteenused (CPC 744) f) Muud tugi- ja abiteenused (CPC 749 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BG, CY, CZ, EE, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud kommertssõidukite koos juhiga rentimise suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud, v.a kaubaveoagentuuride teenuste ja maanteetranspordi tugiteenuste suhtes. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Õhutranspordi abiteenused	
a) Lendude maapealne teenindus (sh toitlustamine)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud, v.a toitlustamise suhtes. Mooduse nr 2 korral BG, CY, CZ, HR, HU, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.
b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.
F. Kaupade (v.a kütus) torutranspordi abiteenused ¹ a) Torude kaudu transporditavate kaupade (v.a kütus) hoiustamise ja ladustamise teenused (CPC 742 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

¹ Kütuste torutranspordi abiteenused on esitatud energiateenuste all punktis 14.C „Torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamise ja ladustamise teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
13. Muud transporditeenused	
Kombineeritud transporditeenuse osutamine	Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a AT, BG, CY, CZ, EE, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: puuduvad, ilma et see piiraks käesolevas loetelus nimetatud ja konkreetset transpordiliiki mõjutavate piirangute kohaldamist. AT, BG, CY, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.
14. Energiateenused	
A. Kaevandamisega seotud teenused (CPC 883) ¹	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad. SI: maavarade uurimisel ja kasutamisel, sealhulgas reguleeritud kaevandusteenuste osutamisel, kohaldatakse EMP riigi, Šveitsi Konföderatsiooni või OECD liikmesriigi asukoha või kodakondsuse nõuet või kolmanda riigi korral vastastikkuse tingimust. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib kaevandamissektori eest vastutav ministeerium. SK: kaevandamiseks, kaevandamisega seotud tegevuseks ja geoloogiliseks tegevuseks on nõutav asutamine juriidilise isikuna (mitte filiaalina).

¹ Hõlmab järgmisi tasu eest või lepingu alusel osutatavaid teenuseid: kaevandamisega seotud nõustamis- ja konsulteerimisteenused, maapealne platsi ettevalmistus, maapealne puurtorni paigaldamine, naftapuurimine, puuriterade teenused, terasraketis- ja toruteenused, hiivatehnoloogia ja -varustus, tahkete ainete kontroll, jäätme-eemalduse ja kaldpuuraukude eritoimingud, puurkaevu asukoha geoloogia ja puurimise juhtimine, südamiku väljavõtmine, puurkaevu katsetamine, juhtmeliinide teenused, viimistlusvedelike (soolalahused) tarnimine ja kasutamine, viimistlusseadmete tarnimine ja paigaldamine, tsementimine (surupumpamine), stimulatsiooniteenused (pragundamine, hapestamine ja surupumpamine), puurkaevude paranduse ja remondi teenused, puurkaevude sulgemine ja hülgamine.
Ei hõlma otsest juurdepääsu loodusvaradele või nende kasutamist.
Ei hõlma muude loodusvarade kui nafta ja gaasi kaevandamiseks tehtavaid platsi ettevalmistustöid (CPC 5115), mis on esitatud punktis 3.
Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Kütuste torutransport (CPC 7131)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.
C. Torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamise ja ladustamise teenused (CPC 742 osa)	Mooduse nr 1 korral AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
D. Tahke-, vedel- ja gaaskütuse jms toodete hulgimüügi teenused (CPC 62271) ning elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenused	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenuste suhtes. SK: kohustusi ei ole võetud vedelike ja gaaside puhul otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Mootorikütuse jaemüügi teenused (CPC 613)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
F. Kütteõli, balloongaasi, kivisöe ja küttepuidu jaemüük (CPC 63297) ning elektri, (muu kui ballooni-) gaasi, auru ja kuuma vee jaemüügi teenused	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud elektri, muu kui balloongaasi, auru ja kuuma vee jaekaubandusteenuste puhul. BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SK: kohustusi ei ole võetud kütteõli, balloongaasi, kivisöe ja küttepuude jaemüügi puhul, v.a postimüük (postimüügi puhul puuduvad). Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
G. Energiajaotusega seotud teenused (CPC 887)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud, v.a nõustamisteenused (nõustamisteenuste korral puuduvad). Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
15. Muud mujal nimetamata teenused	
a) Pesemis-, puhastus- ja värvimisteenused (CPC 9701)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
b) Juuksuriteenused (CPC 97021)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
c) Kosmeetilise hoolduse, manikööri ja pedikööri teenused (CPC 97022)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
d) Muud mujal liigitamata iluteenused (CPC 97029)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
e) Spaateenused ja mitteravimassaažid, niivõrd kui neid pakutakse füüsilise heaoluga seotud lõõgastusteenusena ja mitte ravi või taastusravi eesmärgil ¹ (CPC ver. 1.0 97230)	Mooduse nr 1 korral Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud. Mooduse nr 2 korral Puuduvad.
g) Sidevõrguteenused (CPC 7543)	Mooduste nr 1 ja 2 korral Puuduvad.

¹ Ravimassaažid ja soojendusraviteenused on esitatud punktides 1.A.h „Meditstiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused“ ning 1.A.j.2 „Meditstiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused“. Meditsiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused ning tervishoiuteenused on esitatud punktis 8.A „Haiglateenused“ ja 8.C „Raviasutuste teenused, v.a haiglateenused“.

EUROOPA LIIT

ETTEVÕTETE ASUTAMISEGA SEOTUD KOHUSTUSTE LOETELU KOOSKÕLAS
ARTIKLITEGA 18.3 JA 18.4

1. Käesolevas lisas esitatud kohustuste loetelus on nimetatud käesoleva lepingu artiklite 18.3 ja 18.4 kohaselt liberaliseeritud majandustegevusalad ning nende tegevusalade raames Mercosuri riikide ettevõtete ja investorite suhtes reservatsioonidena kohaldatavad turulepääsu ja võrdse kohtlemise piirangud. Käesolevas lisas esitatud loetelus on kaks veergu, mis koosnevad järgmistest vastavatest osadest:
 - a) sektor või allsektor, milles Euroopa Liit on kohustuse võtnud, ja liberaliseerimise ulatus, mil määral reservatsioone kohaldatakse, ning
 - b) kohaldatavate reservatsioonide kirjeldus.
2. Käesoleva lepingu III osaga hõlmatud sektorites või allsektorites, mida ei ole käesolevas lisas esitatud loetelus nimetatud, ei ole ettevõtluse suhtes kohustusi võetud.
3. Käesolevas lisas kasutatakse konkreetsete sektorite ja allsektorite kindlaksmääramisel järgmisi mõisteid:
 - a) „CPC“ – ajutine ühtne tooteklassifikaator, nagu on määratletud artikli 9.3 punktis c,

- b) „CPC ver. 1.0“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 77, CPC ver. 1.0, 1998, ning
 - c) „ISIC rev. 3.1“ – rahvusvaheline majanduse tegevusalade klassifikaator (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities), nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 4, ISIC REV 3.1, 2002.
4. Käesolevas lisas esitatud loetelu ei sisalda meetmeid, mis on seotud kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste standardite ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega, kui need ei kujuta endast turulepääsu või võrdse kohtlemise piiranguid vastavalt artikli 18.3 või artikli 18.4 tähenduses. Kõnealuseid meetmeid (näiteks tegevusloa saamise nõue, universaalteenuse osutamise kohustused, nõue saada reguleeritud sektorites oma kvalifikatsioonile tunnustus, nõue sooritada teatavad eksamid, sealhulgas keeleeksamid, ning mittediskrimineeriv nõue, mille kohaselt teatavaid tegevusi ei tohi teha keskkonnakaitsealadel või ajaloo- ja kunstiväärtusega piirkondades) kohaldatakse lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi ettevõtete ja investorite suhtes igal juhul, isegi kui neid ei ole loetelus nimetatud.
5. Euroopa Liit võtab turulepääsu alal artikli 18.3 lõike 1 alusel kohustusi, mis on vajaduse korral liikmesriigiti erinevad.
6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Euroopa Liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõuet laiendada lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida Euroopa Liidu liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud selle lepingu või nende meetmete rakendamine Euroopa Liidu liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
- a) Euroopa Liidu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või

- b) Euroopa Liidu teise liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidilised isikud, kelle registreeritud asukoht, peakontor või peamine tegevuskoht paikneb Euroopa Liidu liikmesriigis.

Selline võrdne kohtlemine saab osaks juriidilistele isikutele, kes on asutatud või organiseeritud Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel ja kelle registreeritud asukoht, juhatus või peamine tegevuskoht asub Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas juriidilistele isikutele, kes on lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsiliste või juriidiliste isikute omanduses või kontrolli all.

7. Käesolevas lisas esitatud loetelus kasutatakse järgmisi lühendeid:

- Euroopa Liit Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid
- EMP Euroopa Majanduspiirkond
- AT Austria
- BE Belgia
- BG Bulgaaria
- CY Küpros
- CZ Tšehhi
- DE Saksamaa
- DK Taani
- EE Eesti
- EL Kreeka
- ES Hispaania
- FI Soome
- FR Prantsusmaa
- HR Horvaatia

- HU Ungari
- IE Iirimaa
- IT Itaalia
- LV Läti
- LT Leedu
- LU Luksemburg
- MT Malta
- NL Madalmaad
- PL Poola
- PT Portugal
- RO Rumeenia
- SK Slovakkia
- SI Sloveenia
- SE Rootsi

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
KÕIK SEKTORID	Kinnisvara Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, FI, HU, IE, IT, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK, ES: puuduvad. AT: välisriigi füüsilised ja juriidilised isikud peavad kinnisvara omandamiseks, ostmiseks või rentimiseks saada loa liidumaade (<i>Länder</i>) pädevatelt asutustelt, kes otsustavad, kas see mõjutab olulisi majandus-, sotsiaal- või kultuurihuve või mitte. BG: välisriigi füüsilised ja juriidilised isikud (sh nende filiaalid) ei või omandada maad. Välisosalusega Bulgaaria juriidilised isikud ei või omandada põllumajandusmaad. Välisriigi juriidilised isikud ja välisriigi kodanikud, kelle alaline elukoht on välismaal, võivad omandada hooneid ja saada kinnisvara piiratud omandiõigusi¹ rahandusministeeriumi loal. Bulgaariasse investeerinud isikutelt luba ei nõuta. Välisriigi kodanikud, kelle alaline elukoht on välismaal, välisriigi juriidilised isikud ning ettevõtted, milles välisosalus tagab häälteenamuse otsuste vastuvõtmisel või tagasilükkamisel, võivad saada kinnisvara omandiõiguse ministrite nõukogu määratud piirkondades vastava loa alusel.

¹ Bulgaaria asjaõiguse kohaselt tunnistatakse järgmisi kinnisvara piiratud omandiõigusi: õigus kasutada, õigus ehitada, õigus püstitada pealisehitisi ja õigus kehtestada servituute.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	CY: kohustusi ei ole võetud. CZ: põllumajandus- ja metsamaad võivad omandada välisriigi juriidilised ja füüsilised isikud, kelle alaline asukoht on Tšehhi Vabariigis. Riigi omandis oleva põllumajandus- ja metsamaa suhtes kehtivad erieeskirjad. DE: võivad kehtida teatavad vastastikkuse tingimused. DK: mitteresidentidest füüsilistel ja juriidilistel isikutel on kinnisvara ostmisel piirangud. Välisriigi füüsilistel ja juriidilistel isikutel on põllumajandusmaa ostmisel piirangud. EE: kohustusi ei ole võetud põllumajandus- ja metsamaa omandamise suhtes¹. EL: vastavalt seadusele nr 1892/90 on kodanikel maa omandamiseks piiriäärsetes piirkondades vaja kaitseministri luba. FI: (Ahvenamaa): piirangud, mis keelavad Ahvenamaa piirkondliku kodakondsuseta füüsilistel isikutel ja juriidilistel isikutel omandada ja omada kinnisvara Ahvenamaal ilma saarestiku pädevate asutuste loata. Piirangud, mis keelavad Ahvenamaa piirkondliku kodakondsuseta füüsilistel isikutel ja juriidilistel isikutel kasutada asutamisõigust ja teenuste osutamise õigust ilma Ahvenamaa pädevate asutuste loata.

¹ Teenustesektorite puhul piirdutakse olemasolevates GATSi kohustustes kajastatud piirangutega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HR: kohustusi ei ole võetud kinnisvara omandamise puhul teenusepakkujate poolt, kes ei ole Horvaatias asutatud ja registreeritud. Kinnisvara omandamine teenuste osutamiseks Horvaatias asutatud ja juriidilise isikuna registreeritud äriühingute poolt on lubatud. Kinnisvara omandamiseks teenuste osutamiseks filiaalide poolt on vaja justiitsministeeriumi heakskiitu. Välismaalased ei saa omandada põllumajandusmaad. HU: välisinvestoritel on maa ja kinnisvara ostmisel piirangud¹. IE: kodu- või välismaistel äriühingutel või välisriigi kodanikel peab maa ostmiseks Iirimaal olema maakomisjoni eelnev kirjalik nõusolek. Kui maa on tootmisotstarbeline (v.a põllumajanduslik tootmine), tehakse ettevõtlus-, kaubandus- ja tööministri tõendi alusel sellest nõudest erand. Kõnealust seadust ei kohaldata linnade ja asulate piiridesse jääva maa suhtes. IT välisriigi füüsiliste ja juriidiliste isikute kinnisvaraostude suhtes kohaldatakse vastastikkuse nõuet. LV: maa omandamise suhtes ei ole kohustusi võetud; maad on lubatud rentida kuni 99 (üheksakümne üheksaks) aastaks.

¹ Teenustesektorite puhul piirdatakse olemasolevates GATSi kohustustes kajastatud piirangutega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	LT: maa omandamise suhtes ei ole kohustusi võetud¹. MT: Maltal kohaldatakse jätkuvalt kinnisvara omandamise suhtes Malta õigusnormidest tulenevaid nõudeid. PL: välismaalastel (välisriigi füüsilistel või juriidilistel isikutel) peab olema luba kinnisvara otseseks või kaudseks omandamiseks. Kohustusi ei ole võetud riigile kuuluva kinnisvara omandamise suhtes (näiteks erastamiseeskirjad). RO: füüsilised isikud, kes ei ole Rumeenia kodanikud ega residendid, samuti juriidilised isikud, kes ei ole Rumeenias registreeritud ega oma Rumeenias peakontorit, ei või elavate isikute vaheliste tehingute kaudu omandada mis tahes liiki maad. SI: Sloveenias asutatud välisosalusega juriidilised isikud võivad omandada Sloveenia territooriumil kinnisvara. Välisriigi isikute poolt Sloveenias asutatud filiaalid² võivad omandada üksnes sellist kinnisvara (välja arvatud maa), mis on vajalik majandustegevuseks, mille jaoks need filiaalid on asutatud.

¹ Teenustesektorite puhul piirdatakse olemasolevates GATSi kohustustes kajastatud piirangutega.

² Vastavalt äriühingute seadusele ei käsitata Sloveenias asutatud filiaali juriidilise isikuna, ent tegevuse poolest koheldakse neid samaväärselt tüürettevõtjaga, mis on kooskõlas GATSi XXVIII artikli punktiga g.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SK: välisriigi füüsilistel ja juriidilistel isikutel on kinnisvara omandamisel piirangud. Välisriigi isikud võivad omandada kinnisvara, asutades Slovakkias juriidilise isiku või osaledes ühissettevõttes. Kohustusi ei ole võetud maa, sealhulgas näiteks loodusvarade, järvede, jõgede, avalike teede suhtes. ES: et teha välisinvesteeringuid tegevusse, mis on otseselt seotud Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide diplomaatiliste esinduste kinnisvarainvesteeringutega, on vaja Hispaania ministrite nõukogu haldusluba, välja arvatud juhul, kui on sõlmitud vastastikune liberaliseerimisleping.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
KÕIK SEKTORID	Kommunaalettevõtted Euroopa Liit: riiklikul või kohalikul tasandil kommunaalteenusteks loetavate teenuste korral võib kasutada riiklikke monopole või anda eraettevõtjatele teenuse pakkumise ainuõigused¹, ².

-
- ¹ Kommunaalteenused esinevad sellistes sektorites nagu seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused, sotsiaal- ja humanitaarteadustega seotud teadus- ja arendusteenused, tehnilise kontrolli ja analüüsi teenused, keskkonnateenused, tervishoiuteenused, transporditeenused ja kõikide transpordiliikide abiteenused. Kõnealuste teenuste osutamise ainuõigused antakse sageli eraettevõtjatele, näiteks ettevõtjatele, kellel on ametiasutuste antud kontsessioonid, sõltuvalt konkreetsetest teenindamiskohustustest. Kuna kommunaalteenuseid osutatakse sageli ka keskvalitsusest madalamal tasandil, ei ole üksikasjalik ja ammendav sektoripõhine loetelu otstarbekohane.
- ² Seda piirangut ei kohaldata telekommunikatsiooniteenuste ega arvutiteenuste ja nendega seotud teenuste suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
KÕIK SEKTORID	Ettevõtete liigid Euroopa Liit: kohtlemine, mis saab osaks Euroopa Liidu liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud (lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi juriidiliste isikute) tütarettevõtjatele, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on liidus, ei laiene lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi juriidiliste isikute äriühingu filiaalidele või esindustele, mis on asutatud Euroopa Liidu liikmesriikides¹. BG: välisriigi teenuseosutajad, sealhulgas aktsiaseltsid, võivad asutada filiaali ainult osaühinguna või piiratud vastutusega äriühinguna, millel on vähemalt kaks omanikku. Filiaalide asutamiseks on nõutav luba. Esinduste suhtes ei ole kohustusi võetud. Esindused ei tohi majandustegevuses osaleda. Ettevõtetes, kus avalik-õiguslik (riigi või kohaliku omavalitsuse) osalus aktsiakapitalis on üle 30 % (kolmekümne protsendi), on kõnealuste aktsiate üleminekuks kolmandatele isikutele vaja luba. CY: (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi õigusega seotud õigusteenuste osutamiseks, sealhulgas kohtus esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriine kohalolek) ja Euroopa Liidu kodakondsuse nõue. Küprosel võivad õigusbüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid.

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 54 kohaselt peetakse kõnealuseid tütarettevõtjaid Euroopa Liidu juriidilisteks isikuteks. Niivõrd kui neil on alaline ja toimiv seos Euroopa Liidu majandusega, saavad nad Euroopa Liidu siseturu toimimisest kasu, sealhulgas võivad kasutada kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	EE: vähemalt poolte juhatuse liikmete elukoht peab olema Euroopa Liidus. FI: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kodanikul, kes tegeleb kaubandusega Soome usaldus- või täisühingu osanikuna, peab olema kauplemisluba ning tema alaline elukoht peab olema Euroopa Liidus. Kõikide sektorite puhul, v.a telekommunikatsiooniteenused, kohaldatakse vähemalt poolte juhatuse tava- ja asendusliikmete ja tegevdirektori suhtes kodakondsus- ja elukohanõuet; teatavatele äriühingutele võib siiski teha erandeid. Telekommunikatsiooniteenuste puhul kohaldatakse poolte asutajate ja juhatuse liikmete ning tegevdirektori suhtes alalise elukoha nõuet. Kui asutaja on juriidiline isik, kohaldatakse ka kõnealuse juriidilise isiku suhtes residentsusnõuet. Kui lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi organisatsioon kavatseb tegeleda äritegevuse või kaubandusega Soome filiaali asutamise kaudu, on nõutav kauplemisluba. Usaldusühingu asutamiseks peab lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi organisatsioon või füüsiline isik, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik, saama loa. FR: tööstuse, kaubanduse ja käsitööstuse valdkonnas tegutsevatelt tegevdirektoritelt, kellel puudub elamisluba, nõutakse eriluba. HU: äriline kohalolek peaks toimuma piiratud vastutusega äriühingu, kapitaliühingu või esinduse vormis. Esmane sisenemine turule filiaalina ei ole lubatud, välja arvatud finantsteenuste puhul.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IT: tööstuse, kaubanduse ja käsitööstusega tegelemiseks peab olema elamisluba ja tegevuse jaoks eriluba. BG, PL: esinduse majandustegevus võib hõlmata üksnes välismaise emaettevõtja reklaamimist ja edendamist. PL: filiaalide suhtes ei ole kohustusi võetud, välja arvatud finantsteenuste korral. Lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi investorid võivad tegeleda majandustegevusega üksnes usaldusühingu, piiratud vastutusega kapitaliühingu, piiratud vastutusega äriühingu ning kapitaliühingu vormis (õigustegevuse puhul üksnes registreeritud ühingu ja usaldusühingu vormis). Välisriikide teenuseosutajad võivad luua esindusi, mille asukoht on Poolas. Esinduse tegevus võib hõlmata üksnes välismaiste teenuseosutajate reklaamimist ja müügiedendust. RO: äriühingu ainuke juhataja või juhatuse esimees ning pooled juhatuse liikmed peavad olema Rumeenia kodanikud, kui asutamislepingus või põhikirjas ei ole sätestatud teisiti. Enamik äriühingu audiitoreid ja nende asetäitjaid peavad olema Rumeenia kodanikud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SE: välisriigi äriühing, kes ei ole asutanud Rootsis juriidilist isikut või kes tegeleb ettevõtlusega kaubandusagendi vahendusel, peab kommertstehinguid tegema Rootsis registreeritud filiaali kaudu, millel on sõltumatu juhatus ja eraldi raamatupidamine. Filiaali tegevdirektor ja asetegevdirektor peavad elama EMP riigis. Väljaspool EMPd elav füüsiline isik, kes teeb Rootsis kommertstehinguid, peab ametisse määrama ja registreerima residendist esindaja, kes vastutab äritegevuse eest Rootsis. Rootsis toimuva äritegevuse kohta tuleb pidada eraldi raamatupidamisarvestust. Pädev asutus võib üksikjuhtumitel teha filiaali- ja elukohanõudest erandeid. Alla 1 (ühe) aasta kestvate ehitusprojektide puhul, mida teostab väljaspool EMPd asuv äriühing või füüsiline isik, tehakse filiaali asutamise või residendist esindaja määramise nõudest erand. Rootsis võib piiratud vastutusega äriühingu asutada EMP riigis elav füüsiline isik, Rootsi juriidiline isik või juriidiline isik, mis on asutatud EMP riigi õiguse alusel ja mille registrijärgne asukoht, peakontor või peamine tegevuskoht asub EMP riigis. Asutajaks võib olla partnerlus, ent vaid juhul, kui kõik piiramatu isikliku vastutusega omanikud elavad EMP riigis. Väljaspool EMPd asuvad asutajad võivad taotleda luba pädevalt asutuselt. Piiratud vastutusega äriühingute ning majandusühistute puhul peab vähemalt 50 % (viiskümmend protsenti) juhatuse liikmetest, vähemalt 50 % (viiskümmend protsenti) juhatuse asendusliikmetest, tegevdirektor, asetegevdirektor ja vähemalt üks äriühingu nimel allkirjastamise õigust omav isik (kui sellised isikud on olemas) elama EMP riigis. Pädev asutus võib kõnealuse tingimuse puhul teha erandeid. Kui ükski äriühingu või ühistu esindajatest ei ela Rootsis, peab juhatus määrama ja registreerima Rootsis elava isiku, kellel on volitus võtta vastu äriühingule või ühistule kättetoimetatavaid kohtudokumente. Vastavad tingimused kehtivad kõigi muud liiki juriidiliste isikute asutamise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SK: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsiline isik, kes kantakse äriregistrisse ettevõtja nimel tegutsema volitatud isikuna, peab esitama Slovaki Vabariigi elamisloa.
KÕIK SEKTORID	Investeeringud Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud tegevuse või teenuste suhtes, mis moodustavad riikliku pensioni- või sotsiaalkindlustussüsteemi osa. BG: ettevõtetes, kus avalik-õiguslik (riigi või kohaliku omavalitsuse) osalus aktsiakapitalis on üle 30 % (kolmekümne protsendi), on kõnealuste aktsiate üleminekuks kolmandatele isikutele vaja luba. Teatavate riigi või avaliku vara kasutamise seotud majandustegevusalade puhul on nõutav kontsessiooniseaduse alusel antud kontsessiooni olemasolu. Välisinvestorid ei saa osaleda erastamises. Välisinvestorid ja kontrolliva välisosalusega Bulgaaria juriidilised isikud vajavad luba: a) loodusvarade geoloogilisteks uuringuteks, arendamiseks või kaevandamiseks territoriaalvetes, mandrilaval või majandusvööndis ning b) punktis a nimetatud valdkondades tegutsevates äriühingutes kontrollosaluse omandamiseks.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	CY: välisosalusega üksus peab olema tasunud kapitali võrdväärselt finantsnõuetega ja mitteresidendid peavad rahastama oma osaluse välisvaluutas. Kui mitteresidentide osalus on suurem kui 24 % (kakskümmend neli protsenti), tuleb lisarahastus käibekapitali või muude nõuete jaoks kaasata kohalikest või välisvahenditest proportsionaalselt residentide ja mitteresidentide osalusega üksuse aktsiakapitalis. Välisäriühingute filiaalidesse tehtavaid alginvesteeringuid tuleb rahastada välisvahenditest. Kohalikest vahenditest on lubatud laenata käibekapitali rahastamiseks alles pärast projekti esmast rakendamist. FI: kui välisomanikud omandavad aktsiaid, mis annavad Soome olulises äriühingus või ettevõttes (rohkem kui 1 000 (tuhat) töötajat ja käive üle 168 (saja kuuekümmne kaheksa) miljoni euro või bilansimaht¹ suurem kui 168 (sada kuuskümmend kaheksa) miljonit eurot) rohkem kui ühe kolmandiku hääleõigusest, peab neil selleks olema Soome ametiasutuste kinnitus. Heakskiidu andmisest võib keelduda üksnes juhul, kui see ohustaks olulisi riiklikke huve. Neid piiranguid ei kohaldata telekommunikatsiooniteenuste suhtes.

¹ Varade kogusumma või kohustuste ja kapitali kogusumma.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	FR: vastavalt finants- ja rahaseadustiku artiklitele L151-1 ja R153-1 jj tuleb Prantsusmaal finants- ja rahaseadustiku artiklis R153-2 loetletud sektorites välisinvesteeringute tegemiseks saada majandusministeeriumi eelnev heakskiit. Prantsusmaa jätab endale õiguse piirata välisosalust hiljuti erastatud äriühingutes avalikkusele pakutavate aktsiate hulgaga, mille Prantsusmaa valitsus määrab kindlaks iga juhtumi puhul eraldi. HU: kohustusi ei ole võetud välisosaluse suhtes hiljuti erastatud äriühingutes. IT: hiljuti erastatud äriühingutele võib anda ainuõigused või neid pikendada. Mõnel juhul võib piirata hääleõigust hiljuti erastatud äriühingutes. 5 (viie) aasta jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva võib kaitse, transporditeenuste, telekommunikatsiooni ja energeetika valdkonnas tegutsevates äriühingutes suurte aktsiapakkide omandamiseks nõuda pädevate asutuste heakskiitu. LT: riikliku julgeoleku seisukohast strateegiliselt tähtsad ettevõtted, mille omandiõigus peab kuuluma riigile (muu hulgas selle kapitali osakaal, mis võib vastavalt riiklikele julgeolekuhuvidele kuuluda riigisisestele või välisriigi eraisikutele seoses investeerimisega riikliku julgeoleku seisukohast strateegiliselt tähtsatesse ettevõttesse, sektoritesse ja rajatistesse ning võimalike riiklike investorite ja võimalike ettevõtjatest osalejate vastavuse kindlaksmääramise kord ja kriteeriumid).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	MT: mitteresidendist juriidiliste või füüsiliste isikute osalusega äriühingute puhul on nõutav minimaalne aktsiakapital, millest 50 % (viiskümmend protsenti) tuleb sisse maksta. Mitteresidendi aktsiakapitaliosa tuleb tasuda välisriigist pärinevate rahaliste vahenditega. Vastavalt valuutakontrolliseaduse paragrahvile 17 peavad Malta mitteresidendid, kes soovivad osutada teenuseid oma ärilise kohaloleku kaudu Maltas, registreerima kohaliku äriühingu, milleks on vaja Malta Keskpanga eelnevat luba. PT: välisosalus hiljuti erastatud äriühingutes võib piirduda avalikkusele pakutavate aktsiate muutuva summaga, mille Portugali valitsus kehtestab iga juhtumi puhul eraldi. SI: finantsteenuste osutamiseks väljastavad sektoripõhiste kohustuste all nimetatud pädevad asutused volituse vastavalt sektoripõhiste kohustuste all nimetatud tingimustele. Piirangud puuduvad uue äriühingu asutamisel (<i>greenfield</i>-investeeringud).
KÕIK SEKTORID	Geograafilised piirkonnad FI: Ahvenamaa saarestikus piirangud, mis keelavad Ahvenamaa piirkondliku kodakondsuseta füüsilistel isikutel või mis tahes juriidilistel isikutel kasutada asutamisõigust.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
1. PÕLLUMAJANDUS, JAHINDUS, METSANDUS	
A. Põllumajandus, jahindus (ISIC rev 3.1: 011, 012, 013, 014, 015), v. a. nõustamisteenused ¹	Euroopa Liit: põllumajandustoodete tootmise suhtes kohaldatakse koguselisi piiranguid. AT, HR, HU, MT, RO: põllumajandustegevuse suhtes ei ole kohustusi võetud. CY: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riikide investorite osalus võib olla vaid kuni 49 % (nelikümmend üheksa protsenti). FI: põhjapõtru võivad omada ja kasvatada üksnes põhjapõtrade karjatamise piirkonnas elavad EMP riikide kodanikud. Võidakse anda ainuõigusi. FR: väljastpoolt Euroopa Liitu pärit investorid vajavad põllumajandusettevõtte või -ühistu loomiseks luba. IE: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi elanikelt nõutakse jahutootmise sektoris ettevõtte asutamiseks luba. SE: põhjapõdrakasvatusega võivad tegeleda ainult saamid.

¹ Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktides 6.F.f ja 6.F.g.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Metsamajandus ja metsaraie (ISIC rev 3.1: 020), v.a nõustamisteenused ¹	BG: kohustusi ei ole võetud metsaraie suhtes.
2. KALANDUS JA VESIVILJELUS (ISIC rev 3.1: 0501, 0502), v.a nõustamisteenused ²	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktides 6.F.f ja 6.F.g.

² Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktides 6.F.f ja 6.F.g.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
3. MÄETÖÖSTUS A. Kivi- ja pruunsöe kaevandamine; turba tootmine (ISIC rev 3.1: 10) B. Toornafta ja maagaasi tootmine¹ (ISIC rev 3.1: 1110) C. Metallimaakide kaevandamine (ISIC rev 3.1: 13) D. Muu allmaa- ja pealmaakaevandamine (ISIC rev 3.1: 14)	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud juriidiliste isikute suhtes, kes on sellise kolmanda riigi füüsiliste või juriidiliste isikute kontrolli all, kust on pärit üle 5 % (viie protsendi) Euroopa Liidu nafta- ja maagaasiimpordist. Kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Euroopa Liit: reservatsioon süsivesinike otsingute, uurimise ja kasutamise suhtes: kui vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiivile 94/22/EÜ süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3) selgub, et kolmas riik ei võimalda Euroopa Liidu üksustele juurdepääsu kõnealustele toimingutele ega nende teostamisele samadel alustel, nagu seda võimaldab Euroopa Liit kõnealuse kolmanda riigi üksustele, võib nõukogu komisjoni ettepanekul lubada Euroopa Liidu liikmesriigil keelduda loa andmisest üksusele, kes on tegelikult asjaomase kolmanda riigi või selle kodanike kontrolli all (vastastikkus). Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud toornafta ja maagaasi tootmise suhtes. BG, HU, LT, MT, CZ, SK, CY: kohustusi ei ole võetud. ES: reservatsioon strateegilistesse mineraalidesse investeerimise suhtes, kui investering ei ole pärit Euroopa Liidu riigist.

¹ Ei hõlma kaevandamisega seotud teenuste osutamist tasu eest või lepingu alusel nafta- ja gaasimaardlates, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.A „Kaevandamisega seotud teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	DK: süsivesinike ja maapõueenergia võimaluste uurimiseks ja kasutamiseks on vaja Taani majandus- ja äriministri luba. Riik peab osalema süsivesinike tootmise uurimises. Riik võib nõuda, et loaomanik sõlmiks ühendamislepingu teiste loaomanikega, kellel on vastav kontsessioon naaberalale. Tegevusluba taotleval ettevõtjal, kelle elukoht on väljaspool Taanit, peab olema registrijärgne asukoht Euroopa Liidu territooriumil. EL: õigus uurida ja kasutada kõiki mineraale peale süsivesinike, tahkeid kütuseid, radioaktiivseid mineraale ja maapõueenergia võimalusi antakse Kreeka kontsessiooniga pärast seda, kui ministrite nõukogu on andnud oma heakskiidu. FR: mitteresident saab kaevandustööstusi asutada Prantsusmaa või Euroopa filiaalina, kusjuures filiaali juhataja peab olema Prantsusmaa või muu Euroopa Liidu liikmesriigi resident ja teatama kohalikule prefektuurile oma ametliku elu- ja töökoha. NL: riik peab osalema süsivesinike tootmises. See hõlmab osalust tootmisrajatistes. Riik võib nõuda, et loaomanik sõlmiks ühendamislepingu teise loaomanikuga, kellel on vastav kontsessioon naaberalale. SI: maavarade uurimisel ja kasutamisel, sealhulgas reguleeritud kaevandusteenuste osutamisel, kohaldatakse EMP riigi, Šveitsi Konföderatsiooni või OECD liikmesriigi asukoha või kodakondsuse nõuet või kolmanda riigi korral vastastikkuse tingimust. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib kaevandamissektori eest vastutav ministeerium.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
4. TÖÖTLEV TÖÖSTUS ¹	
A. Toiduainete ja jookide tootmine (ISIC rev 3.1: 15)	Puuduvad.
B. Tubakatoodete tootmine (ISIC rev 3.1: 16)	Puuduvad.
C. Tekstiilitootmine (ISIC rev 3.1: 17)	Puuduvad.
D. Rõivatootmine; karusnaha töötlemine ja värvimine (ISIC rev 3.1: 18)	Puuduvad.

¹ Sektor ei hõlma tööstusliku tootmisega seotud nõustamisteenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.h.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Naha parkimine ja töötlemine; kohvrite, käekottide, sadulate, rakmete ja jalatsite tootmine (ISIC rev 3.1: 19)	Puuduvad.
F. Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine (ISIC rev 3.1: 20)	Puuduvad.
G. Paberi ja pabertoodete tootmine (ISIC rev 3.1: 21)	Puuduvad.
H. Kirjastamine, trükkimine ja salvestiste paljundamine ¹ (ISIC rev 3.1: 22, v.a kirjastamine ja trükkimine tasu eest või lepingu alusel ²)	IT: kirjastuste ja trükikodade omanikel kodakondsusnõue. SE: elukohanõue kirjastajate ning trükikodade ja kirjastuste omanike puhul. HR: elukohanõue.

¹ Sektor piirdub tööstusliku tootmisega. See ei hõlma tegevusalasid, mis on seotud audiovisuaalteenustega või annavad edasi kultuurilist sisu.

² Kirjastamine ja trükkimine tasu eest või lepingu alusel on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.p „Trükkimine ja kirjastamine“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
I. Koksitootmine (ISIC rev 3.1: 231)	Puuduvad.
J. Puhastatud naftatoodete tootmine (ISIC rev 3.1: 232)	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud juriidiliste isikute suhtes, kes on sellise kolmanda riigi füüsiliste või juriidiliste isikute kontrolli all, kust on pärit üle 5 % (viie protsendi) Euroopa Liidu nafta- ja maagaasiimpordist. Kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna).
K. Kemikaalide ja keemiatoodete, v.a lõhkeainete tootmine (ISIC rev 3.1: 24, v.a lõhkeainete tootmine)	Puuduvad.
L. Kummi- ja plasttoodete tootmine (ISIC rev 3.1: 25)	Puuduvad.
M. Muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine (ISIC rev 3.1: 26)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
N. Metallitootmine (ISIC rev 3.1: 27)	Puuduvad.
O. Ümbertöötatud metalltoodete, v.a masinate ja seadmete tootmine (ISIC rev 3.1: 28)	Puuduvad.
P. Masinate tootmine	
a) Üldmasinate tootmine (ISIC rev 3.1: 291)	Puuduvad.
b) Erimasinate, v.a relvade ja laskemoona tootmine (ISIC rev 3.1: 2921, 2922, 2923, 2924, 2925, 2926, 2929)	Puuduvad.
c) Mujal liigitamata kodumasinade tootmine (ISIC rev 3.1: 293)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
d) Kontori- ja raamatupidamismasinade ning arvutite tootmine (ISIC rev 3.1: 30)	Puuduvad.
e) Muijal liigitamata elektrimasinate ja -seadmete tootmine (ISIC rev 3.1: 31)	Puuduvad.
f) Raadio-, televisiooni- ja sideseadmete ning -aparatuuri tootmine (ISIC rev 3.1: 32)	Puuduvad.
Q. Meditsiinitehnika, täppisinstrumentide ja optikariistade ning kellade tootmine (ISIC rev 3.1: 33)	Puuduvad.
R. Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine (ISIC rev 3.1: 34)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
S. Muude (mittesõjaliste) transpordivahendite tootmine (ISIC rev 3.1: 35, v.a sõjalaevade, -lennukite ja muude sõjalise otstarbega transpordivahendite tootmine)	Puuduvad.
T. Mööblitootmine; mujal liigitamata tööstuslik tootmine (ISIC rev 3.1: 361, 369)	Puuduvad.
U. Ringlussevõtt (ISIC rev 3.1: 37)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
5. ELEKTRI, GAASI, AURU JA KUUMA VEE TOOTMINE; ÜLEKANNE JA JAOTAMINE ENDA TARBEKS (V.A TUUMAENERGIAPÕHINE ELEKTRITOOTMINE)	
A. Elektritootmine; elektri ülekanne ja jaotus enda tarbeks (ISIC rev 3.1 osa: 4010) ¹	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
B. Gaasi tootmine; gaaskütuste jaotus magistraalvõrkude kaudu enda tarbeks (ISIC rev 3.1 osa: 4020) ²	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ Ei hõlma elektriülekanne- ja -jaotussüsteemide kasutamist tasu eest või lepingu alusel, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all.

² Ei hõlma maagaasi ja gaaskütuste transporti torujuhtme kaudu, gaasi ülekannet ja jaotust tasu eest või lepingu alusel ning maagaasi ja gaaskütuste müüki, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Auru ja kuuma vee tootmine; aurude ja kuuma vee jaotus enda tarbeks (ISIC rev 3.1 osa: 4030) ¹	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud juriidiliste isikute suhtes, kes on sellise kolmanda riigi füüsiliste või juriidiliste isikute kontrolli all, kust on pärit üle 5 % (viie protsendi) Euroopa Liidu nafta- ja maagaasiimpordist. Kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). BG, DE, CZ, HU, LT, MT, SK: kohustusi ei ole võetud. AT: kohustusi ei ole võetud võrdse kohtlemise suhtes. EL: tahkete kütuste, radioaktiivsete mineraalide ja maapõueenergia uurimise luba ei või anda Euroopa Liidu välistele füüsilistele või juriidilistele isikutele. Kasutusõiguseks on vaja Kreeka kontsessiooni, mille eelduseks on ministrite nõukogu eelnev heakskiit. FI: reservatsioon sellisesse ettevõtjasse investeerimise suhtes, kelle tegevus hõlmab tuumaenergiat või vastavaid aineid. Kohustusi ei ole võetud energia ning aurude ja kuuma vee ülekandevõrkude ega jaotusvõrkude ja -süsteemide suhtes. FR: kohustusi ei ole võetud elektritootmise suhtes. LV: elektrienergia sektoris on riigimonopol.

¹ Ei hõlma aurude ja kuuma vee ülekannet ja jaotamist tasu eest või lepingu alusel ning aurude ja kuuma vee müüki, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
6. ÄRITEENUSED	
A. Kutseteenused	
a) Õigusteenused (CPC 861) ¹ See ei hõlma õigusabiteenuseid ega juriidiliste dokumentide ja nende tõendamise seotud teenuseid, mida osutavad avalikke funktsioone täitvad õigusspetsialistid, nagu notarid, kohtutäiturid (<i>huissiers de justice</i>) või muud ametiisikud või ministeeriumi ametnikud (<i>officiers publics et ministériels</i>).	AT, ES, EL, LT, MT, PL, SK: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes, mida nõutakse riigisisese (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi) õiguse praktiseerimiseks, kohaldatakse kodakondsusnõuet. Slovakkias lisandub sellele Slovakkias elukoha omamise nõue. AT: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi advokaatide (kes peavad olema saanud lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigis täieliku erialase väljaõppe) osalus mis tahes õigusbüroo aktsiakapitalis ja tegevustulemustes ei tohi ületada 25 % (kakskümmend viis protsenti). Neil ei tohi olla otsuste tegemisel otsustavat mõju.

¹ See hõlmab õigusabi-, esindus-, vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenuseid ning juriidiliste dokumentide ja nende tõendamise seotud teenuseid. Õigusteenuste osutamine on lubatud üksnes seoses rahvusvahelise avaliku õiguse, Euroopa Liidu õiguse ja iga jurisdiktsiooni õigusega, kus teenuseosutaja või tema töötaja on kvalifitseeritud praktiseerima advokaadina, ning õigusteenuse, nagu ka muude teenuste osutamise suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriikides kehtivaid litsentsimisnõudeid ja -menetlusi. Advokaatide puhul, kes osutavad rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriigi õigusega seotud õigusteenuseid, võivad nendeks litsentsimisnõueteks ja -menetlusteks olla muu hulgas kohalike eetikanormide järgimine, päritoluriigi ametinimetuse kasutamine (kui vastuvõtva riigi ametinimetuse kasutamiseks ei ole heakskiitu saadud), kindlustusnõuded, lihtregistreerimine vastuvõtva riigi advokatuuris või lihtsustatud vastuvõtt vastuvõtva riigi advokatuuri sobivustesti põhjal ning juriidiline või kutsealane aadress vastuvõtvas riigis. Euroopa Liidu õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel ning Euroopa Liidu liikmesriigi õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja asjaomase Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel. Täielik vastuvõtmine asjaomase Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri võib seetõttu osutada vajalikuks kohtutes ja muudes Euroopa Liidu pädevates asutustes esindamiseks, kuna see hõlmab Euroopa Liidu ja riikliku menetlusõiguse praktiseerimist. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on siiski lubatud neil välisriigi advokaatidel, keda ei ole advokatuuri täielikult vastu võetud, esindada tsiviilkohtumenetluses poolt, kes on selle riigi kodanik või kuulub sellesse riiki, kus advokaadil on õigus praktiseerida.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	BE: esindusteenuste puhul nõutava advokatuuri täisliikmeks olemise puhul kehtib kodakondsusnõue. Erandeid võib teha eritingimustel (muu hulgas elukohanõue ja vastastikkus). Kassatsioonikohtus (Cour de cassation) tsiviil- või haldusmenetluses esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. CY: õigusteenuste osutamisel kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet ning nõutav on advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega. Küprosel võivad õigusbüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid. HR: pooli võivad kohtutes esindada üksnes Horvaatia advokaatuuri liikmed (<i>odvjetnici</i>). Advokatuuri liikmeks saamiseks kehtib kodakondsusnõue. DK: Taani õigusbüroo aktsiaid võivad omada üksnes Taanis tegevusluba omavad juristid ja Taanis registreeritud õigusbürood. Taani õigusbüroo juhatusse või juhtkonda võivad kuuluda üksnes Taanis tegevusluba omavad juristid. Tegevusloa saamiseks Taanis nõutakse eksami sooritamist Taani õiguse kohta.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	FR: õigusteenuste osutamiseks seoses Prantsusmaa riigisisese õigusega, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriline kohalolek). Riigisisese (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi) õigusega seotud õigusteenuste osutamiseks võidakse nõuda, et äriline kohalolek toimuks ühes õiguslikest vormidest, mis on riigisisese õiguse kohaselt mittediskrimineerival alusel lubatud. Mõni õiguslik vorm (<i>association d'avocats</i> ja <i>société en participation d'avocat</i>) võib olla samuti mittediskrimineerivatel alustel ette nähtud üksnes Prantsusmaa advokatuuri liikmetele. Kassatsioonikohtus (Cour de cassation) ja riiginõukogus (Conseil d'Etat) esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. Prantsuse või Euroopa Liidu õigusega seotud teenuseid osutavas advokaadibüroos võivad osaluse ja hääleõiguse suhtes kehtida kvantitatiivsed piirangud, mis on seotud partnerite kutsetegevusega. HU: äriline kohalolek partnerlusena Ungari advokaadi (<i>ügyvéd</i>) või õigusbürooga (<i>ügyvédi iroda</i>) või esindusena. IE: õigusteenuste osutamiseks seoses Iirimaa riigisisese õigusega, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriline kohalolek). Õigusala töötajad on jagatud Iirimaa kahte selgelt eristatavasse kategooriasse: õigusnõunikud (<i>solicitors</i>) ja vandeadvokaadid (<i>barristers</i>). Iirimaa õigusliit (Law Society of Ireland) on kutseühendus, mis reguleerib tulenevalt seadusest Iirimaa õigusnõunike tunnustamist. Ühendus Honorable Society of King's Inns reguleerib vandeadvokaatide tunnustamist.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	PL: kui Euroopa Liidu advokaatide jaoks on kättesaadavad muud õigusliku vormi liigid, siis välisriigi advokaatidel on juurdepääs üksnes registreeritud ühingu ja usaldusühingu õiguslikule vormile. PT: Portugali õiguse praktiseerimiseks nõutavate kvalifikatsioonide tunnustamise suhtes kohaldatakse vastastikkuse tingimust. Juurdepääsuks sellistele ametitele nagu õigusnõustajad (<i>solicitadores</i>) ja tööstusomandi esindajad kohaldatakse kodakondsusnõuet. Portugalis võivad tegutseda üksnes advokaadibürood, mille kõik aktsiad kuuluvad Portugali advokatuuri liikmetele. SI: klientide esindamisel kohtus tasu eest kohaldatakse Sloveenias ärilise kohaloleku nõuet. Välisriigi advokaat, kellel on õigus praktiseerida välisriigis, võib osutada õigusteenuseid või praktiseerida õigust õiguspraktikute seaduse artiklis 34a sätestatud tingimustel, kui on täidetud tegeliku vastastikkuse tingimus. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib justiitsministeerium. Sloveenia advokatuuri määratud advokaatide ärilise kohalolek saab toimuda üksnes ühe osanikuga äriühingu, piiratud vastutusega õigusbüroo (partnerluse) või piiramatu vastutusega õigusbüroo (partnerluse) vormis. Advokaadibüroo tegevus piirdub õiguse praktiseerimisega. Advokaadibüroo partneriteks võivad olla üksnes advokaadid. SE: advokatuuri vastuvõtmisel, mis on vajalik Rootsi kutsenimetuse <i>advokat</i> kasutamiseks, kohaldatakse elukohanõuet.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) 1. Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	AT: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigist pärit raamatupidajate (kellel peab olema tegevusluba vastavalt lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi seadustele) osalus aktsiakapitalis ja Austria mis tahes juriidilise isiku tegevuskasumis ei või ületada 25 % (kakskümmend viis protsenti); käesolev tingimus kehtib üksnes nende isikute suhtes, kes ei ole Austria kutseühingu liikmed. CY: juurdepääsu suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: tööhõive olukord allsektoris. DK: Taani volitatud raamatupidajatega partnerluskokkuleppe sõlmimiseks peavad välisriikide raamatupidajad saama loa Taani ettevõtlusametilt. FR: teenust võib osutada ainult SEL (<i>société anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>), AGC (Association de gestion et comptabilité) või SCP (<i>société en commandite par actions</i>) kaudu.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) 2. Auditeerimisteenused (CPC 86211 ja CPC 86212, v.a majandusarvestusteenused)	AT: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigist pärit audiitorite (kellel peab olema tegevusluba vastavalt lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi seadustele) osalus aktsiakapitalis ja Austria mis tahes juriidilise isiku tegevuskasumis ei või ületada 25 % (kakskümmend viis protsenti); käesolev tingimus kehtib üksnes nende isikute suhtes, kes ei ole Austria kutseühingu liikmed. CY: kolmandate riikide audiitoritele antakse teatavatel tingimustel eriluba. CZ ja SK: vähemalt 60 % (kuuskümmend protsenti) aktsiakapitalist või hääleõigusest on reserveeritud kodanikele. DK: partnerettevõtte loomiseks Taani volitatud raamatupidajatega peavad välisriigi raamatupidajad hankima loa Taani kaubandus- ja ettevõtlusametilt. FI: elukohanõue vähemalt ühele Soome piiratud vastutusega äriühingu audiitorile ja vähemalt ühele auditi teostamise kohustusega äriühingute audiitorile. Audiitor peab olema kohalikul tasandil litsentsitud audiitor või kohalikul tasandil litsentsitud audiitorühing. FR: kohustuslike auditite tegemisel võib kasutada mis tahes äriühingu vormi, välja arvatud SNC (<i>société en nom collectif</i>) ja SCS (<i>société en commandite simple</i>). HR: puuduvad, v.a asjaolu, et auditeerimisteenuse osutamise õigus on vaid juriidilistel isikutel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	LV: aktsiate omanikul või ettevõtte juhil peab olema vannutatud audiitori kvalifikatsioon Lätis. Vannutatud audiitorite äriühingus peab üle 50 % (viiekümne protsendi) hääleõiguslikest aktsiatest kuuluma Euroopa Liidu vannutatud audiitoritele või vannutatud audiitorite äriühingutele. LT: vähemalt 75 % (seitsekümmend viis protsenti) aktsiatest peaks kuuluma Euroopa Liidu audiitoritele või audiitorfirmadele. PL: audiitorfirmade asutamisel võib kasutada üksnes teatavaid Poola õiguslikke vorme ja asukoht peab olema Euroopa Liidus. RO: kohustusi ei ole võetud. SE: teatud juriidiliste isikute, sealhulgas kõikide osaühingute ja füüsiliste isikute kohustuslikku auditit võivad teha üksnes Rootsisis tunnustatud audiitorid, volitatud audiitorid ja registreeritud audiitorühingud. Vaid Rootsisis tunnustatud audiitorid ja registreeritud raamatupidamisetevõtted võivad olla aktsionärid või partnerid äriühingutes, mis praktiseerivad nõuetele vastavat auditeerimist (ametlikel eesmärkidel). Sertifitseerimiseks ja tunnustamiseks on vajalik elukoht EMPs. Nimetust „tunnustatud audiitor“ ja „volitatud audiitor“ võivad kasutada üksnes Rootsisis tunnustatud või volitatud audiitorid. Kooperatiivsetes tulundusühingutes ja teatavates muudes ettevõtetes tegutsevatel audiitoritel, kes ei ole sertifitseeritud või tunnustatud audiitorid, peab olema elukoht EMPs. Pädev asutus võib teha sellest nõudest erandeid.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SI: äriine kohalolek juriidilise isiku kujul. Kolmanda riigi auditeeriv üksus võib omada aktsiaid või moodustada Sloveenia audiitorühingutega partnerluse, kui selle riigi õiguse kohaselt, kus kolmanda riigi auditeeriv üksus on asutatud, võivad Sloveenia audiitorühingud omada aktsiaid või moodustada selles riigis auditeeriva üksusega partnerluse. Vähemalt üks Sloveenias asutatud audiitorühingu juhatuse liige peab olema Sloveenia alaline elanik. ES: kodakondsusnõue vannutatud audiitorite ning selliste äriühingute haldurite, direktorite ja osanike suhtes, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiviga 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
c) Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	AT: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigist pärit maksunõustajate (kellel peab olema tegevusluba vastavalt lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi seadustele) osalus aktsiakapitalis ja Austria mis tahes juriidilise isiku tegevuskasumis ei või ületada 25 % (kakskümmend viis protsenti); see tingimus kehtib üksnes isikute suhtes, kes ei ole Austria kutseühingu liikmed. CY: juurdepääsu suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: tööhõive olukord allsektoris. FR: teenust võib osutada ainult SEL (<i>société anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>) või SCP (<i>société en commandite par actions</i>) kaudu. BG, PL, SI, RO: kohustusi ei ole võetud.

¹ Ei hõlma maksuküsimustes osutatavaid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on esitatud punktis 6.A.a „Õigusteenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
d) Arhitektiteenused ning e) Linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 ja CPC 8674)	BG: riikliku või piirkondliku tähtsusega projektide korral peavad lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi investorid tegutsema koostöös kohalike investoritega või nende alltöövõtjatena. CY: kodakondsusnõue. FR: arhitekt võib osutada Prantsusmaal arhitektuuriteenuseid, kasutades (mitediskrimineerivatel alustel) üht järgmistest õiguslikest vormidest: SA (<i>sociétés anonymes</i>), SARL (<i>sociétés anonymes, à responsabilité limitée</i>), EURL (<i>entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée</i>), SCP (<i>en commandite par actions</i>), SCOP (<i>société coopérative ouvrière de production</i>), SELARL (<i>société d'exercice libéral à responsabilité limitée</i>), SELAFA (<i>société d'exercice libéral à forme anonyme</i>), SELAS (<i>société d'exercice libéral par actions simplifiée</i>) või SAS (<i>société par actions simplifiée</i>), või üksikisikuna või arhitektibüroo partnerina. LV: arhitektiteenuste puhul on nõutav 3 (kolme) aasta pikkune kogemus Lätis projekteerimise valdkonnas ja ülikoolikraad, et saada tegevusluba sellel majandustegevusalal tegutsemiseks koos täieliku õigusliku vastutuse ja projekti allkirjaõigusega. SK: Slovaki Vabariigi territooriumil viibiv füüsiline isik peab olema nende teenuste pakkumiseks Slovakkia arhitektide koja või Slovakkia inseneride koja liige. Liikmeks saamiseks on nõutav elukoht Slovakkias.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Inseneriteenused ning g) Integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja CPC 8673)	BG: riikliku või piirkondliku tähtsusega projektide korral peavad lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi investorid tegutsema koostöös kohalike investoritega või nende alltöövõtjatena. CY: kodakondsusnõue.
h) Meditsiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused (CPC 9312 ja CPC 85201 osa)	CY, EE, FI, MT: kohustusi ei ole võetud. AT: kohustusi ei ole võetud, v.a psühholoogide ja psühhoterapeutide suhtes. DE: majandusvajaduste test arstidele ja hambaarstidele, kes on volitatud ravima riiklike kindlustusskeemide liikmeid. Põhikriteeriumid: arstide ja hambaarstide nappus asjaomases piirkonnas. FR: kui Euroopa Liidu investoritele on kättesaadavad muud õiguslikud vormid, siis välisinvestoritel on juurdepääs üksnes sellistele õiguslikele vormidele nagu <i>société d'exercice liberal</i> ja <i>société civile professionnelle</i> . Kodakondsusnõue. Välismaalaste juurdepääs on siiski võimalik igal aastal kehtestatavate kvootide piires. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. LV: kodakondsusnõue meditsiini- ja hambaraviteenuste korral. Majandusvajaduste test. Põhikriteeriumid: arstide ja hambaarstide nappus asjaomases piirkonnas.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	BG, LT: teenuse osutamiseks on nõutav luba, mille väljastamisel lähtutakse tervishoiuteenuste kavast, mis põhineb vajadustel ning milles võetakse arvesse rahvastikku ja olemasolevaid meditsiini- ja hambaraviteenuseid. PL: kodakondsusnõue. RO: kohustusi ei ole võetud. SE: avalikest vahenditest subsideeritavate erapraksiste arvu määramiseks rakendatakse majandusvajaduste testi. SI: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad tervishoiuteenuste osutamiseks litsentsi ja tervishoiuministeeriumi või meditsiinikoja luba. Kohustusi ei ole võetud sotsiaalmeditsiini, sanitaar-, epidemioloogiliste, meditsiini- või ökoloogiliste teenuste; vere, verepreparaatide ja siirdatavate organite tarne ega lahkamise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
i) Veterinaarteenused (CPC 932)	AT, CY, EE, HU, MT, SI: kohustusi ei ole võetud. BG: majandusvajaduste test. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus. Kohustusi ei ole võetud teenuste suhtes, mis on seotud piiril teostatava veterinaarkontrolli, episootiliste nakkus- ja parasitaarhaiguste ennetamise, lokaliseerimise, ravimisega jms, nendega seotud diagnostiliste analüüsidega ning loomsete toodete kontrollimisega. FR: nõutav on Euroopa Liidu või EMP kodakondsus. Kui Mercosur lubab Prantsuse kodanikel osutada veterinaarteenuseid, lubab Prantsusmaa Mercosuri teenuseosutajatel pakkuda samadel tingimustel veterinaarteenuseid. Veterinaarteenuseid osutavate äriühingute puhul on lubatud kolm õiguslikku vormi (SEP (<i>société en participation</i>); SCP (<i>société en commandite par actions</i>); SEL (<i>société anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>)). SK: juurdepääs on üksnes füüsilistel isikutel. Nõutav on veterinaarameti luba. SE: avalikest vahenditest subsideeritavate erapraksiste arvu määramiseks rakendatakse majandusvajaduste testi. ES: juurdepääs on üksnes füüsilistel isikutel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
j) 1. Ämmaemandateenused (CPC 93191 osa)	BG, CY, CZ, EE, FI, HU, MT, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. FR: kui Euroopa Liidu investoritele on kättesaadavad muud õiguslikud vormid, siis välisinvestoritel on juurdepääs üksnes sellistele õiguslikele vormidele nagu <i>société d'exercice liberal</i> ja <i>société civile professionnelle</i>. Kodakondsusnõue. Välismaalaste juurdepääs on siiski võimalik igal aastal kehtestatava kvoodi piires. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele / ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. LT: võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: tööhõive olukord allsektoris. SI: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad tervishoiuteenuste osutamiseks litsentsi ja tervishoiuministeeriumi või meditsiinikoja luba. SE: avalikest vahenditest subsideeritavate erapraksiste arvu määramiseks rakendatakse majandusvajaduste testi.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
j) 2. Meditsiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused (CPC 93191 osa)	BG, CY, CZ, EE, HU, MT, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. AT: välisinvestoritel on lubatud tegutseda üksnes järgmistel tegevusaladel: meditsiiniõed, füsioterapidid, töötõrjehoiu terapidid, logopeedid, dieedi- ja toitumisnõustajad. FI, SI: kohustusi ei ole võetud füsioterapeutide ja parameedikute suhtes. FR: kui Euroopa Liidu investoritele on kättesaadavad muud õiguslikud vormid, siis välisinvestoritel on juurdepääs üksnes sellistele õiguslikele vormidele nagu <i>société d'exercice liberal</i> ja <i>société civile professionnelle</i>. Kodakondsusnõue. Välismaalaste juurdepääs on siiski võimalik igal aastal kehtestatava kvoodi piires. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. LT: võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: tööhõive olukord allsektoris. PL: kodakondsusnõue. SE: avalikest vahenditest subsideeritavate erapraksiste arvu määramiseks rakendatakse majandusvajaduste testi.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
k) Ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük (CPC 63211) ning muud apteekriteenused ¹	AT, BG, CY, CZ, EE, FI, HU, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. BE, DE, DK, ES, FR, IT, HR, IE, PT: loa andmisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate apteekide paiknemise tihedus. DE: ravimite ja meditsiinkaupade jaemüügiga võivad tegeleda üksnes füüsilised isikud. Isikud, kes ei ole sooritanud Saksa apteekrieksamit, võivad saada üksnes loa võtta üle apteek, mis on eelneval kolmel aastal juba tegutsenud. Isikud, kes ei ole mõne EMP riigi kodanikud, ei saa litsentsi apteegi asutamiseks. Ühe isiku kohta võib olla üks apteek ja kuni 3 (kolm) haruapteeki. FR: apteegi pidamiseks on nõutav EMP riigi või Šveitsi kodakondsus. Välisriikide apteekrite suhtes võidakse kohaldada igal aastal kehtestatavaid kvoote. Äriline kohalolek peab toimuma ühes õiguslikest vormidest, mis on riigisisese õiguse kohaselt mittediskrimineerival alusel lubatud: ainult SEL (<i>société anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>), SNC (<i>société en noms collectifs</i>), <i>société de participations financières de profession libérale de pharmaciens d'officine</i> ja SARL (<i>sociétés anonymes, à responsabilité limitée</i>). ES: apteeki võivad omada ning ravimite ja teatavate meditsiinitoodete (CPC 63211) jaemüügiga võivad tegeleda üksnes proviisori tegevusluba omavad füüsilised isikud. Iga apteeker võib taotleda vaid ühe litsentsi.

¹ Ravimite üldsusele tarnimise suhtes kehtivad samamoodi kui muude teenuste osutamise suhtes Euroopa Liidu liikmesriikides kohaldatavad litsentsimis- ja kvalifikatsiooninõuded ning -menetlused. Üldjuhul võivad seda teenust osutada üksnes apteekrid. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on apteekritele reserveeritud üksnes retseptiravimite tarnimine.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Arvutiteenused ja nendega seotud teenused (CPC 84)	Puuduvad.
C. Teadus- ja arendusteenused	
a) Loodusteaduslikud teadus- ja arendusteenused (CPC 851)	AT, BG, EE, HU, LV, SE, SI: teadus- ja arendusteenuste puhul, mida rahastatakse riiklikest vahenditest või mis saavad mis tahes vormis riigi toetust ja mida seetõttu ei loeta erasektorist rahastatavateks teenusteks, võib ainuõigusi või lube anda ainult Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele. BE, HR, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.
b) Sotsiaal- ja humanitaarteaduslikud teadus- ja arendusteenused (CPC 852, v.a psühholoogiteenused) ¹	Puuduvad.
c) Interdistsiplinaarsed teadus- ja arendusteenused (CPC 853)	AT, BG, EE, HU, LV, SE, SI: riigi rahastatud uurimis- ja arendusteenuste korral võib ainuõigusi või lube anda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele ning Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakontor asub Euroopa Liidus. BE, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.

¹ CPC 85201 osa, mis on esitatud punktis 6.A.h „Meditsiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Kinnisvarateenused ¹	
a) Oma või renditud varaga seotud teenused (CPC 821)	BG, CY, CZ, EE, HU, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.
b) Tasu eest või lepingu alusel osutatavad teenused (CPC 822)	BG, CY, CZ, EE, HU, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. DK: volitatud kinnisvaraagendi tegevusloas võidakse tegevusulatust piirata.
E. Rendi-/liisinguteenused ilma juhita	
a) Laevadega seotud teenused (CPC 83103)	AT, BE, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LV LU, NL, PT, SI, SE: kohustusi ei ole võetud registreeritud äriühingu asutamise suhtes asutamisriigi lipu all sõitva laevastiku käitamiseks. LT: laevad peavad kuuluma Leedu füüsilistele isikutele või Leedus asutatud äriühingutele. SE: Rootsi lipu all sõitmiseks tuleb laeva välisosalusel puhul tõendada Rootsi domineerivat tegevusmõju. „Rootsi domineeriv mõju“ tähendab seda, et proportsionaalselt suur osa laevast kuulub Rootsile ja laeva käitatakse Rootsis. BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.

¹ Asjaomane teenus on seotud kinnisvaramaaklerite kutsealaga ega mõjuta füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi või piiranguid kinnisvara ostmisel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) Õhusõidukitega seotud teenused (CPC 83104)	AT, BE, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LV LU, NL, PT, SI, SE: õhusõiduki rentimisel või liisimisel ilma meeskonnata (kuivrent) kohaldatakse Euroopa Liidu lennuettevõtja kasutatavate õhusõidukite suhtes kehtivaid registreerimisnõudeid. Kuivrendilepingule, milles osaleb Euroopa Liidu lennuettevõtja, kehtivad Euroopa Liidu või riigisiseste lennuohutusõigusaktide nõuded, nagu eelnev heakskiit ja muud tingimused, mida kohaldatakse kolmandate riikide registreeritud õhusõidukite kasutamise suhtes. Õhusõiduki registreerimiseks võib olla nõutav, et õhusõiduki omanik oleks kas kindlatele kodakondsusnõuetele vastav füüsiline isik või kindlatele kapitaliomandi- ja kontrollinõuetele vastav ettevõtja. BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.
c) Muude transpordivahenditega seotud teenused (CPC 83101, CPC 83102 ja CPC 83105)	BG, CY, CZ, LV, LT, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.
d) Muude masinate ja seadmetega seotud teenused (CPC 83106, CPC 83107, CPC 83108 ja CPC 83109)	BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.
e) Isiklike ja majapidamistarvetega seotud teenused (CPC 832)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Telekommunikatsiooniseadmete rentimine (CPC 7541)	Puuduvad.
F. Muud äriteenused	
a) Reklaamiteenused (CPC 871)	RO: kohustusi ei ole võetud.
b) Turu-uuringud ja avaliku arvamuse küsitlused (CPC 864)	RO, PL: kohustusi ei ole võetud.
c) Juhtimiskonsultatsiooniteenused (CPC 865)	Puuduvad.
d) Juhtimiskonsultatsiooniteenustega seotud teenused (CPC 866)	HU: kohustusi ei ole võetud vahekohtu- ja lepitusteenuste suhtes (CPC 86602). BG: kohustusi ei ole võetud.
e) Tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused (CPC 8676)	BG, CY, CZ, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Põllumajanduse, jahinduse ja metsamajandusega seotud nõustamisteenused (CPC 881 osa)	RO, SI: kohustusi ei ole võetud. CZ: kohustusi on võetud ainult põllumajanduses, jahinduses ja metsanduses tootlikkuse parandamise, tootmiskulude vähendamise ning toodangu kvaliteedi parandamise meetodeid käsitlevate konsultatsiooniteenuste suhtes.
g) Kalandusega seotud nõuande- ja konsultatsiooniteenused (CPC 882 osa)	CY, CZ, EE, LV, LT, MT, PL, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.
h) Tööstusliku tootmisega seotud nõustamisteenused (CPC 884 osa ja CPC 885 osa)	AT, BE, CY, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.
i) Personali töölesuunamise ja värbamise teenused	
i) 1. Juhtide otsimise teenused (CPC 87201)	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. ES: riigimonopol.
i) 2. Töölesuunamisteenused (CPC 87202)	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. BE, ES, FR, IT: riigimonopol.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
i) 3. Kontori abipersonali värbamise teenused (CPC 87203)	AT, BG, CY, CZ, DE, EE, FI, FR, HR, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. IT: riigimonopol.
i) 5. Koduabiliste, muude kaubandus- ja tööstustööliste, õendustöötajate jm töötajate värbamise teenused (CPC 87204, CPC 87205, CPC 87206, CPC 87209)	Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a HU: kohustusi ei ole võetud. HU: puuduvad.
j) 1. Juurdlusteenused (CPC 87301)	BE, BG, CY, CZ, DE, ES, EE, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
j) 2. Turvateenused (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 ja CPC 87305)	DK: juhatuse liikmete suhtes kohaldatakse kodakondsus- ja elukohanõuet. Kohustusi ei ole võetud lennujaama valveteenuste puhul. BG, CZ, EE, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: tegevusloa võib anda üksnes kodanikele või riiklikele registreeritud organisatsioonidele. ES: juurdepääsuks peab olema eelnev luba. Loa andmisel võtab ministrite nõukogu arvesse selliseid tingimusi nagu pädevus, erialane usaldusväarsus ja sõltumatus ning elanikkonna turvalisuse ja avaliku korra kaitse piisavus. FI: turvateenuste osutamise loa võib anda üksnes EMP riigis elavatele füüsilistele või EMP riigis asutatud juriidilistele isikutele. HR, CY: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
k) Seonduvad teadusliku ja tehnilise nõuande teenused (CPC 8675)	FR: mõõdistamisele juurdepääsu võimaldavad õiguslikud vormid on üksnes SEL (<i>société anonyme, à responsabilité limitée ou en commandite par actions</i>), SCP (<i>société en commandite par actions</i>), SA (<i>sociétés anonymes</i>) ja SARL (<i>sociétés anonymes, à responsabilité limitée</i>). Välisinvestoritel peab olema uurimise ja geoloogilise luure teenuste osutamiseks eriluba. CY: kohustusi ei ole võetud. SI: maavarade uurimisel ja kasutamisel, sealhulgas reguleeritud kaevandusteenuste osutamisel, kohaldatakse EMP riigi, Šveitsi Konföderatsiooni või OECD liikmesriigi asukoha või kodakondsuse nõuet või kolmanda riigi korral vastastikkuse tingimust. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib kaevandamissektori eest vastutav ministeerium.
l) 1. Laevade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Puuduvad.
l) 2. Raudteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	LT: riigimonopol. SE: majandusvajaduste testi kohaldatakse, kui investor kavatseb luua oma terminalitaristu rajatised. Põhikriteeriumid: ruumi- ja võimsuspiirangud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
l) 3. Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaania ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 osa ja CPC 8868 osa)	SE: majandusvajaduste testi kohaldatakse, kui investor kavatseb luua oma terminalitaristu rajatised. Põhikriteeriumid: ruumi- ja võimsuspiirangud.
l) 4. Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	Puuduvad.
l) 5. Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hoolduse ja remondi teenused ning isiklike ja majapidamistarvete hoolduse ja parandamise teenused ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 ja CPC 8866)	Puuduvad.

¹ Transpordivahendite hoolduse ja remondi teenused (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 ja CPC 8868) on esitatud punktist 6.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 6.F.1.4 „Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont“. Kontorimasinate ja -seadmete, k.a arvutite hoolduse ja remondi teenused (CPC 845) on esitatud punktis 6.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
m) Hoonete puhastamise teenused (CPC 874)	Puuduvad.
n) Fotograafiateenused (CPC 875)	Puuduvad.
o) Pakendamisteenused (CPC 876)	Puuduvad.
p) Trükkimine ja kirjastamine (CPC 88442)	HR: kirjastaja ja toimetuse liikmete suhtes kohaldatakse elukohanõuet. LT, LV: kirjastamissektoris antakse asutamisõigus üksnes riigis asutatud juriidilistele isikutele (mitte filiaalidele). PL: kodakondsusnõue ajalehtede ja ajakirjade peatoimetajatele. SE: elukohanõue kirjastajale ning kirjastus- ja trükiettevõtte omanikule.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
q) Konverentsiteenused (CPC 87909 osa)	Puuduvad.
r) 1. Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905)	DK: riiklike volitatud tõlkijate ja tõlkide tegevusloas võib nende tegevuse ulatust piirata. HR: kohustusi ei ole võetud seoses kirjaliku ja suulise tõlke teenustega, mida osutatakse Horvaatia kohtute jaoks või Horvaatia kohtutes. PL: kohustusi ei ole võetud vandetõlgi teenuste osutamise suhtes. BG, HU, SK: kohustusi ei ole võetud ametliku kirjaliku ja suulise tõlkimise suhtes. CY: kohustusi ei ole võetud kirjaliku ja suulise tõlke teenuste suhtes.
r) 2. Sisekujunduse ja tellimustoodete kujundamise teenused (CPC 87907)	Puuduvad.
r) 3. Inkassoteenused (CPC 87902)	IT, PT: investoritele kehtib kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
r) 4. Krediidiinfoteenused (CPC 87901)	BE: tarbijakrediidi andmepankade puhul kehtib investoritele kodakondsusnõue. IT, PT: investoritele kehtib kodakondsusnõue.
r) 5. Paljundusteenused (CPC 87904) ¹	Puuduvad.
r) 6. Telekommunikatsioonialase nõustamise teenused (CPC 7544)	Puuduvad.
r) 7. Telefonivastamisteenused (CPC 87903)	Puuduvad.

¹ Ei hõlma trükiteenuseid, mis kuuluvad CPC 88442 alla ja on esitatud punktis 6.F.p „Trükkimine ja kirjastamine“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
r) Müük ja turustamine r) Arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused	Euroopa Liit: kui arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajad, kes tegutsevad väljaspool Euroopa Liitu, ei võimalda Euroopa Liidu lennuettevõtjatele Euroopa Liidus tagatud kohtlemisega võrdväärset (mittediskrimineerivat) kohtlemist või kui lennuettevõtjad, kes tegutsevad väljaspool Euroopa Liitu, ei võimalda Euroopa Liidu arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajatele Euroopa Liidus tagatud kohtlemisega võrdväärset kohtlemist, võib võtta meetmeid tagamaks, et arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajad Euroopa Liidus võimaldavad väljaspool Euroopa Liitu tegutsevatele lennuettevõtjatele või Euroopa Liidu lennuettevõtjad võimaldavad väljaspool Euroopa Liitu tegutsevatele arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenuse osutajatele võrdväärset kohtlemist. BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
7. SIDETEENUSED	
A. Posti- ja kulleriteenused Riigisisestesse või välisriigi sihtkohtadesse suunatud postisaadetiste¹ käitlemisega² seotud teenused vastavalt järgmisele allsektorite loetelule: i) mis tahes liiki füüsilisel kandjal³ olevate adresseeritud kirjalike teadete käitlemine, sealhulgas hübriidpostiteenus ja otsepostitus; ii) adresseeritud saadetiste ja pakide⁴ käitlemine; iii) adresseeritud ajakirjandustoodete⁵ käitlemine; iv) eespool punktides i–iii nimetatud postisaadetiste käitlemine registreeritud või kindlustatud postisaadetistena; v) eespool punktides i–iii nimetatud postisaadetiste kättetoimetamise kiirkulleriteenused⁶; vi) adresseerimata postisaadetiste käitlemine ning vii) dokumendivahetus⁷.	Puuduvad.

¹ „Postisaadetis“ – saadetis, mida käitlevad kas riiklikud või eraettevõtjad.

² „Käitlemine“ – saadetiste kogumine, sorteerimine, vedu ja kättetoimetamine.

³ Näiteks kirjad või postkaardid.

⁴ Siia alla kuuluvad raamatud ja kataloogid.

⁵ Ajakirjad, ajalehed ja perioodikaväljaanded.

⁶ Kiirkulleriteenus võib peale suurema kiiruse ja usaldusväärsuse sisaldada ka selliseid lisaväärtuselemente nagu kogumine lähetuskohast, adressaadile kättetoimetamine, asukoha kindlakstegemine ja jälgimine, sihtpunkti ja adressaadi muutmine teel oleva saadetise puhul, kättesaamiskinnitus.

⁷ Vahenditega, sh ajutiste ruumide ja kolmandate isikute poolse transpordiga varustamine, võimaldamaks kõnealuse teenuse tarbijatel postisaadetisi omavahel vahetades neid ise kätte toimetada. „Postisaadetis“ – saadetis, mida käitlevad kas riiklikud või eraettevõtjad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Allsektorid i, iv ja v jäetakse aga välja, kui need kuuluvad teenuste hulka, mille võib reserveerida kirisaadetiste jaoks hinnaga kuni viiekordne avalik põhitariif, kui nende kaal on alla 50 (viiekümne) grammi,¹ ning kohtu- või haldusmenetluse käigus kasutatava tähtitud posti teenuse jaoks. (CPC 751 osa, CPC 71235 osa² ja CPC 73210 osa³)	

¹ „Kirisaadetis“ – mis tahes liiki füüsilisel kandjal esitatud kirjalik teade, mis edastatakse ja toimetatakse aadressil, mille saatja on märkinud saadetisele või selle ümbrisele. Raamatuid, katalooge, ajalehti ja perioodikaväljaandeid kirisaadetistena ei käsitata.

² Posti- ja kullerpostisaadetiste maanteevedu enda tarbeks.

³ Posti õhuvedu enda tarbeks.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Telekommunikatsiooniteenused Telekommunikatsiooniteenuste hulka ei kuulu teenused, mis seisnevad edastatava sisu pakkumises või sellise sisu suhtes toimetust vastutuse teostamises.	CY: ringhäälingu ülekandeteenuse suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.
a) Kõik elektromagnetiliste vahendite abil elektromagnetiliste signaalide edastamist ja vastuvõtmist sisaldavad teenused, ¹ v.a ringhääling ²	Puuduvad. CY: ringhäälingu ülekandeteenuse suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet.
8. EHITUSTEENUSED JA NENDEGA SEOTUD INSENERITEENUSED (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 ja CPC 518)	CY: kolmandate riikide kodanike suhtes kohaldatakse eritingimusi ja neilt nõutakse luba.

¹ Need teenused ei hõlma sidusinfo- ja andmetöötlust (sh tehingute töötlust) (CPC 843 osa), mis on esitatud punktis 6.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“.

² „Ringhääling“ tähendab raadiosidet, kus ülekanded on suunatud otse üldsusele, ja võib hõlmata heli- ja teleedastust.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
9. TURUSTUSTEENUSED (v.a. relvade, laskemoona, lõhkeainete ja muu sõjavarustuse turustamine) Kõik allpool nimetatud allsektorid	AT: kohustusi ei ole võetud pürotehniliste kaupade, süttivate kaupade ja lõhkeseadeldiste ning toksiliste ainete turustamise suhtes. Ravimite ja tubakatoodete turustamisel antakse ainuõigused või -volitused üksnes Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele ja Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakorter on Euroopa Liidus. FI: kohustusi ei ole võetud alkohoolsete jookide ja farmaatsiatoodete turustamise suhtes. HR: kohustusi ei ole võetud tubakatoodete turustamise suhtes.
A. Komisjonimüügiagentide teenused	
a) Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaanide ning nende varuosade ja tarvikute komisjonimüügiga tegelevate agentide teenused (CPC 61111 osa, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa)	Puuduvad.
b) Muud komisjonimüügiagentide teenused (CPC 621)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Hulgimüügiteenused	
a) Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaanide ning nende varuosade ja tarvikute hulgimüügi teenused (CPC 61111 osa, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa)	Puuduvad.
b) Telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete hulgimüügi teenused (CPC 7542 osa)	Puuduvad.
c) Muud hulgimüügiteenused (CPC 622, v.a energiatoodete hulgimüügi teenused ¹)	FR, IT: tubaka riigimonopol. FR: hulgimüügiga tegelevatele apteekidele loa väljastamisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate apteekide paiknemise tihedus.

¹ Need teenused, mille hulka kuulub CPC 62271, on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.D „Tahke-, vedel- ja gaaskütuse ja nendega seotud toodete hulgimüügi teenused ning elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Jaemüügiteenused¹ Mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaaniaide ning nende varuosade ja tarvikute jaemüügi teenused (CPC 61112, CPC 6113 osa ja CPC 6121 osa) Telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete jaemüügi teenused (CPC 7542 osa) Toiduainete jaemüügi teenused (CPC 631) Muude (mitteenergeetiliste) kaupade jaemüügi teenused, v.a farmaatsia-, meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük² (CPC 632, v.a CPC 63211 ja 63297)	ES, FR, IT: tubaka riigimonopol. FR: tubakamüüjatel (<i>buraliste</i>) kodakondsusnõue. BE, BG, DK, FR, IT, MT, PT: kaubamajadele (Prantsusmaa ja Portugali korral üksnes suurtele kaubamajadele) loa andmisel kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate kaupluste arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine. IE, SE: kohustusi ei ole võetud alkoholsete jookide jaemüügi suhtes.

¹ Ei hõlma hooldus- ja remonditeenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punktides 6.B „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“ ja 6.F.I. Ei hõlma energiatoodete jaemüügi teenuseid, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.E „Mootorikütuse jaemüügi teenused“ ja punktis 19.F „Kütteõli, ballooniaasi, kivisöe ja küttepuidu jaemüük ning elektri, muu kui ballooniaasi, auru ja kuuma vee jaemüügi teenused“.

² Ravimite, meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük on esitatud KUTSETEENUSTE all punktis 6.A.k.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Frantsiisimine (CPC 8929)	Puuduvad.
10. HARIDUSTEENUSED (üksnes erasektori rahastatavad teenused)	
A. Esimese taseme hariduse teenused (CPC 921) B. Teise taseme hariduse teenused (CPC 922) C. Kõrgharidusteenused (CPC 923) D. Täiskasvanuharidusteenused (CPC 924)	Euroopa Liit: kui välisriigi teenuseosutajal on lubatud pakkuda erasektori rahastatavaid haridusteenuseid, võidakse eraettevõtjatelt nõuda haridussüsteemis osalemiseks mittediskrimineerivatel alustel antud kontsessiooni. AT: kohustusi ei ole võetud kõrgharidusteenuste ning raadio- ja telesaadete vahendusel toimuva täiskasvanuõppe suhtes. BG: kohustusi ei ole võetud esimese või teise taseme hariduse teenuste osutamise suhtes välismaalastest füüsiliste isikute ja liitude poolt ning kõrgharidusteenuste osutamise suhtes. CZ, SK: juhatuse liikmete enamuse suhtes kehtib kodakondsusnõue. Kohustusi ei ole võetud kõrgharidusteenuste, v.a teise taseme järgse tehnika- ja kutsehariduse teenuste (CPC 92310) osutamise suhtes. CY, FI, MT, RO, SE: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HR: kohustusi ei ole võetud esimese taseme hariduse teenuste suhtes (CPC 921). Teise taseme hariduse teenused: juriidiliste isikute suhtes puuduvad. EL: enamiku põhi- ja keskkoolide juhatuse liikmete puhul kodakondsusnõue. Kohustusi ei ole võetud kõrgkoolide puhul, mis annavad välja tunnustatud riiklikke diplomeid. ES, IT: majandusvajaduste test selliste eraülikoolide asutamiseks, millel on õigus anda tunnustatud diplomeid või teaduskraade. Asjaomane menetlus hõlmab parlamendiga konsulteerimist. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus. FR: erasektori rahastatud haridusasutuses õpetamiseks on nõutav Prantsusmaa või Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus. Välisriigi kodanikud võivad siiski saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa alg-, kesk- ja kõrgharidusasutustes õpetamiseks. Samuti võivad välisriigi kodanikud saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa alg-, kesk- ja kõrgharidusasutuste asutamiseks ja pidamiseks või juhtimiseks. Selline luba antakse kaalutlusõiguse alusel. HU: asutatavate koolide arvu võivad piirata tegevuslubade väljaandmise eest vastutavad kohalikud ametiasutused (või kõrgkoolide ja muude kõrgharidusasutuste korral keskvõimuorganid).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SK: ametiasutused võivad piirata loodavate koolide arvu. LV: kohustusi ei ole võetud puuetega õpilastele teise taseme tehnika- ja kutsehariduslike teenustega seotud haridusteenuste osutamise suhtes (CPC 9224). SI: kohustusi ei ole võetud põhikoolide suhtes. Kesk- ja kõrgkoolide juhatuse liikmete enamuse suhtes kehtib kodakondsusnõue.
E. Muud haridusteenused (CPC 929)	AT, BE, BG, CY, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SE: kohustusi ei ole võetud. CZ, SK: eraettevõtjate osalemiseks haridusvõrgus on nõutav kontsessioon. Juhatuse liikmete enamuse suhtes kehtib kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
11. KESKKONNATEENUSED A. Reoveeteenused (CPC 9401) ¹ B. Tahkete/ohtlike jäätmete käitlemine, v.a ohtlike jäätmete piiriülene transport a) Jäätmekäitlusteenused (CPC 9402) b) Kanalisatsiooni- jms teenused (CPC 9403) C. Välisõhu ja kliima kaitse (CPC 9404) ²	Puuduvad.

¹ Vastab reoveekäitlusteenustele.

² Vastab heitgaasipuhastusteenustele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Pinnase ja vee parandamine ja puhastamine a) Saastatud/reostatud pinnase ja vee käitlemine, parandamine (CPC 9406 osa)¹ E. Müra ja vibratsiooni vähendamine (CPC 9405) F. Bioloogilise mitmekesisuse ja maastiku kaitse a) Loodus- ja maastikukaitseteenused (CPC 9406 osa) G. Muud keskkonnateenused ja nendega seotud teenused (CPC 9409)	

¹ Vastab loodus- ja maastikukaitseteenuste osadele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
12. FINANTSTEENUSED	
A. Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused	AT: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kindlustusandja filiaalile ei anta tegevusluba, kui kindlustusandjal ei ole Mercosuris õiguslikku vormi, mis vastaks aktsiaseltsile või vastastikusele kindlustusseltsile või oleks sellega võrreldav. BG, ES: teatavat liiki kindlustuse pakkumise eesmärgil filiaali või agentuuri asutamiseks Bulgaarias või Hispaanias peab lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kindlustusandjal olema vähemalt 5 (viis) aastat olnud luba seda liiki kindlustuse pakkumiseks lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigis. ES: otseste filiaalide avamine kindlustusvahenduse eesmärgil ei ole lubatud, sest kindlustusvahendusega võivad tegeleda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud äriühingud. ES: aktuaariteenuste puhul kohaldatakse elukohanõuet ja 3 (kolme) aasta pikkuse asjakohase kogemuse nõuet. EL: asutamisõigus ei hõlma esinduskontorite loomist ega muud kindlustusseltsi alalist kohalolekut, v.a juhul, kui sellised kontorid asutatakse agentuuride, filiaalide või peakontoritena.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	FI: vähemalt pooled kohustuslikku pensionikindlustust pakkuva kindlustusandja projektijuhtidest ja juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmetest ning kõnealuse kindlustusandja tegevdirektor peavad elama EMP riigis, välja arvatud juhul, kui pädevad asutused on teinud erandi. Välisriigi kindlustusandjatel ei ole võimalik saada Soomes filiaalina tegevusluba, et osutada kohustusliku pensionikindlustuse teenuseid. Vähemalt ühe audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis. IT: filiaalide asutamise luba antakse järelevalveasutuste hinnangu alusel. BG, PL: kindlustusvahendajad peavad olema kohalikud juriidilised isikud (mitte filiaalid). PT: filiaali asutamiseks Portugalis peavad lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi juriidilisest isikust kindlustusandjad tõendama, et neil on vähemalt 5 (viie) aasta pikkune tegutsemiskogemus. Otseste filiaalide avamine kindlustusvahenduse eesmärgil ei ole lubatud, sest kindlustusvahendusega võivad tegeleda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud äriühingud. SK: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kodanikud võivad asutada aktsiaseltsina vormistatud kindlustusseltsi või teostada Slovaki Vabariigis kindlustustegevust registreeritud tütarettevõtete kaudu (mitte filiaalina). Mõlemal juhul on loa saamiseks vajalik järelevalveasutuse hinnang.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	SI: välisinvestorid ei saa omada osalust erastatavates kindlustusseltsides. Vastastikuse kindlustusseltsi liikmeteks võivad olla üksnes Sloveenias asutatud äriühingud (mitte filiaalid) ja kohalikud füüsilised isikud. Nõustamis- ja kahjukäsitlusteenuste pakkumiseks tuleb asutada juriidiline isik (mitte filiaal). SE: kindlustusselts, mis ei ole asutatud juriidilise isikuna Rootsis, võib osutada teenuseid üksnes filiaali kaudu.
B. Panga- ja muud finantsteenused (v.a kindlustus)	Euroopa Liit: investeerimisfondide vara tohivad hoiustada üksnes äriühingud, mille registrijärgne asukoht on Euroopa Liidus. Usaldusfondide ja investeerimisettevõtete juhtimiseks tuleb asutada spetsialiseeritud fondivalitseja, mille peakontor ja registrijärgne asukoht on samas Euroopa Liidu liikmesriigis. BG: pensionikindlustusteenust võib pakkuda osaluse kaudu juriidilise isikuna asutatud pensionikindlustusettevõtetes (mitte filiaalides). Juhatuse esimehe ja direktorite nõukogu esimehe puhul on nõutav alaline elukoht Bulgaarias. HR: puuduvad, v.a arveldus- ja kliiringuteenused, mille puhul Keskdepositoorium (edaspidi „CDA“) on Horvaatias ainus teenusepakkuja. Mitteresidendid saavad kasutada CDA teenuseid mittediskrimineerivatel alustel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HU: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi institutsioonide filiaalid ei tohi osutada varahaldusteenuseid erapensionifondidele ega riskikapitalihalduse teenuseid. Finantsasutuse juhatuses peaks olema vähemalt 2 (kaks) liiget, kes on Ungari kodanikud ja riigi elanikud asjaomaste välisvaluutat käsitlevate normide tähenduses ja kes on vähemalt 1 (ühe) aasta elanud alaliselt Ungaris. IE: kollektiivsete investeerimisskeemide puhul, mis toimivad usaldusfondide ja muutuvkapitaliga äriühingutena (v.a vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtted, edaspidi „eurofondid“)), peavad usaldusisik/hoiulevõtja ja fondivalitseja olema asutatud Iirimaal või mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Investeerimisusaldusühingu korral peab vähemalt üks täisosanik olema asutatud Iirimaal. Selleks et saada Iirimaal börsi liikmeks, peab üksusel olema kas: a) Iirimaa tegevusluba, mis eeldab, et asutatud ühingu või seltsi peakontor või registrijärgne asukoht oleks Iirimaal, või b) tegevusluba teises Euroopa Liidu liikmesriigis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivile 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, 30.4.2004, lk 1).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IT: selleks et saada luba Itaalias asutatud väärtpaberiarveldussüsteemi haldamiseks, peab äriühing olema asutatud Itaalias juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Selleks et saada luba väärtpaberite keskdepositooriumi haldamiseks Itaalias, peab äriühing olema asutatud Itaalias juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Kollektiivsete investeerimisskeemide puhul, välja arvatud Euroopa Liidu õigusaktidega ühtlustatud eurofondid, peab usaldusisik või hoiulevõtja olema asutatud Itaalias või olema asutatud mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis ja tegutsema Itaalias filiaali kaudu. Euroopa Liidu õigusaktidega ühtlustamata eurofondide valitsejad peavad samuti olema asutatud Itaalias juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Pensionifondide vara võivad hallata üksnes pangad, kindlustusandjad, investeerimisühingud ning Euroopa Liidu õigusaktidega ühtlustatud eurofondide valitsejad, mille peakorter on Euroopa Liidus, ning Itaalias juriidilise isikuna asutatud eurofondid. Rändmüügiteenuse osutamiseks peavad vahendajad kasutama volitatud finantsteenuste osutajaid, kelle elukoht on mõne Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil. Välisriigi vahendajate esindused ei või tegeleda toimingutega, mille eesmärk on investeerimisteenuste osutamine. LT: varahaldusteenuse osutamiseks on nõutav spetsialiseeritud fondivalitseja asutamine juriidilise isikuna (mitte filiaalina). Vara tohivad hoiustada üksnes äriühingud, mille registrijärgne asukoht on Leedus. Vähemalt üks panga juhtidest peab rääkima leedu keelt.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	PT: pensionifonde võivad hallata ainult Portugalis juriidilise isikuna asutatud spetsialiseeritud äriühingud ja Portugalis asutatud kindlustusseltsid, millel on luba tegutseda elukindlustuse valdkonnas, või üksused, millel on luba hallata pensionifonde teistes Euroopa Liidu liikmesriikides (kohustusi ei ole võetud Euroopa Liidu väliste riikide otseste filiaalide puhul). RO: välisriigi asutuste filiaalid ei või osutada varahaldusteenuseid. SK: investeerimisteenuseid võivad Slovaki Vabariigis osutada pangad, investeerimisettevõtted, investeerimisfondid ja väärtpaberidiilerid, mis on asutatud nõutava omakapitaliga aktsiaseltsina (mitte filiaalina). SI: kohustusi ei ole võetud erastatavates pankades osalemise suhtes ja erapensionifondide (vabatahtlikud pensionifondid) suhtes. SE: hoiupanga asutaja peab olema Euroopa Liidus elav füüsiline isik.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
13. Tervishoiu- ja sotsiaalteenused (üksnes erasektori rahastatavad teenused)	
A. Haiglateenused (CPC 9311) B. Kiirabiteenused (CPC 93192) C. Raviasutuste teenused, v.a haiglateenused (CPC 93193) D. Sotsiaalteenused (CPC 933)	Euroopa Liit: eraettevõtjate osalemiseks tervishoiu- ja sotsiaaltöös on nõutav kontsessioon. Võidakse kohaldada majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtete arv ja neile avalduv mõju, transporditaristu, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine. AT: kohustusi ei ole võetud kiirabiteenuste suhtes. SI: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad tervishoiuteenuste osutamiseks litsentsi ja tervishoiuministeeriumi või meditsiinikoja luba. BG: kohustusi ei ole võetud haiglateenuste, kiirabiteenuste ja raviasutuste teenuste (v.a haiglateenused) suhtes. CY, CZ, FI, MT, SE, SK, SI: kohustusi ei ole võetud. FR: kohustusi ei ole võetud sotsiaalteenuste, v.a sanatooriumide ja puhkekodude ning vanadekodudega seotud teenuste suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HR: puuduvad, v.a see, et mõningate sotsiaalhoolekandetasutuste loomine võib sõltuda konkreetse geograafilise piirkonna vajadustest tingitud piirangutest. Kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. HU: kohustusi ei ole võetud sotsiaalteenuste suhtes. PL: kohustusi ei ole võetud kiirabiteenuste, raviasutuste, v.a haiglateenused, ja sotsiaalteenuste suhtes. BE, DE, ES: kohustusi ei ole võetud kiirabiteenuste, raviasutuste, v.a haiglateenused, ja sotsiaalteenuste suhtes, v.a sanatooriumid ja puhkekodud ning vanadekodud. DE: pääste- ja kiirabiteenuste puhul võidakse teenuseosutajaks määrata mittetulundusühendusi. Koostalitluse, kokkusobivuse ja vajalike ohutusstandardite tagamiseks võidakse IKT-teenuste osutajate arvu piirata.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
14. TURISMI- JA REISITEENUSED	
A. Hotellid, restoranid ja toidlustamine (CPC 641, CPC 642 ja CPC 643) Välja arvatud õhusõidukites toidlustamise teenused ¹	BG: nõutav on asutamine juriidilise isikuna (mitte filiaalina). IT: baaride, kohvikute ja restoranide suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus. HR: erilise ajaloo- ja kunstiväärtusega kaitsealadel ja rahvus- või loodusparkides paiknemise korral on vajalik Horvaatia Vabariigi valitsuse luba, millest võidakse keelduda.
B. Reisibüroode ja reisikorraldajate teenused (sh reisijuhid) (CPC 7471)	BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). CY: kohustusi ei ole võetud.
C. Giiditeenused (CPC 7472)	Puuduvad. CY: kohustusi ei ole võetud.

¹ Õhusõidukites toidlustamise teenused on esitatud TRANSPORDI ABITEENUSTE all punktis 17.E.a „Lendude maapealne teenindus“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
15. MEELELAHUTUS-, KULTUURI- JA SPORDITEENUSED (v.a audiovisuaalteenused)	
A. Meelelahutusteenused (sh teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) (CPC 9619)	CY, CZ, FI, MT, PL, RO, SI, SK: kohustusi ei ole võetud. BG: kohustusi ei ole võetud, v.a teatrilavastajate, laulukollektiivide, ansamblite ja orkestrite pakutavad meelelahutusteenused (CPC 96191); kirjanike, heliloojate, skulptorite, estraadikunstnike jt üksikartistide osutatavad teenused (CPC 96192) ning teatrite abiteenused (CPC 96193). EE: kohustusi ei ole võetud muude meelelahutusteenuste (CPC 96199), v.a kinoteenuste suhtes. LV: kohustusi ei ole võetud, v.a kinoteenuste (CPC 96199 osa) suhtes.
B. Uudiste- ja meediaagentuuride teenused (CPC 962)	FR: välisosalus olemasolevates prantsuskeelseid väljaandeid kirjastavates äriühingutes ei tohi olla suurem kui 20 % (kakskümmend protsenti) äriühingu kapitalist või hääleõigusest. Välismaiste meediaagentuuride asutamisel kohaldatakse riigisisestes õigusaktides sätestatud tingimusi. Välisinvestorite meediaagentuuride asutamise suhtes kohaldatakse vastastikkuse põhimõtet. BG, CY, CZ, HU, LT, RO, PL, SK: kohustusi ei ole võetud. PT: Portugali Sociedade Anónima õiguslikus vormis asutatud uudisteagentuuridel peab olema sotsiaalkapital nominaalkapitali vormis.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste teenused	BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HR, HU, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud. AT, LT: eraettevõtjate osalemiseks raamatukogude, arhiivide, muuseumide jm kultuuriasutuste teenuste võrgus on nõutav kontsessioon või litsents.
D. Sporditeenused (CPC 9641)	AT, SI: kohustusi ei ole võetud suusakooliteenuste ja mäeinstruktoriteenuste suhtes. BG, CY, CZ, EE, LV, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud.
E. Puhkeparkide ja supelrandade teenused (CPC 96491)	Puuduvad.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
16. TRANSPORDITEENUSED	
A. Meretransport	
a) Rahvusvaheline reisijatevedu (CPC 7211, v.a riigisisene kabotaaž ¹) b) Rahvusvaheline kaubavedu (CPC 7212, v.a riigisisene kabotaaž ²)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LU, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud registreeritud äriühingu asutamise suhtes asutamisriigi lipu all sõitva laevastiku käitamiseks.

¹ Ilma et see piiraks selliste tegevuste ulatust, mida võib asjaomaste riigi õigusaktide kohaselt käsitada kabotaažina, ei hõlma kohustused riigisisest kabotaaži, mille hulka loetakse reisijate või kauba vedu ühest Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise samas Euroopa Liidu liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, k.a tema mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavaid ja seal lõppevaid vedusid.

² Ilma et see piiraks selliste tegevuste ulatust, mida võib asjaomaste riigi õigusaktide kohaselt käsitada kabotaažina, ei hõlma kohustused riigisisest kabotaaži, mille hulka loetakse reisijate või kauba vedu ühest Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise samas liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, k.a tema mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavaid ja seal lõppevaid vedusid.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Maanteetransport	
a) Reisijatevedu (CPC 7121 ja CPC 7122)	Euroopa Liit: välisinvestorid ei saa Euroopa Liidu liikmesriigis transporditeenuseid osutada (kabotaaž), v.a rentimine loetelus esitamata bussiteenusteks (koos juhiga). Euroopa Liit: majandusvajaduste test taksoteenuste puhul. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtete arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine. AT, BG: ainuõigused või -volitused saab anda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele ja Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakorter on Euroopa Liidus. BG, CZ: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). FI, LV: nõutav on tegevusluba, ei laiene välismaal registreeritud sõidukitele. LV ja SE: asutatud üksustelt nõutakse riigis registreeritud sõidukite kasutamist. ES: majandusvajaduste test CPC 7122 korral. Põhikriteeriumid: kohalik nõudlus.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IT, PT: majandusvajaduste test limusiiniteenuste korral. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtete arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine. ES, IE, IT: majandusvajaduste test linnadevahelise bussiveo teenuste korral. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtete arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine. FR: kohustusi ei ole võetud linnadevahelise bussiveo teenuste suhtes.
b) Kaubavedu (CPC 7123, v.a posti- ja kullerpostisaadetiste vedu enda tarbeks¹)	AT, BG: ainuõigused või -volitused saab anda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele ja Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakorter on Euroopa Liidus. ES: Hispaania võib keelduda äriliseks kohalolekuks loa andmisest teenuseosutajatele, kelle päritoluriik ei võimalda Hispaania teenuseosutajatele tegelikku turulepääsu (CPC 7123). BG, CZ: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). FI, LV: nõutav on tegevusluba, ei laiene välismaal registreeritud sõidukitele. LV ja SE: asutatud üksustelt nõutakse riigis registreeritud sõidukite kasutamist. IT, SK: majandusvajaduste test. Põhikriteeriumid: kohalik nõudlus.

¹ CPC 71235 osa, mis on esitatud SIDETEENUSTE all punktis 7.A „Posti- ja kulleriteenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Kaupade (v.a kütus) torustransport ¹ (CPC 7139)	AT: ainuõigused saab anda üksnes Euroopa Liidu liikmesriigi kodanikele ja Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakorter on Euroopa Liidus.
17. TRANSPORDI ABITEENUSED ²	
A. Meretranspordi abiteenused a) Mereveoste käitlemise teenused b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa) c) Tollivormistusteenused d) Konteinerjaama- ja depooteenused e) Laevade agenteerimise teenused	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, HU, IE, IT, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud registreeritud äriühingu asutamise suhtes asutamisriigi lipu all sõitva laevastiku käitamiseks. IT: majandusvajaduste test ³ mereveose käitlemise teenuste korral. Põhikriteeriumid: olemasolevate ettevõtete arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine ja uute töökohtade loomine. BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Meretranspordi abiteenuseid, mis eeldavad laevade kasutamist, võivad osutada üksnes Bulgaaria lipu all sõitvad laevad.

¹ Kütuste torustransport on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.B.

² Ei hõlma transpordivahendite hoolduse ja remondi teenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punktist 6.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 6.F.1.4 „Õhusõidukite ja nende osade hooldus ja remont“.

³ Seda meedet kohaldatakse mittediskrimineerival viisil.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Mereveoste ekspedeerimise teenused g) Laevade rentimine koos meeskonnaga (CPC 7213) h) Puksiirteenused (CPC 7214) i) Meretranspordi tugiteenused (CPC 745 osa) j) Muud tugi- ja abiteenused (sh toitlustamine) (CPC 749 osa)	SI: tollivormistust võivad teha üksnes Sloveenias asutatud juriidilised isikud (mitte filiaalid). FI: teenuseid võivad osutada üksnes Soome lipu all sõitvad laevad. HR: kohustusi ei ole võetud järgmiste teenuste korral: c) tollivormistusteenused, d) konteinerjaama- ja depooteenused, e) laevade agenteerimise teenused ja f) meretranspordi ekspedeerimise teenused. Järgmiste teenuste korral: a) meretranspordi lastikäitlemise teenused, b) hoiustamis- ja ladustamisteenused, j) muud tugi- ja abiteenused (sh toitlustamine), h) puksiirteenused ja i) meretranspordi tugiteenused: reservatsioonid puuduvad, v.a nõue, et välismaised juriidilised isikud peavad asutama Horvaatias äriühingu, kellele sadamavaldaja annab avaliku pakkumismenetluse tulemusena tegevusloa. Teenusepakkujate arvu võidakse piirata vastavalt sadamate läbilaskevõimele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Raudteetranspordi abiteenused a) Veosekäitlemisteenused (CPC 741 osa) b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa) c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa) d) Puksiirteenused (CPC 7113) e) Raudteetransporditeenuste tugiteenused (CPC 743) f) Muud tugi- ja abiteenused (CPC 749 osa)	BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Osalus Bulgaaria äriühingus võib olla kuni 49 % (nelikümmend üheksa protsenti). CZ: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). SI: tollivormistust võivad teha üksnes Sloveenias asutatud juriidilised isikud (mitte filiaalid). HR: kohustusi ei ole võetud puksiirteenuste suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Maanteetranspordi abiteenused a) Veosekäitlemisteenused (CPC 741 osa) b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa) c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa) d) Kommertsveokite rent (koos juhiga) (CPC 7124) e) Maanteetranspordiseadmetega seotud tugiteenused (CPC 744) f) Muud tugi- ja abiteenused (CPC 749 osa)	AT: kommertsveokite rentimiseks (koos juhiga) saab anda loa üksnes Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele ja Euroopa Liidu juriidilistele isikutele, kelle peakorter asub Euroopa Liidus. BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Osalus Bulgaaria äriühingus võib olla kuni 49 % (nelikümmend üheksa protsenti). CZ: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). FI: kommertsveokite rentimiseks (koos juhiga) on nõutav luba; ei laiene välismaal registreeritud sõidukitele. SI: tollivormistust võivad teha üksnes Sloveenias asutatud juriidilised isikud (mitte filiaalid). HR, CY: kohustusi ei ole võetud kommertssõidukite koos juhiga rentimise suhtes.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Õhutranspordi abiteenused	
a) Lendude maapealne teenindus (sh toitlustamine)	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud, v.a turulepääsu suhtes. Teenuseliigid sõltuvad lennujaama suurusest. Teenuseosutajate arvu lennujaamas võib piirata ruumipuuduse tõttu, kuid muudel põhjustel mitte vähem kui 2 (kahe) teenuseosutajani. BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna).
b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused (CPC 742 osa)	BG: kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). PL: külmutatud või jahutatud kaupade hoiustamise teenuste ning vedelike või gaaside mahtkaubana hoiustamise teenuste korral sõltuvad teenuseliigid lennujaama suurusest. Teenuseosutajate arvu lennujaamas võib ruumipuuduse tõttu ja muudel põhjustel piirata mitte vähem kui kahe teenuseosutajani.
c) Kaubaveoagentuuride teenused (CPC 748 osa)	CY, CZ, HU, MT, PL, RO, SK: kohustusi ei ole võetud. BG: välisriigi isikud võivad osutada teenuseid üksnes osaluse kaudu Bulgaaria äriühingus, mis ei tohi ületada 49 % (nelikümmend üheksa protsenti), või filiaali kaudu. SI: tollivormistust võivad teha üksnes Sloveenias asutatud juriidilised isikud (mitte filiaalid).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
F. Kaupade (v.a kütus) torutranspordi abiteenused ¹ a) Torude kaudu transporditavate kaupade (v.a kütus) hoiustamise ja ladustamise teenused (CPC 742 osa)	Puuduvad.
18. MUUD TRANSPORDITEENUSED	
Kombineeritud transporditeenuse osutamine	Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, v.a AT, BG, CY, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: puuduvad, ilma et see piiraks käesolevas loetelus nimetatud ja konkreetset transpordiliiki mõjutavate piirangute kohaldamist. AT, BG, CY, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, MT, PL, RO, SE, SI, SK: kohustusi ei ole võetud.

¹ Kütuste torutranspordi abiteenused on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.C „Torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamise ja ladustamise teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
19. ENERGIATEENUSED	
A. Kaevandamisega seotud teenused (CPC 883) ¹	CY: kohustusi ei ole võetud. SI: maavarade uurimisel ja kasutamisel, sealhulgas reguleeritud kaevandusteenuste osutamisel, kohaldatakse EMP riigi, Šveitsi Konföderatsiooni või OECD liikmesriigi asukoha või kodakondsuse nõuet või kolmanda riigi korral vastastikkuse tingimust. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib kaevandamissektori eest vastutav ministeerium.
B. Kütuste torutransport (CPC 7131)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SI, SE: kohustusi ei ole võetud.

¹ Hõlmab järgmisi tasu eest või lepingu alusel osutatavaid teenuseid: kaevandamisega seotud nõuande- ja nõustamisteenused, maapealne platsi ettevalmistus, maapealne puurimisrajatis, naftapuurimine, puuriterade teenused, terasraketis- ja toruteenused, hiivatehnoloogia ja -varustus, tahkete ainete kontroll, esemete puuraugust pinnaletoomise ja kaldpuuraukude eritoimingud, puurkaevu asukoha geoloogia ja puurimise juhtimine, südamiku väljavõtmine, puurkaevu katsetamine, juhtmeliinide teenused, viimistlusvedelike (soolalahused) tarnimine ja kasutamine, viimistlusseadmete tarnimine ja paigaldamine, tsementimine (surupumpamine), stimulatsiooniteenused (pragundamine, hapestamine ja surupumpamine), puurkaevude paranduse ja remondi teenused, puurkaevude sulgemine ja hülgamine.
 Ei hõlma otsest juurdepääsu loodusvaradele või nende kasutamist.
 Ei hõlma muude loodusvarade kui nafta ja gaasi kaevandamiseks tehtavaid platsi ettevalmistustöid (CPC 5115), mis on esitatud punktis 8 „EHITUSTEENUSED JA NENDEGA SEOTUD INSENERITEENUSED“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Torude kaudu transporditavate kütuste hoiustamise ja ladustamise teenused (CPC 742 osa)	CY, CZ, MT, PL, SK: energiat tarnivatest riikidest pärit investoritel võib olla keelatud tegevuse üle kontrolli omandamine. Kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). FI: energiajulgeoleku huvides ei ole kohustusi võetud seoses välisriikide isikute või ettevõtete poolse kontrolliga või omandiõigusega veeldatud maagaasi terminalide üle (sealhulgas terminali osad, mida kasutatakse veeldatud maagaasi hoiustamiseks või taasgaasistamiseks).
D. Tahke-, vedel- ja gaaskütuse jms toodete hulgimüügi teenused (CPC 62271) ning elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenused	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud elektri, auru ja kuuma vee hulgimüügi teenuste suhtes. FI: kohustusi ei ole võetud elektrienergia impordi ega hulgi- ja jaemüügi suhtes. Maagaasi importimise ning auru ja kuuma vee tootmise ja jaotamise suhtes kohaldatakse koguselisi piiranguid monopolide või ainuõiguste kujul. SK: kohustusi ei ole võetud vedelike ja gaaside puhul otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna).
E. Mootorikütuse jaemüügi teenused (CPC 613) F. Kütteõli, balloongaasi, kivisöe ja küttepuidu jaemüük (CPC 63297) ning elektri, (muu kui ballooni-) gaasi, auru ja kuuma vee jaemüügi teenused	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud mootorikütuse, elektri, (muu kui ballooni-) gaasi, auru ja kuuma vee jaekaubandusteenuste korral. BE, BG, DK, FR, IT, MT, PT: kütteõli, balloongaasi, kivisöe ja küttepuidu jaemüügi puhul kohaldatakse kaubamajadele (Prantsusmaa ja Portugali korral üksnes suurtele kaubamajadele) loa andmisel majandusvajaduste testi. Põhikriteeriumid: olemasolevate kaupluste arv ja neile avalduv mõju, rahvastiku tihedus, geograafiline paiknemine, mõju liiklustingimustele ja uute töökohtade loomine.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
G. Energiajaotusega seotud teenused (CPC 887)	AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, ES, EE, FI, FR, EL, IE, HU, IT, LU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SE: kohustusi ei ole võetud, v.a nõustamisteenuste suhtes; nõustamisteenuste puhul puuduvad. SI: kohustusi ei ole võetud, v.a gaasijaotusega seotud teenuste suhtes; gaasijaotuse puhul puuduvad.
20. MUUD MUJAL NIMETAMATA TEENUSED	
a) Pesemis-, puhastus- ja värvimisteenused (CPC 9701)	Puuduvad.
b) Juuksuriteenused (CPC 97021)	CY: kohustusi ei ole võetud. IT: majandusvajaduste testi kohaldatakse võrdse kohtlemise alusel. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus.
c) Kosmeetilise hoolduse, manikööri ja pedikööri teenused (CPC 97022)	IT: majandusvajaduste testi kohaldatakse võrdse kohtlemise alusel. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus. CY: kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
d) Muud mujal liigitamata iluraviteenused (CPC 97029)	IT: majandusvajaduste testi kohaldatakse võrdse kohtlemise alusel. Põhikriteeriumid: rahvastik ja olemasolevate ettevõtete paiknemise tihedus. CY: kohaldatakse kodakondsusnõuet.
e) Spaateenused ja mitteravimassaažid, niivõrd kui neid pakutakse füüsilise heaoluga seotud lõõgastusteenusena ja mitte ravi või taastusravi eesmärgil ¹ (CPC ver. 1.0 97230)	CY: kohaldatakse kodakondsusnõuet.
f) Sidevõrguteenused (CPC 7543)	Puuduvad.

¹ Ravimassaažid ja soojusraviteenused on esitatud punktides 6.A.h „Meditiini- ja hambaraviteenused“, 6.A.j.2 „Meditiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused ja tervishoiuteenused“ (13.A „Haiglateenused“ ja 13.C „Raviasutuste teenused, v.a haiglateenused“).

EUROOPA LIIT

PIIRANGUTE LOETELU KOOSKÕLAS ARTIKLITEGA 18.3, 18.4, 18.8 JA 18.9
(JUHTIVTÖÖTAJAD, KÕRGHARIDUSEGA PRAKTIKANDID JA ÄRITEENUSTE
MÜÜGIESINDAJAD)

1. Käesolevas lisas esitatud piirangute loetelus on nimetatud artiklite 18.3 ja 18.4 kohaselt liberaliseeritud majandustegevusalad ning määratletud reservatsioonidena juhtivtöötajate, kõrgharidusega praktikantide ja äriteenuste müügiesindajate suhtes kohaldatavad piirangud kooskõlas artiklitega 18.8 ja 18.9. Käesolevas lisas esitatud loetelus on kaks veergu, mis koosnevad järgmistest vastavatest osadest:

- a) sektor või allsektor, mille suhtes piirangud kehtivad, ning
- b) kohaldatavate piirangute kirjeldus.

Euroopa Liit ei võta ühtegi kohustust seoses juhtivtöötajate ja kõrgharidusega praktikantidega, kes tegelevad majandustegevusega, mille suhtes ta ei võta ettevõtete asutamisega seotud kohustusi vastavalt 18-B lisale; samuti ei võta Euroopa Liit kohustusi äriteenuste müügiesindajate suhtes, kes tegelevad majandustegevusega, mille suhtes ta ei võta piiriülese teenuste osutamisega seotud kohustusi vastavalt 18-A ja 18-B lisale.

2. Käesolevas lisas kasutatakse konkreetsete sektorite ja allsektorite kindlaksmääramisel järgmisi mõisteid:
 - a) „CPC“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on määratletud artikli 9.3 punktis c;

- b) „CPC ver. 1.0“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 77, CPC ver. 1.0, 1998, ning
 - c) „ISIC rev. 3.1“ – rahvusvaheline majanduse tegevusalade klassifikaator (International Standard Industrial Classification of all Economic Activities), nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 4, ISIC REV 3.1, 2002.
- 3. Juhtivtöötajate ja kõrgharidusega praktikantidega seotud kohustusi ei kohaldata, kui nende ajutise kohaloleku eesmärk või tagajärg on sekkuda tööturu osapoolte vahelistesse vaidlustesse või läbirääkimistesse või mõjutada nende tulemusi muul viisil.
 - 4. Käesolevas lisas esitatud loetelu ei sisalda meetmeid, mis on seotud kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste normide ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega, kui need ei kujuta endast piirangut artiklite 18.3 ja 18.4 tähenduses. Kõnealuseid meetmeid (näiteks litsentsi saamise nõue, nõue saada reguleeritud sektorites oma kvalifikatsioonile tunnustus, nõue sooritada teatavad eksamid, sealhulgas keeleeksamid, ning nõue omada postiaadressi territooriumil, kus majandustegevusega tegeletakse) kohaldatakse lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi juhtivtöötajate ja kõrgharidusega praktikantide suhtes igal juhul, isegi kui neid ei ole allpool esitatud loetelus nimetatud.
 - 5. Niivõrd, kui 18. peatüki kohaseid kohustusi ei võeta, kohaldatakse endiselt kõiki muid iga lepinguosalise õigusnormides kehtestatud riiki sisenemise ja seal ajutise viibimisega seotud nõudeid, sealhulgas neid, mis käsitlevad riigis viibimise kestust.
 - 6. Olenemata käesoleva peatüki sätetest kohaldatakse jätkuvalt kõiki iga lepinguosalise õiguses kehtestatud tööhõive- ja sotsiaalkindlustusmeetmetega seotud nõudeid, sealhulgas miinimumpalka ja kollektiivseid palgakokkuleppeid käsitlevaid õigusnorme.

7. Käesolevas lisas esitatud loetelu ei piira riigimonopolide ja ainuõiguste olemasolu, mille Euroopa Liit on sätestanud 18-B lisas.
8. Sektorites, kus kohaldatakse majandusvajaduste testi, on põhikriteeriumiks selle Euroopa Liidu liikmesriigi või piirkonna turuolukorrale antud hinnang, kus teenust osutatakse, võttes sealhulgas arvesse olemasolevate teenuseosutajate arvu ja neile avalduvat mõju.
9. Euroopa Liit võtab turulepääsu alal artikli 18.3 lõike 1 alusel kohustusi, mis on vajaduse korral liikmesriigiti erinevad.
10. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Euroopa Liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõuet laiendada lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida Euroopa Liidu liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud selle lepingu või nende meetmete rakendamine Euroopa Liidu liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:
 - a) Euroopa Liidu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või
 - b) Euroopa Liidu teise liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidilised isikud, kelle registreeritud asukoht, peakontor või peamine tegevuskoht paikneb Euroopa Liidu liikmesriigis.

Selline võrdne kohtlemine saab osaks juriidilistele isikutele, kes on asutatud või organiseeritud Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel ja kelle registreeritud asukoht, juhatus või peamine tegevuskoht asub Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas juriidilistele isikutele, kes on lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsiliste või juriidiliste isikute omanduses või kontrolli all.

11. Käesolevas lisas esitatud loetelus kasutatakse järgmisi lühendeid:

- Euroopa Liit Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid
- EMP Euroopa Majanduspiirkond
- AT Austria
- BE Belgia
- BG Bulgaaria
- CY Küpros
- CZ Tšehhi
- DE Saksamaa
- DK Taani
- EE Eesti
- EL Kreeka
- ES Hispaania
- FI Soome
- FR Prantsusmaa
- HR Horvaatia
- HU Ungari
- IE Iirimaa
- IT Itaalia
- LV Läti

- LT Leedu
- LU Luksemburg
- MT Malta
- NL Madalmaad
- PL Poola
- PT Portugal
- RO Rumeenia
- SK Slovakkia
- SI Sloveenia
- SE Rootsi

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	Äriühingusiseste üleviimiste ulatus BG: äriühingusisest üleviidavate isikute arv ei tohi ületada 10 % (kümme protsenti) vastava Bulgaaria juriidilise isiku palgal olevate Euroopa Liidu kodanike keskmisest arvust aastas. Kui töötajate arv on alla 100 (saja), võib äriühingusisest üleviidavate isikute arv olla vastava loa olemasolul üle 10 % (kümne protsendi) töötajate koguarvust. HU: kohustusi ei ole võetud äriühingusisest üleviidavate töötajate kategooria suhtes füüsilise isiku puhul, kes on olnud partner lepingule alla kirjutanud MERCOSURi riigi juriidilises isikus.
Kõik sektorid	Spetsialistid¹ Euroopa Liit: füüsilise isiku eriteadmiste hindamisel võetakse peale ettevõtte seisukohalt oluliste teadmiste arvesse ka seda, kas isikul on kõrge kvalifikatsioon, sealhulgas piisav asjakohane töökogemus teatavat laadi töö või tegevuse alal, mis eeldab tehnilisi eriteadmisi, sealhulgas võimalikku kuulumist töötajate hulka, kelle erialal tegutsemiseks on nõutav luba.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et juhtivtöötajatelt, juhtidelt ja spetsialistidelt võidakse nõuda, et nad tõendaksid, et neil on olemas kutsekvalifikatsioon ja kogemus, mis on vajalik selles juriidilises isikus, kuhu nad üle viiakse.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	Kõrgharidusega praktikandid BG, HU: kõrgharidusega praktikantide puhul on nõutav majandusvajaduste test¹. AT, DE, ES, FR, HU, LT, SK: väljaõpe peab olema seotud ülikoolis omandatud kraadiga.
Kõik sektorid	Tegevdirektorid ja audiitorid AT: juriidiliste isikute filiaalide tegevdirektorid peavad olema Austria residendid. Austria kaubandusseaduse subjektideks olevatel füüsilistel isikutel, kes pakuvad teenuseid juriidilise isiku või filiaali juures, peab olema alaline elukoht Austrias. FI: välismaalasel, kes tegeleb kaubandusega eraettevõtjana, peab olema kauplemisluba ning tal peab olema Euroopa Liidu alaline elamisluba. Kõikides sektorites, v.a sideteenused, kohaldatakse aktsiaseltsi tegevdirektorite suhtes kodakondsus- ja elukohanõuet. Sideteenuste puhul kohaldatakse tegevdirektori suhtes alalise elukoha nõuet. FR: kaubanduse, tööstuse või käsitöönduse valdkonnas tegutsevatelt tegevdirektoritelt, kellel puudub elamisluba, nõutakse eriluba. RO: enamik äriühingu audiitoreid ja nende asetäitjaid peavad olema Rumeenia kodanikud. SE: juriidilise isiku või filiaali tegevdirektor peab elama alaliselt Rootsis.

¹ Teenustesektorite puhul piirdatakse olemasolevates GATSi kohustustes kajastatud piirangutega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Kõik sektorid	Ettevõtte liik AT, CZ, SK: äriühingusiseselt üleviidavad töötajad, kõrgharidusega praktikandid ja äriteenuste müügiesindajad peavad olema palgatud ettevõttesse, mis ei ole mittetulundusühendus; muul juhul ei ole kohustusi võetud. FI: juhtivpersonali tööandja peab olema ettevõtte, mis ei ole mittetulundusühendus.
Kõik sektorid	Tunnustamine Euroopa Liit: diplomite vastastikust tunnustamist käsitlevaid Euroopa Liidu direktiive kohaldatakse üksnes Euroopa Liidu kodanike suhtes. Õigus osutada teenust seadusega reguleeritud kutsealal ühes Euroopa Liidu liikmesriigis ei anna õigust osutada kõnealust teenust teises Euroopa Liidu liikmesriigis¹.

¹ Selleks et Euroopa Liidu välise riigi kodanike kvalifikatsiooni tunnustataks kogu Euroopa Liidus, tuleb sõlmida vastastikuse tunnustamise kokkulepe, mille üle peetakse läbirääkimisi artiklis 18.11 määratletud raamistikus.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
1. PÕLLUMAJANDUS, JAHINDUS, METSANDUS	
A. Põllumajandus, jahindus (ISIC rev 3.1: 011, 012, 013, 014, 015), v.a nõustamisteenused ¹	AT, DE, DK, HU, LT, MT, RO: põllumajandustegevuse suhtes ei ole kohustusi võetud. CY: Mercosuri investorite osalus võib olla vaid kuni 49 % (nelikümmend üheksa protsenti). FR: eelnev luba on nõutav, et saada põllumajandusühistu liikmeks või tegutseda selle juhatajana. FI: põhjapõtru võivad omada ja kasvatada üksnes põhjapõtrade karjatamise piirkonnas elavad EMP riikide kodanikud. Võidakse anda ainuõigusi. IE: lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi elanikelt nõutakse jahutootmise sektoris ettevõtte asutamiseks luba.

¹ Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.f.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Metsamajandus ja metsaraie (ISIC rev 3.1: 020), v.a nõustamisteenused ¹	BG, DE, LT: kohustusi ei ole võetud metsaraie suhtes.
2. KALANDUS JA VESIVILJELUS (ISIC rev 3.1: 0501, 0502), v.a nõustamisteenused ²	Kohustusi ei ole võetud.

¹ Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.f.

² Põllumajanduse, jahinduse, metsamajanduse ja kalandusega seotud nõustamisteenused on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.f.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
3. Mäetööstus ¹ A. Kivi- ja pruunsöe kaevandamine; turba tootmine (ISIC rev 3.1: 10) B. Toornafta ja maagaasi tootmine ² (ISIC rev 3.1: 1110) C. Metallimaakide kaevandamine (ISIC rev 3.1: 13) D. Muu allmaa- ja pealmaakaevandamine (ISIC rev 3.1: 14)	Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud juriidiliste isikute puhul, kes on selle Euroopa Liidu välise riigi füüsiliste või juriidiliste isikute kontrolli all, kust on pärit üle 5 % (viie protsendi) Euroopa Liidu nafta- ja maagaasiimpordist. Kohustusi ei ole võetud otseste filiaalide avamise suhtes (nõutav on asutamine juriidilise isikuna). Kohustusi ei ole võetud toornafta ja maagaasi tootmise suhtes. CY: kohustusi ei ole võetud.

¹ Kohaldatakse kommunaalteenuste horisontaalset piirangut.

² Ei hõlma kaevandamisega seotud teenuste osutamist tasu eest või lepingu alusel nafta- ja gaasimaardlates, mis on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.A.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
4. TÖÖTLEV TÖÖSTUS ¹	
H. Kirjastamine, trükkimine ja salvestiste paljundamine (ISIC rev 3.1: 22), v.a kirjastamine ja trükkimine tasu eest või lepingu alusel ²	IT: kirjastajatel elukohanõue. PL: ajalehtede ja ajakirjade peatoimetajatel kodakondsusnõue. SE: kirjastajatel ning kirjastuste ja trükikodade omanikel elukohanõue.

¹ Sektor ei hõlma tööstusliku tootmisega seotud nõustamisteenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.h.

² Kirjastamine ja trükkimine tasu eest või lepingu alusel on esitatud ÄRITEENUSTE all punktis 6.F.p „Trükkimine ja kirjastamine“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
6. ÄRITEENUSED	
A. Kutseteenused	
a) Õigusteenused (CPC 861) ¹ See ei hõlma õigusabiteenuseid ega juriidiliste dokumentide ja nende tõendamise seotud teenuseid, mida osutavad avalikke funktsioone täitvad õigusspetsialistid, nagu notarid, kohtutäiturid (<i>huissiers de justice</i>) või muud ametiisikud või ministeeriumi ametnikud (<i>officiers publics et ministériels</i>).	AT, ES, EL, LT, MT, RO, SK: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes, mida nõutakse riigisisese (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi) õiguse praktiseerimiseks, kohaldatakse kodakondsusnõuet. Hispaanias võivad pädevad asutused teha erandeid. Slovakkias lisandub elukohanõue. CY, FI: kodakondsus- ja elukohanõue. Õigusteenuste osutamiseks on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri vastuvõtmise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega. Küprosel võivad õigusbüroo partneriteks, aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid.

¹ See hõlmab õigusabi-, esindus-, vahekohtu-, lepitus- ja vahendusteenuseid ning juriidiliste dokumentide ja nende tõendamise seotud teenuseid. Õigusteenuste osutamine on lubatud üksnes seoses rahvusvahelise avaliku õiguse, Euroopa Liidu õiguse ja iga jurisdiktsiooni õigusega, kus teenuseosutaja või tema töötaja on kvalifitseeritud praktiseerima advokaadina, ning õigusteenuse, nagu ka muude teenuste osutamise suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu liikmesriikides kehtivaid litsentsimisnõudeid ja -menetlusi. Rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriigi seadustega seotud õigusteenuseid osutavate advokaatide puhul võivad need muu hulgas olla vastavus kohalikule eetikakoodeksile, asukohariigi ametinimetuse kasutamine (kui vastuvõtva riigi ametinimetusega ei ole tunnustust saadud), kindlustusnõuded, lihtregistreerimine vastuvõtva riigi advokatuuris või lihtsustatud vastuvõtt vastuvõtva riigi advokatuuri sobivustesti põhjal ning juriidiline või kutsealane aadress vastuvõtvas riigis. Euroopa Liidu õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel ning Euroopa Liidu liikmesriigi õigusega seotud õigusteenuseid peab põhimõtteliselt osutama täieliku erialase väljaõppe saanud ja asjaomase liikmesriigi advokatuuri vastu võetud advokaat isiklikult või siis osutatakse kõnealuseid teenuseid tema vahendusel. Täielik vastuvõtmine asjaomase Euroopa Liidu liikmesriigi advokatuuri võib seetõttu osutada vajalikuks kohtutes ja muudes Euroopa Liidu pädevates asutustes esindamiseks, kuna see hõlmab Euroopa Liidu ja riikliku menetlusõiguse praktiseerimist. Mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis on siiski lubatud neil välisriigi advokaatidel, keda ei ole advokatuuri täielikult vastu võetud, esindada tsiviilkohtumenetluses poolt, kes on selle riigi kodanik või kuulub sellesse riiki, kus advokaadil on õigus praktiseerida.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	BE: esindusteenuste puhul nõutava advokatuuri täisliikmeks olemise puhul kehtib kodakondsusnõue. Erandeid võib teha eritingimustel (muu hulgas elukohanõue ja vastastikkus). Kassatsioonikohtus (Cour de cassation) tsiviil- või haldusmenetluses esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. BG: Mercosuri advokaadid võivad esindada lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kodanikku ning nende suhtes kohaldatakse vastastikkuse põhimõtet ja nad peavad tegema koostööd Bulgaaria advokaadiga. Vahendusteenuste puhul on nõutav alaline elukoht. CZ: õigusteenuste osutamiseks, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Kohaldatakse mittediskrimineerivaid õigusliku vormi nõudeid. Õigusteenuste osutamiseks seoses riigisisese (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi) õigusega, sealhulgas kohtus esindamiseks, nõutakse EMP riigi või Šveitsi kodakondsust ja elukohta Tšehhi Vabariigis. DK: õigusteenuseid kutsenimetuse <i>advokat</i> all on lubatud osutada üksnes advokaatidel, kellel on Taani tegevusluba. Kohtus saavad isikuid esindada peamiselt Taani tegevusluba omavad advokaadid. Peale Taanis tegevusluba omavate juristide võivad ka teised isikud osutada õigusteenuseid kooskõlas Taani õigusteenuste seadusega, kuid nad ei tohi kasutada ametinimetust <i>advokat</i>.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	ES: tööstusomandi voliniku teenuste osutamise eelduseks on EMP riigi kodakondsus. HR: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes, mida nõutakse kohtuliku esindamise teenuste puhul, kehtib Horvaatia kodakondsuse nõue või Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsuse nõue. FI: patendivolinik peab olema EMP riigi elanik; see on eelduseks patendivolinike registrisse kandmiseks, mis on vajalik patendivoliniku kutsealal töötamiseks. FR: õigusteenuste osutamiseks seoses Prantsuse õigusega, sealhulgas kohtutes esindamiseks, on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine. Advokatuuri täisliikmeks saamiseks peab olema täidetud elukohanõue (äriline kohalolek). Riigisisese (Euroopa Liidu ja Euroopa Liidu liikmesriigi) õigusega seotud õigusteenuste osutamiseks võidakse nõuda ärist kohalolekut ühes õiguslikest vormidest, mis on riigisisese õiguse kohaselt mittediskrimineerival alusel lubatud. Mõni õiguslik vorm võib olla mittediskrimineerivatel alustel ette nähtud üksnes advokatuuri liikmetele. Kassatsioonikohtus (Cour de Cassation) ja riiginõukogus (Conseil d'Etat) esindamise suhtes kohaldatakse kvoote. Prantsuse või Euroopa Liidu õigusega seotud teenuseid osutavas advokaadibüroos võivad osaluse ja hääleõiguse suhtes kehtida kvantitatiivsed piirangud, mis on seotud partnerite kutsetegevusega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HU: advokatuuri täieliku vastuvõtmise suhtes kohaldatakse kodakondsusnõuet koos elukohanõudega. Välisriigi advokaatide õigusteenused on piiratud õigusabi osutamisega, mis peab toimuma Ungari advokaadi või õigusbürooga sõlmitud koostöölepingu alusel. LV: vandeadvokaatide suhtes, kellel on kriminaalasjades esindamise ainuõigus, kohaldatakse kodakondsusnõuet. PT: juurdepääsuks sellistele ametitele nagu õigusnõustajad (<i>solicitadores</i>) ja tööstusomandi esindajad kohaldatakse kodakondsusnõuet. SI: klientide tasuline esindamine kohtus sõltub ärilisest kohalolekust Sloveenias. Välisriigi advokaat, kellel on õigus praktiseerida välisriigis, võib osutada õigusteenuseid või praktiseerida õigust õiguspraktikute seaduse artiklis 34a sätestatud tingimustel, kui on täidetud tegeliku vastastikkuse tingimus. Vastastikkuse nõude täitmist kontrollib justiitsministeerium. Sloveenia advokatuuri määratud advokaatide äriine kohalolek saab toimuda üksnes ühe osanikuga äriühingu, piiratud vastutusega õigusbüroo (partnerluse) või piiramatul vastutusega õigusbüroo (partnerluse) vormis. Advokaadibüroo tegevus piirdub õiguse praktiseerimisega. Advokaadibüroo partneriteks võivad olla üksnes advokaadid. SE: advokatuuri vastuvõtmisel, mis on vajalik Rootsi kutsenimetuse <i>advokat</i> kasutamiseks, kohaldatakse elukohanõuet.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
b) 1. Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	AT: kodakondsusnõue pädevates asutustes esindamise korral. FR: et välisriigi teenuseosutaja saaks pakkuda majandusarvestus- ja raamatupidamisteenuseid, on vajalik majandus-, rahandus- ja tööstusministri otsus, mis on tehtud kokkuleppel välisministriga. CY: kolmandate riikide spetsialistidele antakse teatavatel tingimustel eriluba.
b) 2. Auditeerimisteenused (CPC 86211 ja CPC 86212, v.a majandusarvestusteenused)	AT: kodakondsusnõue pädevates asutustes esindamise ja konkreetsete Austria seadustega (muu hulgas kapitaliühingute seadus, väärtpaberibörsi seadus ja pangandusseadus) ette nähtud auditite tegemise korral. DK: elukohanõue. ES: kodakondsusnõue vannutatud audiitorite ning selliste äriühingute haldurite, direktorite ja osanike suhtes, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiviga 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	FI: vähemalt üks Soome piiratud vastutusega äriühingu audiitoritest peab olema alaline elanik. HR: auditeerimisteenust võivad osutada vaid Horvaatia audiitorite koja ametliku litsentsiga sertifitseeritud audiitorid. IT: kodakondsusnõue selliste äriühingute haldurite, direktorite ja osanike suhtes, mis ei ole hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiviga 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87). Füüsilisest isikust audiitoritel elukohanõue. SE: teatud juriidiliste isikute, sh kõikide piiratud vastutusega äriühingute juures võivad õiguslikel alustel auditeerimisteenuseid osutada üksnes Rootsis tunnustatud audiitorid. Tunnustuse saamiseks on nõutav alaline elukoht. CY: kolmandate riikide audiitoritele antakse teatavatel tingimustel eriluba.
c) Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	AT: kodakondsusnõue pädevates asutustes esindamise korral. BG: kodakondsusnõue spetsialistidel. HU: elukohanõue. CY: kolmandate riikide spetsialistidele antakse teatavatel tingimustel eriluba.

¹ Ei hõlma maksualaseid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on esitatud ÕIGUSTEENUSTE all punktis 6.A.a.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
d) Arhitektiteenused ning e) Linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 ja CPC 8674)	EE: vähemalt üks vastutav isik (projektijuht või konsultant) peab olema Eesti resident. BG: välisriigi spetsialistidel peab olema vähemalt 2 (kahe) aasta pikkune kogemus ehitusvaldkonnas. Kodakondsusnõue linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenuste puhul. CZ, EL, HR, HU: elukohanõue. CY: kohaldatakse kodakondsusnõuet. SK: elukoha- ja kodakondsusnõue.
f) Inseneriteenused ja g) Integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja CPC 8673)	EE: vähemalt üks vastutav isik (projektijuht või konsultant) peab olema Eesti resident. BG: välisriigi spetsialistidel peab olema vähemalt 2 (kahe) aasta pikkune kogemus ehitusvaldkonnas. HR: elukohanõue. EL, HU: elukohanõue (CPC 8673 puhul kohaldatakse elukohanõuet üksnes kõrgharidusega praktikantide suhtes). CY: kohaldatakse kodakondsusnõuet. SK: elukoha- ja kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
h) Meditsiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused (CPC 9312 ja CPC 85201 osa)	CZ, IT, LT, SK: elukohanõue. CZ, SK: välisriigi füüsiliste isikute puhul on nõutav pädevate asutuste luba. BE, LU, SI: kõrgharidusega praktikantide korral nõutakse välisriigi füüsilistelt isikutelt pädevate asutuste luba. BG, CY, MT: kodakondsusnõue. DK: eriülesande täitmiseks väljastatava piiratud tegevusloa võib anda kuni 18 (kaheksateistkümneks) kuuks ja nõutav on alaline elukoht. FR: kodakondsusnõue. Teenuste osutamine on siiski lubatud igal aastal kehtestatavate kvootide alusel. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. LV: konkreetse piirkonna arstide ja hambaarstide majandusvajaduste testid. PL: välisriigi kodanikel peab arsti kutsealal praktiseerimiseks olema luba. Välismaalastest arstidel on kutseala kodades piiratud valimisõigus. PT: psühholoogide suhtes kohaldatakse elukohanõuet.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
i) Veterinaarteenused (CPC 932)	BG, CY, DE, EL, FR, HR, HU: kodakondsusnõue (Prantsusmaal on nõutav Euroopa Liidu või EMP kodakondsus). CZ, SK: kodakondsus- ja elukohanõue. DK, IT: elukohanõue. PL: kodakondsusnõue. Välisriikide kodanikud võivad taotleda tegevusluba.
j) 1. Ämmaemandateenused (CPC 93191 osa)	BE, LU: kõrgharidusega praktikantide korral nõutakse välisriigi füüsilistelt isikutelt pädevate asutuste luba. DK: eriülesande täitmiseks väljastatava piiratud tegevusloa võib anda kuni 18 (kaheksateistkümneks) kuuks ja nõutav on alaline elukoht. FR: kodakondsusnõue. Teenuste osutamine on siiski lubatud igal aastal kehtestatavate kvootide alusel. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. CY, HU: kodakondsusnõue. CZ: kohustusi ei ole võetud. DK: eriülesande täitmiseks väljastatava piiratud tegevusloa võib anda kuni 18 (kaheksateistkümneks) kuuks ja nõutav on alaline elukoht.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	IT, SK: elukohanõue. LV: oleneb majandusvajaduste testidest ja kohalikelt tervishoiuasutustelt loa saanud ämmaemandate koguarvust asjaomases piirkonnas. LT: välisriigi füüsiliste isikute puhul on nõutav pädevate asutuste luba. PL: kodakondsusnõue. Välisriikide kodanikud võivad taotleda tegevusluba.
j) 2. Meditsiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused (CPC 93191 osa)	BE, FR, LU: kõrgharidusega praktikantide korral nõutakse välisriigi füüsilistelt isikutelt pädevate asutuste luba. RO, SK: välisriigi füüsiliste isikute puhul on nõutav pädevate asutuste luba. DK: eriülesande täitmiseks väljastatava piiratud tegevusloa võib anda kuni 18 (kaheksateistkümneks) kuuks ja nõutav on alaline elukoht. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. HU, CY: kodakondsusnõue. LV: oleneb majandusvajaduste testidest ja kohalikelt tervishoiuasutustelt loa saanud meditsiiniõdede koguarvust asjaomases piirkonnas. LT: välisriigi füüsiliste isikute puhul on nõutav pädevate asutuste luba. SK: elukohanõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
k) Ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüük (CPC 63211) ning muud apteekriteenused ¹	FR: apteegi pidamiseks on nõutav EMP riigi või Šveitsi kodakondsus. Välisriikide apteekrite suhtes võidakse kohaldada kehtestatud kvooti. DE, EL, SK, CY: kodakondsusnõue. HU: kodakondsusnõue, v.a ravimite ning meditsiini- ja ortopeediakaupade jaemüügi korral (CPC 93191). IT, PT, SK: elukohanõue.
D. Kinnisvarateenused ²	
a) Oma või renditud varaga seotud teenused (CPC 821)	FR, HU, IT, PT: elukohanõue. SI: kodakondsusnõue.
b) Tasu eest või lepingu alusel osutatavad teenused (CPC 822)	DK: kohaldatakse elukohanõuet, kui Taani ettevõtlusamet ei ole ette näinud teisiti. FR, HU, IT, PT: elukohanõue. SI: kodakondsusnõue.

¹ Ravimite üldsusele tarnimise suhtes kehtivad samamoodi kui muude teenuste osutamise suhtes Euroopa Liidu liikmesriikides kohaldatavad litsentsimis- ja kvalifikatsiooninõuded ning -menetlused. Üldjuhul võivad seda teenust osutada üksnes apteekrid. Mõnes liikmesriigis on apteekritele reserveeritud üksnes retseptiravimite tarnimine.

² Asjaomane teenus on seotud kinnisvaramaaklerite kutsealaga ega mõjuta füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusi või piiranguid kinnisvara ostmisel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
E. Rendi-/liisinguteenused ilma juhita	
e) Isiklike ja majapidamistarvetega seotud (CPC 832)	Euroopa Liit: spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel kodakondsusnõue.
f) Telekommunikatsiooniseadmete rentimine (CPC 7541)	Euroopa Liit: spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel kodakondsusnõue.
F. Muud äriteenused	
e) Tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused (CPC 8676)	IT, PT: bioloogidel ja keemiaanalüütikutel elukohanõue.
f) Põllumajanduse, jahinduse ja metsamajandusega seotud nõustamisteenused (CPC 881 osa)	IT: agronoomidel (<i>periti agrari</i>) elukohanõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
j) 2. Turvateenused (CPC 87302, CPC 87303, CPC 87304 ja CPC 87305)	BE: juhtivtöötajatel kodakondsus- ja elukohanõue. BG, CY, CZ, EE, LV, LT, MT, PL, RO, SI, SK: kodakondsus- ja elukohanõue. DK: juhtivtöötajatel ja lennujaama valveteenistuse töötajatel kodakondsus- ja elukohanõue. PT: kodakondsusnõue spetsialistidel. FR: kodakondsusnõue tegevjuhtidel ja direktoritel. IT: kodakondsus- ja elukohanõue, et saada turvateenuste osutamise ja väärisesemete transpordi luba. ES: kodakondsusnõue turvatöötajatel.
k) Seonduvad teadusliku ja tehnilise nõuande teenused (CPC 8675)	BG: kodakondsusnõue spetsialistidel. DE: kodakondsusnõue riiklikult määratud mõõdistajatel. FR: kodakondsusnõue mõõdistamisel seoses omandiõiguse seadmise ja maaõigusega. IT, PT: elukohanõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
l) 1. Laevade hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	MT: kodakondsusnõue.
l) 2. Raudteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 8868 osa)	LV: kodakondsusnõue.
l) 3. Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaanide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 osa ja CPC 8868 osa)	Euroopa Liit: mootorsõidukite, mootorrataste ja mootorsaanide hoolduse ja remondi korral on spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
l) 5. Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hoolduse ja remondi teenused ning isiklike ja majapidamistarvete hoolduse ja parandamise teenused ¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 ja CPC 8866)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel, v.a – BE, DE, DK, ES, FR, EL, HU, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, RO, SE: CPC 633, 8861, 8866 puhul; – BG isiklike ja kodutarvete (v.a juveeltooted) parandamise teenuste puhul: CPC 63301, 63302, 63303 osa, 63304, 63309; – AT: CPC 633, CPC 8861 – CPC 8866 puhul; – EE, FI, LV, LT: CPC 633, CPC 8861 – CPC 8866 puhul; – CZ, SK: CPC 633, CPC 8861 – CPC 8865 puhul ning – SI: CPC 633, CPC 8861, CPC 8866 puhul.
m) Hoonete puhastamise teenused (CPC 874)	CY, EE, HR, MT, PL, RO, SI: kodakondsusnõue spetsialistidel.
n) Fotograafiateenused (CPC 875)	HR, LV: kodakondsusnõue erifotograafiateenuste puhul. PL: kodakondsusnõue aerofotograafiateenuste osutamise korral.

¹ Transpordivahendite hoolduse ja remondi teenused (CPC 6112, CPC 6122, CPC 8867 ja CPC 8868) on esitatud punktist 6.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 6.F.1.3 „Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaaniaide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
p) Trükkimine ja kirjastamine (CPC 88442)	SE: kirjastajatel ning kirjastuste ja trükikodade omanikel elukohanõue. HR: kirjastajatel elukohanõue.
q) Konverentsiteenused (CPC 87909 osa)	SI: kodakondsusnõue.
r) 1. Kirjaliku ja suulise tõlke teenused (CPC 87905)	FI: diplomeeritud tõlkijatel elukohanõue. CY: kodakondsus- ja elukohanõue.
r) 3. Inkassoteenused (CPC 87902)	BE, EL, IT: kodakondsusnõue.
r) 4. Krediidiinfoteenused (CPC 87901)	BE, EL, IT: kodakondsusnõue.
r) 5. Paljundusteenused (CPC 87904) ¹	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.

¹ Ei hõlma trükiteenuseid, mis kuuluvad CPC 88442 alla ja on esitatud punktis 6.F.p „Trükkimine ja kirjastamine“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
8. EHITUSTEENUSED JA NENDEGA SEOTUD INSENERITEENUSED (CPC 511, CPC 512, CPC 513, CPC 514, CPC 515, CPC 516, CPC 517 ja CPC 518)	BG: välisriigi spetsialistidel peab olema vähemalt 2 (kahe) aasta pikkune kogemus ehitusvaldkonnas. CY: kohaldatakse eritingimusi ja nõutav on luba.
9. TURUSTUSTEENUSED (v. a relvade, laskemoona, lõhkeainete ja muu sõjavarustuse turustamine)	CY: kodakondsus- ja elukohanõue energiajaotuse puhul.
C. Jaemüügiteenused ¹	CY: kodakondsusnõue ravimite, meditsiini- ja ortopeediakaupade ning muude apteekriteenuste korral.
c) Toiduainete jaemüügi teenused (CPC 631)	FR: kodakondsusnõue tubakamüüjatel (<i>buraliste</i>).

¹ Ei hõlma hooldus- ja remonditeenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punkti 6.F.1 alapunktides 1, 2, 3 ja 5.
Ei hõlma energiatoodete jaemüügi teenuseid, mis on esitatud ENERGIASTEENUSTE all punktis 19.A.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
10. HARIDUSTEENUSED (üksnes erasektori rahastatavad teenused)	
A. Esimese taseme hariduse teenused (CPC 921)	FR: erasektori rahastatavas haridusasutuses õpetamiseks on nõutav Euroopa Liidu kodakondsus. Välisriikide kodanikud võivad siiski saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa õpetamiseks algharidusasutustes. Samuti võivad välisriikide kodanikud saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa algharidusasutuste asutamiseks ja pidamiseks või juhtimiseks. Selline luba antakse kaalutlusõiguse alusel. IT: teenuseosutajate suhtes, kellel on õigus välja anda riiklikult tunnustatud diplomeid, kohaldatakse kodakondsusnõuet. EL: õpetajatel kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Teise taseme hariduse teenused (CPC 922)	FR: erasektori rahastatavas haridusasutuses õpetamiseks on nõutav Euroopa Liidu kodakondsus. Välisriikide kodanikud võivad siiski saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa õpetamiseks keskharidusasutustes. Samuti võivad välisriikide kodanikud saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa keskharidusasutuste asutamiseks ja pidamiseks või juhtimiseks. Selline luba antakse kaalutlusõiguse alusel. IT: teenuseosutajate suhtes, kellel on õigus välja anda riiklikult tunnustatud diplomeid, kohaldatakse kodakondsusnõuet. EL: õpetajatel kodakondsusnõue. LV: puuetega õpilastele teise taseme tehnika- ja kutsehariduslike teenustega seotud haridusteenuste osutamise puhul kohaldatakse kodakondsusnõuet (CPC 9224).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
C. Kõrgharidusteenused (CPC 923)	FR: erasektori rahastatavas haridusasutuses õpetamiseks on nõutav Euroopa Liidu kodakondsus. Välisriikide kodanikud võivad siiski saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa õpetamiseks kõrgharidusasutustes. Samuti võivad välisriikide kodanikud saada asjaomastelt pädevatelt asutustelt loa kõrgharidusasutuste asutamiseks ja pidamiseks või juhtimiseks. Selline luba antakse kaalutlusõiguse alusel. CZ, SK: kõrgharidusteenuste osutamise puhul, v.a teise taseme järgse tehnika- ja kutsehariduse teenused, kohaldatakse kodakondsusnõuet (CPC 92310). IT: teenuseosutajate suhtes, kellel on õigus välja anda riiklikult tunnustatud diplomeid, kohaldatakse kodakondsusnõuet. DK: kodakondsusnõue professoritel.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
12. FINANTSTEENUSED	
A. Kindlustus ja kindlustusega seotud teenused	AT: filiaali juhatus peab koosnema 2 (kahest) füüsilisest isikust, kelle alaline elukoht on Austrias. EE: otsekindlustuse puhul võivad kindlustusalal tegutseva Mercosuri osalusega aktsiaseltsi juhatusse kuuluda lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi kodanikud üksnes proportsionaalselt Mercosuri osaluse suurusega, kuid nad ei tohi mingil juhul moodustada üle poole juhatuse liikmetest. Tütarettevõtja või sõltumatu äriühingu juhatuse esimehel peab olema Eesti alaline elamisluba. ES: aktuaaridel elukohanõue (või 2 (kahe) aasta pikkuse kogemuse nõue). IT: aktuaaridel elukohanõue. HR: elukohanõue. FI: vähemalt poolte juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmete alaline elukoht peab olema EMPs, kui pädevad asutused ei ole teinud erandit. Vähemalt ühe audiitori alaline elukoht peab olema EMP riigis. Mercosuri kindlustusandja peamaakleri elukoht peab olema Soomes, välja arvatud juhul, kui kindlustusandja peakontor asub Euroopa Liidus.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
B. Panga- ja muud finantsteenused (v.a kindlustus)	BG: peadirektoritel ja juhatajal peab olema alaline elukoht Bulgaarias. FI: krediidasutuste tegevjuhtide ja vähemalt ühe audiitori elukoht peab olema Euroopa Liidus, kui finantsjärelevalveasutus ei ole teinud erandit. Tuletisinstrumentide börsi maakler (füüsiline isik) peab olema Euroopa Liidu elanik. IT: <i>promotori di servizi finanziari</i> (finantsteenuste osutaja) puhul on nõutav alaline elukoht Euroopa Liidu liikmesriigi territooriumil. LT: vähemalt üks panga juhtidest peab rääkima leedu keelt. PL: kodakondsusnõue vähemalt ühel panga tegevjuhil. HR: elukohanõue. Juhatusel liikmed peavad krediidasutuse tegevust juhtima Horvaatia territooriumilt. Vähemalt üks juhtkonda kuuluv inimene peab valdama vabalt horvaadi keelt.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
13. TERVISHOIU- JA SOTSIAALTEENUSED (üksnes erasektori rahastatavad teenused) A. Haiglateenused (CPC 9311) B. Kiirabiteenused (CPC 93192) C. Raviasutuste teenused, v.a haiglateenused (CPC 93193) E. Sotsiaalteenused (CPC 933)	FR: haigla- ja kiirabiteenuste, raviasutuste (muud kui haiglad) teenuste ja sotsiaalteenuste puhul on juhtimisülesannete täitmiseks vajalik luba. Loa andmisel võetakse arvesse kohalike juhtide kättesaadavust. LV: arstide, hambaarstide, ämmaemandate, õdede, füsioterapeutide ja parameedikute puhul kohaldatakse majandusvajaduste testi. PL: välismaalastel peab arsti kutsealal praktiseerimiseks olema luba. Välismaalastest arstidel on kutseala kodades piiratud valimisõigus. HR: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad kutseala koja litsentsi. SI: kõik isikud, kes pakuvad teenust otse patsientidele või ravivad patsiente, vajavad tervishoiuteenuste osutamiseks litsentsi ja tervishoiuministeeriumi luba.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
14. TURISMI- JA REISITEENUSED	
A. Hotellid, restoranid ja toidlustamine (CPC 641, CPC 642 ja CPC 643) Välja arvatud õhusõidukites toidlustamise teenused	BG: välisriigi päritolu juhtide arv ei tohi ületada Bulgaaria kodanikest juhtide arvu, kui riiklik (riigi või kohaliku omavalitsuse) osalus Bulgaaria äriühingu aktsiakapitalis on üle 50 % (viiekümne protsendi). HR: kodakondsusnõue majutus- ja toidlustusteenuse puhul kodumajapidamistes ja maapiirkondade talumajapidamistes.
B. Reisibüroode ja reisikorraldajate teenused (sh reisijuhid) (CPC 7471)	BG: välisriigi päritolu juhtide arv ei tohi ületada Bulgaaria kodanikest juhtide arvu, kui riiklik (riigi või kohaliku omavalitsuse) osalus Bulgaaria äriühingu aktsiakapitalis on üle 50 % (viiekümne protsendi). HR: kontori juhataja ametikoha korral on nõutav turismiministeeriumi heakskiit.
C. Giiditeenused (CPC 7472)	BG, CY, ES, HR, HU, IT, LT, MT, PL, SK: kodakondsusnõue. EL: nõutav on Kreeka turismiministeeriumi giidikoolide diplom. Nõudest võidakse loobuda, kui on kinnitatud, et teatavat keelt kõnelevat giidi ei ole. FR: Prantsusmaa jätab endale õiguse nõuda oma territooriumil giiditeenuste osutamiseks Euroopa Liidu kodakondsust.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
15. MEELELAHUTUS-, KULTUURI- JA SPORDITEENUSED (v.a audiovisuaalteenused)	
A. Meelelahutusteenused (sh teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) (CPC 9619)	FR: juhtivale ametikohale saamiseks on nõutav luba. Kui luba on vaja rohkem kui 2 (kaheks) aastaks, kohaldatakse loa andmise suhtes kodakondsusnõuet.
16. TRANSPORT TEENUSED	
A. Meretransport	
a) Rahvusvaheline reisijatevedu (CPC 7211, v.a riigisisene kabotaaž) b) Rahvusvaheline kaubavedu (CPC 7212, v.a riigisisene kabotaaž)	Euroopa Liit: laevade meeskonnal kodakondsusnõue. AT: enamik tegevdirektoritest peavad olema kodanikud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
D. Maanteetransport	
a) Reisijatevedu (CPC 7121 ja CPC 7122)	AT: kodakondsusnõue isikutel ja aktsionäridel, kellel on õigus esindada juriidilist isikut või ühingut. DK, HR: tegevjuhtidel kodakondsus- ja elukohanõue. BG, MT, CY: kodakondsusnõue.
b) Kaubavedu (CPC 7123, v.a posti- ja kullerpostisaadetiste vedu enda tarbeks)	AT: kodakondsusnõue isikutel ja aktsionäridel, kellel on õigus esindada juriidilist isikut või ühingut. BG, MT: kodakondsusnõue. HR: tegevjuhtidel kodakondsus- ja elukohanõue.
E. Kaupade (v.a kütus) torutransport ¹ (CPC 7139)	AT: tegevdirektoritel kodakondsusnõue.

¹ Kütuste torutransport on esitatud ENERGIA TEENUSTE all punktis 19.B.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
17. TRANSPORDI ABITEENUSED ¹	
A. Meretranspordi abiteenused	AT: enamik tegevdirektoritest peavad olema kodanikud.
a) Mereveoste käitlemise teenused	BG, MT: kodakondsusnõue.
b) Hoiustamis- ja ladustamisteenused	DK: elukohanõue tollivormistusteenuste osutamise korral.
(CPC 742 osa)	EL: kodakondsusnõue tollivormistusteenuste osutamise korral.
c) Tollivormistusteenused	IT: elukohanõue kutsealal <i>raccomandatario marittimo</i> (laevandusagent) töötamise korral.
d) Konteinerjaama- ja depooteenused	
e) Laevade agenteerimise teenused	

¹ Ei hõlma transpordivahendite hoolduse ja remondi teenuseid, mis on esitatud ÄRITEENUSTE all punktist 6.F.1.1 „Laevade hooldus ja remont“ kuni punktini 6.F.1.3 „Mootorsõidukite, mootorrataste, mootorsaanide ja maanteetranspordivahendite hooldus ja remont“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
f) Mereveoste ekspedeerimise teenused g) Laevade rentimine koos meeskonnaga (CPC 7213) h) Puksiirteenused (CPC 7214) i) Meretranspordi tugiteenused (CPC 745 osa) j) Muud tugi- ja abiteenused (v.a toitlustamine) (CPC 749 osa)	
D. Maanteetranspordi abiteenused d) Kommertsveokite rentimine (koos juhiga) (CPC 7124)	AT: kodakondsusnõue isikutel ja aktsionäridel, kellel on õigus esindada juriidilist isikut või ühingut. BG, MT: kodakondsusenõue. CY: taksojuhtidel kodakondsusnõue.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
F. Kaupade (v.a kütus) torutranspordi abiteenused ¹ a) Torude kaudu transporditavate kaupade (v.a kütus) hoiustamise ja ladustamise teenused (CPC 742 osa)	AT: tegevdirektoritel kodakondsusnõue.

¹ Kütuste torutranspordi abiteenused on esitatud ENERGIATEENUSTE all punktis 19.A.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
19. ENERGIATEENUSED	
A. Kaevandamisega seotud teenused (CPC 883) ¹	SK: elukohanõue. CY: kohustusi ei ole võetud.
20. MUUD MUJAL NIMETAMATA TEENUSED	
a) Pesemis-, puhastus- ja värvimisteenused (CPC 9701)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.
b) Juuksuriteenused (CPC 97021)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.

¹ Hõlmab järgmisi tasu eest või lepingu alusel osutatavaid teenuseid: kaevandamisega seotud nõustamis- ja konsulteerimisteenused, maapealne platsi ettevalmistus, maapealne puurtorni paigaldamine, naftapuurimine, puuriterade teenused, terasraketis- ja toruteenused, hiivatehnoloogia ja -varustus, tahkete ainete kontroll, esemete puuraugust pinnaletoomise ja kaldpuuraukude eritoimingud, puurkaevu asukoha geoloogia ja puurimise juhtimine, südamiku väljavõtmine, puurkaevu katsetamine, juhtmeliinide teenused, viimistlusvedelike (soolalahused) tarnimine ja kasutamine, viimistlusseadmete tarnimine ja paigaldamine, tsementimine (surupumpamine), stimulatsiooniteenused (pragundamine, hapestamine ja surupumpamine), puurkaevude parandus- ja remonditeenused, puurkaevude sulgemine ja hülgameine.
 Ei hõlma otsest juurdepääsu loodusvaradele või nende kasutamist.
 Ei hõlma muude loodusvarade kui nafta ja gaasi kaevandamiseks tehtavaid platsi ettevalmistustöid (CPC 5115), mis on esitatud punktis 8.
 Ehitusteenused ja nendega seotud inseneriteenused

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
c) Kosmeetilise hoolduse, manikööri ja pedikööri teenused (CPC 97022)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.
d) Muud mujal liigitamata iluraviteenused (CPC 97029)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.
e) Spaateenused ja mitteravimassaažid, niivõrd kui neid pakutakse füüsilise heaoluga seotud lõõgastusteenusena ja mitte ravi või taastusravi eesmärgil ¹ (CPC ver. 1.0 97230)	Euroopa Liit: kodakondsusnõue spetsialistidel ja kõrgharidusega praktikantidel.

¹ Ravimassaažid ja soojusraviteenused on esitatud punktides 6.A.h „Meditiini- (sh psühholoogi-) ja hambaraviteenused“, 6.A.j.2 „Meditiiniõdede, füsioterapeutide ja parameedikute teenused ja tervishoiuteenused“ (13.A „Haiglateenused“ ja 13.C „Raviasutuste teenused, v.a haiglateenused“).

EUROOPA LIIT

LEPINGULISTE TEENUSEOSUTAJATE
JA SÕLTUMATUTE SPETSIALISTIDEGA
SEOTUD KOHUSTUSTE LOETELU
KOOSKÕLAS ARTIKLITEGA 18.3 JA 18.4

1. Käesolevas lisas esitatud kohustuste loetelus on nimetatud artiklite 18.3 ja 18.4 kohaselt liberaliseeritud majandustegevusalad lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistide kategooriate puhul ning määratletud reservatsioonidena kohaldatavad piirangud. Käesolevas lisas esitatud loetelus on kaks järgmist veergu:

- a) esimeses veerus on märgitud sektor või allsektor, mille puhul lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistide kategooria tegevus on liberaliseeritud, ning
- b) teises veerus on kirjeldatud kohaldatavaid reservatsioone.

Euroopa Liit ei võta lepinguliste teenuseosutajate suhtes ühtegi kohustust seoses majandustegevusaladega, mis ei ole loetelu esimeses veerus nimetatud.

2. Käesolevas lisas kasutatakse konkreetsete sektorite ja allsektorite kindlaksmääramisel järgmisi mõisteid:
 - a) „CPC“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on määratletud artikli 9.3 punktis c, ning

b) „CPC ver. 1.0“ – ühtne tooteklassifikaator, nagu on esitatud ÜRO Statistikaameti väljaandes „Statistical Papers“, M-seeria, nr 77, CPC ver. 1.0, 1998.

3. Lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistidega seotud kohustusi ei kohaldata, juhul kui selliste isikute ajutise kohaloleku eesmärk või tagajärg on sekkuda tööturu osapoolte vahelistesse vaidlustesse või läbirääkimistesse või mõjutada nende tulemusi muul viisil.
4. Käesolevas lisas esitatud kohustuste loetelu ei sisalda meetmeid, mis on seotud kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste, tehniliste normide ning litsentsimisnõuete ja -menetlustega, kui need ei kujuta endast piirangut artiklite 18.3 ja 18.4 tähenduses. Kõnealuseid meetmeid (näiteks litsentsi saamise nõue, nõue saada reguleeritud sektorites oma kvalifikatsioonile tunnustus, nõue sooritada teatavad eksamid, sealhulgas keeleeksamid, ning nõue omada postiaadressi territooriumil, kus majandustegevusega tegeletakse) kohaldatakse lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi lepinguliste teenuseosutajate ja sõltumatute spetsialistide suhtes igal juhul, isegi kui neid ei ole käesolevas lisas nimetatud.
5. Niivõrd, kui Euroopa Liit ei võta kohustusi, kohaldatakse endiselt kõiki lepinguosaliste seadustes kehtestatud riiki sisenemise ja seal viibimisega seotud nõudeid, sealhulgas neid, mis käsitlevad riigis viibimise kestust.
6. Olenemata käesoleva peatüki sätetest kohaldatakse jätkuvalt kõiki iga lepinguosalise õigusnormide tööhõive- ja sotsiaalkindlustusmeetmetega seotud nõudeid, sealhulgas miinimumpalka ja kollektiivseid palgakokkuleppeid käsitlevaid õigusnorme.
7. Käesolevas lisas esitatud kohustuste loetelu ei piira riigimonopolide ja ainuõiguste olemasolu asjaomastes sektorites, nagu on kirjeldatud 18-B lisas.

8. Sektorites, kus kohaldatakse majandusvajaduste testi, on põhikriteeriumiks selle Euroopa Liidu liikmesriigi või piirkonna turuolukorrale antud hinnang, kus teenust osutatakse, võttes sealhulgas arvesse olemasolevate teenuseosutajate arvu ja neile avalduvat mõju.
9. Käesolevas lisas esitatud kohustuste loetelust tulenevad õigused ja kohustused ei jõustu iseenesest ning seega ei anna need füüsilistele või juriidilistele isikutele vahetult õigusi.
10. Lepinguliste teenuseosutajate sisenemise ja ajutise viibimise suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:
 - a) füüsilise isiku tööle võtnud juriidiline isik ei ole personali töölesuunamise ja värbamise teenuseid osutav agentuur ega tegutse sellise agentuuri kaudu;
 - b) Euroopa Liidu territooriumile sisenevad füüsilised isikud osutavad sellist teenust, olles juriidilise isiku teenistuses, kes on teenust osutanud vähemalt 1 (ühe) aasta jooksul vahetult enne territooriumile sisenemise taotluse esitamise kuupäeva ning kellel on lisaks Euroopa Liidu territooriumile sisenemise taotluse esitamise kuupäeva seisuga vähemalt 3 (kolme) aasta pikkune erialane töökogemus¹ lepinguga hõlmatud tegevusvaldkonnas;

¹ Selline erialane töökogemus peab olema omandatud pärast täisealiseks saamist, nagu see on määratletud kohaldatavates õigusnormides.

- c) Euroopa Liidu territooriumile sisenevate füüsiliste isikute kohta kehtivad järgmised nõuded:
- i) kõrgharidus või kvalifikatsioon, mis tõendab samaväärsel tasemel teadmisi;¹ ning
 - ii) kutsekvalifikatsioonid, kui selliseid kvalifikatsioone nõutakse teatud tegevusalal tegutsemiseks vastavalt Euroopa Liidu selle liikmesriigi õigusnormidele, kus teenust osutatakse;
- d) teenuslepinguga hõlmatud isikute arv ei tohi ületada lepingu nõuetekohaseks täitmiseks vajalikku arvu, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu selle liikmesriigi õigusnormidega, kelle territooriumil teenust osutatakse;
- e) vastavalt artikli 18.10 lõike 1 punktile d võivad füüsilised isikud siseneda Euroopa Liitu ja seal ajutiselt viibida kuni 6 (kuus) kuud mis tahes 12 (kaheteistkümne) kuu pikkuse ajavahemiku jooksul või nii kaua, kui kehtib leping (olenevalt sellest, kumb on lühem), ning
- f) teenusleping hõlmab ühte järgmistest tegevustest:
- õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi õigusega;
 - arvepidamis- ja raamatupidamisteenused;
 - maksualase nõustamise teenused;
 - arhitektuuri-, linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektuuriteenused;

¹ Kui kõrgharidus või kvalifikatsioon ei ole omandatud selles Euroopa Liidu liikmesriigis, kus teenust osutatakse, võib kõnealune Euroopa Liidu liikmesriik hinnata, kas see on tema territooriumil nõutava kõrgharidusega samaväärne.

- inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused;
- arvutiteenused ja nendega seotud teenused;
- teadus- ja arendusteenused;
- reklaamiteenused;
- juhtimiskonsultatsiooniteenused;
- juhtimiskonsultatsiooniteenustega seotud teenused;
- tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused;
- seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused;
- seadmete hoolduse ja remondi teenused
- tõlketeenused;
- ehitusteenused;
- ehitusuuringuteenused;
- kõrgharidusteenused;
- keskkonnateenused;
- reisibüroo- ja reisikorraldaja teenused ning
- meelelahutusteenused.

11. Sõltumatute spetsialistide sisenemise ja ajutise viibimise suhtes kohaldatakse järgmisi tingimusi:

- a) füüsilise isiku lepingut teenuste osutamiseks Euroopa Liidu territooriumil asuvale lõpptarbijale ei sõlmita CPC 872s määratletud agentuuri kaudu;
- b) Euroopa Liidu territooriumile sisenevatel füüsilistel isikutel peab olema sisenemise taotluse esitamise kuupäeva seisuga vähemalt 6 (kuue) aasta pikkune erialane töökogemus lepinguga hõlmatud sektoris;

- c) Euroopa Liidu territooriumile sisenevate füüsiliste isikute kohta kehtivad järgmised nõuded:
- i) kõrgharidus või kvalifikatsioon, mis tõendab samaväärsel tasemel teadmisi;¹ ning
 - ii) kutsekvalifikatsioonid, kui selliseid kvalifikatsioone nõutakse teatud tegevusalal tegutsemiseks vastavalt Euroopa Liidu selle liikmesriigi õigusnormidele, kus teenust osutatakse;
- d) vastavalt artikli 18.10 lõike 1 punktile d võivad füüsilised isikud siseneda Euroopa Liitu ja seal ajutiselt viibida kuni 6 (kuus) kuud mis tahes 12 (kaheteistkümne) kuu pikkuse ajavahemiku jooksul või nii kaua, kui kehtib leping (olenevalt sellest, kumb on lühem), ning
- e) teenusleping hõlmab ühte järgmistest tegevustest:
- arhitektuuri-, linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektuuriteenused;
 - inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused;
 - arvutiteenused ja nendega seotud teenused;
 - juhtimiskonsultatsiooniteenused;
 - juhtimiskonsultatsiooniteenustega seotud teenused ning
 - tõlketeenused.

¹ Kui kõrgharidus või kvalifikatsioon ei ole omandatud selles Euroopa Liidu liikmesriigis, kus teenust osutatakse, võib kõnealune Euroopa Liidu liikmesriik hinnata, kas see on tema territooriumil nõutava kõrgharidusega samaväärne.

12. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Euroopa Liidu puhul ei kaasne võrdse kohtlemise kohustusega nõuet laiendada lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsilistele või juriidilistele isikutele kohtlemist, mida Euroopa Liidu liikmesriigis kohaldatakse vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingule või selle lepingu kohaselt võetud meetmetele, kaasa arvatud selle lepingu või nende meetmete rakendamine Euroopa Liidu liikmesriikides, järgmiste isikute suhtes:

- a) Euroopa Liidu liikmesriigi füüsilised isikud või residendid või
- b) Euroopa Liidu teise liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidilised isikud, kelle registreeritud asukoht, peakontor või peamine tegevuskoht paikneb Euroopa Liidu liikmesriigis.

Selline võrdne kohtlemine saab osaks juriidilistele isikutele, kes on asutatud või organiseeritud Euroopa Liidu liikmesriigi või Euroopa Liidu õiguse alusel ja kelle registreeritud asukoht, juhatus või peamine tegevuskoht asub Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas need, mis on lepingule alla kirjutanud Mercosuri riigi füüsiliste isikute omanduses või kontrolli all.

13. Kui see on asjakohane, võtab Euroopa Liit artiklite 18.3, 18.4 ja 18.10 alusel kohustusi, mis on vajaduse korral Euroopa Liidu liikmesriikide lõikes erinevad.

14. Allpool esitatud loetelus kasutatakse järgmisi lühendeid:

- Euroopa Liit Euroopa Liit, sealhulgas kõik selle liikmesriigid
- EMP Euroopa Majanduspiirkond
- AT Austria

–BE	Belgia
–BG	Bulgaaria
–CY	Küpros
–CZ	Tšehhi
–DE	Saksamaa
–DK	Taani
–EE	Eesti
–EL	Kreeka
–ES	Hispaania
–FI	Soome
–FR	Prantsusmaa
–HR	Horvaatia
–HU	Ungari
–IE	Iirimaa
–IT	Itaalia
–LV	Läti
–LT	Leedu
–LU	Luksemburg
–MT	Malta
–NL	Madalmaad
–PL	Poola
–PT	Portugal
–RO	Rumeenia
–SK	Slovakkia
–SI	Sloveenia
–SE	Rootsi

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
KÕIK SEKTORID	Tunnustamine Euroopa Liit: diplomite vastastikust tunnustamist käsitlevaid Euroopa Liidu direktiive kohaldatakse üksnes füüsiliste isikute suhtes, kellel on Euroopa Liidu liikmesriikide kodakondsus. Õigus osutada teenust seadusega reguleeritud kutsealal ühes Euroopa Liidu liikmesriigis ei anna õigust osutada kõnealust teenust teises Euroopa Liidu liikmesriigis¹.
Õigusabiteenused, mis on seotud rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriigi õigusega (muu riigi kui Euroopa Liidu liikmesriigi õigus) (CPC 861 osa) ²	Lepingulised teenuseosutajad: AT, BE, DE, EE, EL, ES, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SE: puuduvad. BG, CZ, DK, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SI, SK: majandusvajaduste test. DK: õigusteenuste turustamise õigus on advokaatidel, kes omavad Taanis tegevusluba. Tegevusloa saamiseks Taanis nõutakse eksami sooritamist Taani õiguse kohta. FR: nõutav on täielik (lihtsustatud) vastuvõtt advokatuuri sobivustesti põhjal. Advokaatide pääsu suhtes kutsealadele <i>avocat auprès de la Cour de Cassation</i> ja <i>avocat auprès du Conseil d'Etat</i> kohaldatakse kvoote ja kodakondsusnõuet.

¹ Selleks et lepingule alla kirjutanud Mercosuri riikide kodanike kvalifikatsioone tunnustataks kogu Euroopa Liidus, on vaja artikli 18.11 kohaselt määratletud raamistikus pidada läbirääkimisi vastastikuse tunnustamise kokkuleppe üle.

² Sarnaselt muude teenuste osutamisele kehtivad õigusteenuste suhtes Euroopa Liidu liikmesriikides kohaldatavad litsentsimisnõuded ja -kord. Rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriigi seadustega seotud õigusteenuseid osutavate advokaatide puhul võivad need muu hulgas hõlmata vastavust kohalikule eetikakoodeksile, asukohariigi ametinimetuse kasutamist (kui vastuvõtva riigi ametinimetusega ei ole tunnustust saadud), kindlustusnõudeid, lihtregistreerimist vastuvõtva riigi advokatuuris või lihtsustatud vastuvõttu vastuvõtva riigi advokatuuri sobivustesti põhjal ning nõuet omada vastuvõttas riigis juriidilist või kutsealast aadressi. Käesoleva lisa suhtes kohaldatakse õigusteenuseid käsitlevat reservatsiooni, mida Euroopa Liidu liikmesriik on nimetanud 18-A või 18-B lisas seoses „riigisisese õigusega“ reservatsioonina, mis hõlmab „Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide õigust“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	HR: advokatuuri täisliikmeks saamise suhtes, mida nõutakse esindusteenuste osutamisel, kohaldatakse kodakondsusnõuet. CY: kodakondsus- ja elukohanõue. Õigusteenuste osutamiseks on nõutav advokatuuri täisliikmeks olemine ja kohaldatakse elukohanõuet. Kõprosel võivad õigusbüroo aktsionärideks või juhatuse liikmeteks olla üksnes advokatuuri kuuluvad advokaadid (<i>advogates</i>). Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenused (CPC 86212, v.a auditeerimisteenused, CPC 86213, CPC 86219 ja CPC 86220)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, ES, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. BG, CZ, CY, DK, EL, FI, FR, HU, LT, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. AT: tööandja peab olema asjaomase kutseorganisatsiooni liige asukohariigis, kui selline organisatsioon on olemas, ning kodakondsusnõuet kohaldatakse pädevates asutustes esindamise puhul. CY: kolmandate riikide kodanikele antakse teatavatel tingimustel eriluba. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. kohustusi ei ole võetud raamatupidamisteenuste suhtes. FR: loanõue. Majandusarvestus- ja raamatupidamisteenuste osutamine sõltub majandus-, rahandus- ja tööstusministri otsusest kokkuleppel välisministriga. HR: elukohanõue. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Maksualase nõustamise teenused (CPC 863) ¹	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. CZ, CY, DK, EL, FI, HU, LT, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. AT: tööandja peab olema asjaomase kutseorganisatsiooni liige asukohariigis, kui selline organisatsioon on olemas, ning kodakondsusnõuet kohaldatakse pädevates asutustes esindamise puhul. BG: kodakondsusnõue. HU, HR: elukohanõue. CY: kolmandate riikide kodanikele antakse teatavatel tingimustel eriluba. PT: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Arhitektiteenused ning linnaplaneerimis- ja maastikuarhitektiteenused (CPC 8671 ja CPC 8674)	Lepingulised teenuseosutajad: EE, ES, EL, FR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. BG, CZ, DE, HU, LT, LV, RO: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. AT: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. BG, CY, SK: kohustusi ei ole võetud. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. HU, HR: elukohanõue.

¹ Ei hõlma maksualaseid õigusabi- ja esindusteenuseid, mis on loetletud õigusabiteenuste all seoses rahvusvahelise avaliku õiguse ja välisriikide õigusega.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
	Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, IE, LU, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, välja arvatud see, et füüsiline isik peab tõendama, et tal on eriteadmised osutatava teenuse valdkonnas. BE, CZ, DK, ES, HU, IT, LT, RO: majandusvajaduste test. AT: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. BG, CY, SK: kohustusi ei ole võetud. HU, HR, SK: elukohanõue.
Inseneriteenused ja integreeritud inseneriteenused (CPC 8672 ja CPC 8673)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, ES, EL, FR, IE, LU, NL, PT, SI, SE: puuduvad. CZ, DE, HU, MT, RO: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. AT: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. BG, CY, LT, LV, SK: kohustusi ei ole võetud. CZ, HR, HU, IT, PL: elukohanõue. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, IE, LU, LV, NL, PT, SI, SE: puuduvad. BE, CZ, DK, ES, HU, IT, MT, RO: majandusvajaduste test. AT: kohustusi ei ole võetud, v.a planeerimisteenuste puhul, mille suhtes kohaldatakse majandusvajaduste testi. BG, CY, LT, SK: kohustusi ei ole võetud. CZ, HR, HU, IT, PL: elukohanõue. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Arvutiteenused ja nendega seotud teenused (CPC 84)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, LV, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, HU, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. CY, LT: kohustusi ei ole võetud. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. HR: elukohanõue. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FR, IE, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. FI: puuduvad, v.a see, et füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. AT, BE, BG, CZ, DK, ES, HU, IT, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. CY, HR, LT, LV: kohustusi ei ole võetud.
Teadus- ja arendusteenused (CPC 851, CPC 852, v.a psühholoogide teenused, ¹ CPC 853)	Lepingulised teenuseosutajad: Euroopa Liit, välja arvatud BE: nõutav on tunnustatud teadusasutusega sõlmitud võõrustamisleping². Euroopa Liit, välja arvatud BE, CZ, DK, HR ja SK: puuduvad. CZ, DK, SK: majandusvajaduste test. HR: elukohanõue. BE: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ CPC 85201 osa, mis on loetletud meditsiini- ja hambaraviteenuste all.

² Kõikide liikmesriikide puhul, välja arvatud Taani, peavad teadusasutuse heakskiit ja vastuvõtuleping vastama tingimustele, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiivis (EL) 2016/801 kolmandate riikide kodanike teadustegevuse, õpingute, praktika, vabatahtliku teenistuse, õpilasvahetuseprogrammides või haridusprojektides osalemise ja *au pair*'ina töötamise eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta (ELT L 132, 21.5.2016, lk 21).

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Reklaamiteenused (CPC 871)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, DK, EL, FI, HU, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. CY, LT, LV: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Juhtimiskonsultatsiooniteenused (CPC 865)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, HU, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. LT, CY: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, EL, FI, FR, IE, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, DK, ES, HR, HU, IT, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. LT, CY: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Juhtimiskonsultatsiooniteenustega seotud teenused (CPC 866)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. HU: majandusvajaduste test, v.a vahekohtu- ja lepitusteenuste (CPC 86602) osutamisel, mille suhtes ei ole kohustusi võetud. CY, LT: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: BE, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. HU: majandusvajaduste test, v.a vahekohtu- ja lepitusteenuste (CPC 86602) osutamisel, mille suhtes ei ole kohustusi võetud. CY, LT: kohustusi ei ole võetud.
Tehnilise katsetamise ja analüüsimise teenused (CPC 8676)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. AT, BG, FI, HU, MT, PT, RO: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. CY, CZ, LT, LV, SK: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Seonduvad teadusliku ja tehnilise nõustamise teenused (CPC 8675)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, HR, IE, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. AT, CZ, CY, DE, DK, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: majandusvajaduste test. DE: puuduvad, v.a riiklikult määratud mõõdistajate puhul, kelle suhtes ei ole kohustusi võetud. FI: füüsiline isik peab tõendama, et tal on osutatava teenusega seotud eriteadmised. FR: puuduvad, v.a omandiõiguse seadmise ja maaõigusega seotud mõõdistamise puhul, mille suhtes ei ole kohustusi võetud. BG: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Metalltoodete, (muude kui kontori-) masinate, (muude kui transpordivahendite ja kontori-) seadmete hoolduse ja remondi teenused ning isiklike ja majapidamistarvete hoolduse ja parandamise teenused¹ (CPC 633, CPC 7545, CPC 8861, CPC 8862, CPC 8864, CPC 8865 ja CPC 8866)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. BG, CZ, CY, DE, DK, HU, IE, LT, RO, SK: majandusvajaduste test. AT, FI: kohustusi ei ole võetud, välja arvatud müügi- või rentimisjärgse lepingu kontekstis, mille puhul kohaldatakse majandusvajaduste testi. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ Kontorimasinate ja -seadmete (k.a arvutid) hoolduse ja remondi teenused (CPC 845) on esitatud punktis „Arvutiteenused ja nendega seotud teenused“.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Tõlketeenused (CPC 87905, v.a ametlik või kinnitatud tõlge)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LU, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, DK, FI, HU, IE, LV, MT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test. CY, LT: kohustusi ei ole võetud. DK: riiklikud volitatud tõlkijad ja tõlgid: elukohanõue, kui Taani Kaubandus- ja Ettevõtlusamet ei ole sätestanud teisiti. FI: diplomeeritud tõlkijatel elukohanõue. Sõltumatud spetsialistid: DE, EE, FR, LU, NL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BE, BG, CZ, DK, EL, ES, FI, HU, IE, IT, MT, PL, RO, SK: majandusvajaduste test. CY, HR, LT, LV: kohustusi ei ole võetud. DK: riiklikud volitatud tõlkijad ja tõlgid: elukohanõue, kui Taani Kaubandus- ja Ettevõtlusamet ei ole sätestanud teisiti. FI: diplomeeritud tõlkijatel elukohanõue.
Ehitustööd (CPC 51)	Lepingulised teenuseosutajad: Euroopa Liit, välja arvatud FR, NL: kohustusi ei ole võetud. FR: majandusvajaduste test. Tööluba antakse ajavahemikuks, mis ei ületa 6 (kuut) kuud. NL: puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Ehitusuuringud (CPC 5111)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. CZ, CY, HU, LT, LV, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. AT, BG, FI: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Kõrgharidusteenused (CPC 923)	Lepingulised teenuseosutajad: Euroopa Liit, välja arvatud LU: kohustusi ei ole võetud. LU: kohustusi ei ole võetud, v.a professorite ajutise riiki sisenemise korral, mille suhtes piirangud puuduvad. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Keskkonnateenused (CPC 9401, ¹ CPC 9402, CPC 9403, CPC 9404, ² CPC 94060 osa, ³ CPC 9405, CPC 9406 osa, CPC 9409)	Lepingulised teenuseosutajad: BE, EE, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LU, NL, PL, PT, SI, SE: puuduvad. AT, BG, CZ, DE, DK, EL, HU, LV, MT, RO, SK: majandusvajaduste test. CY, LT: kohustusi ei ole võetud. SK: kasutatud patareide ja akude, õlijäätmete, kasutatud autode ning elektri- ja elektroonikaseadmete töötlemise ja ringlussevõtu puhul elukohanõue. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ Vastab reoveekäitlusteenustele.

² Vastab heitgaasipuhastusteenustele.

³ Vastab loodus- ja maastikukaitseteenuste osadele.

Sektor või allsektor	Reservatsioonide kirjeldus
Reisibüroode ja reisikorraldajate (sh reisijuhtide) teenused ¹ (CPC 7471)	Lepingulised teenuseosutajad: AT, CZ, DE, EE, ES, FR, IT, LU, NL, PL, SI, SE: puuduvad. BG, EL, FI, HU, LT, LV, MT, PT, RO, SK: majandusvajaduste test. DK: majandusvajaduste test, v.a juhul, kui lepingulised teenuseosutajad viibivad riigis kuni 3 (kolm) kuud. BE, IE: kohustusi ei ole võetud, välja arvatud reisijuhtide puhul (isikud, kelle ülesanne on saata vähemalt 10 (kümnest) inimesest koosnevat reisirühma, tegutsemata sealjuures konkreetsetes paikades giidina), mille puhul piirangud puuduvad. HR: elukohanõue. CY: kohustusi ei ole võetud. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.
Meelelahutusteenused, v.a audiovisuaalteenused (sh teatrite, ansamblite, tsirkuste ja diskoteekide teenused) (CPC 9619)	Lepingulised teenuseosutajad: Euroopa Liit, välja arvatud BE, DE, FR: majandusvajaduste test. BE, DE, FR: kohustusi ei ole võetud. SI: riigis viibimise aeg on piiratud 7 (seitsme) päevaga ürituse kohta. Tsirkuse- ja lõbustuspargiteenuste puhul riigis viibimise aeg on piiratud kuni 30 (kolmekümne) päevaga kalendriaasta kohta. Sõltumatud spetsialistid: Euroopa Liit: kohustusi ei ole võetud.

¹ Teenuseosutajad, kelle ülesanne on saata vähemalt 10 (kümnest) inimesest koosnevat reisirühma, tegutsemata sealjuures konkreetsetes paikades giidina.